

vergadering **38**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 14 juni 2023

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	5
VERONTSCHULDIGINGEN	5
MOTIE VAN ORDE	
Opheldering over de stand van zaken	5
ACTUELE VRAAG van Kim De Witte aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het hoge aantal geschrapte examens wegens het lerarentekort	
ACTUELE VRAAG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over scholen die examens schrappen wegens het lerarentekort	
ACTUELE VRAAG van Jean-Jacques De Gucht aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het stijgend aantal scholen dat examens moet schrappen of wijzigen wegens het lerarentekort	
ACTUELE VRAAG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het schrappen van examens door het lerarentekort	
ACTUELE VRAAG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het schrappen van examens door het lerarentekort	9
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Thijs Verbeurgt, Hannelore Goeman, Hannes Anaf en Conner Rousseau over het vrijgeven van de volledige lijst inzake consultancyopdrachten van de Vlaamse Regering – 1749 (2022-2023) – Nr. 1	
Voorstel tot spoedbehandeling	20
ACTUELE VRAAG van Klaas Sloomans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de daling van het aantal geboortes in Nederlandstalige gezinnen in de Vlaamse Rand	20
ACTUELE VRAAG van Maxim Veys aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over fraude bij een sociaal verhuurkantoor en een sociale huisvestingsmaatschappij	25
ACTUELE VRAAG van Vera Jans aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de aangekondigde maatregelen ter bevordering van de dienstverlening bij het Vlaams Woningfonds	30

ACTUELE VRAAG van Els Robeyns aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over agressie tegen personeelsleden van De Lijn	
ACTUELE VRAAG van Bert Maertens aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over agressie tegen buschauffeurs	
ACTUELE VRAAG van Stijn Bex aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over agressie tegen buschauffeurs	
ACTUELE VRAAG van Wim Verheyden aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over nieuwe gevallen van ernstige agressie tegen buschauffeurs	
ACTUELE VRAAG van Katrien Partyka aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de bescherming van buschauffeurs tegen geweldplegingen	34
ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de beslissingen van de Interministeriële Conferentie Werk van 12 juni 2023	
ACTUELE VRAAG van Tom Ongena aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de besluiten van de Interministeriële Conferentie Werk wat de activering van Oekraïense vluchtelingen betreft	43
ACTUELE VRAAG van Arnout Coel aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact van de droogte op de Vlaamse landbouwers	48
ACTUELE VRAAG van Nadia Sminate aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de Moslimraad als opvolger van de Moslimexecutieve	
ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de nieuwe Moslimraad die de Moslimexecutieve zou vervangen	52
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	57
ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het Provinciedecreet van 9 december 2005 en het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur, wat betreft de beëindiging van de hoedanigheid van het statutaire personeelslid	
– 1631 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 3	
Algemene bespreking	57
Artikelsgewijze bespreking	80
ONTWERP VAN DECREET over de onderwijsinternaten	
– 1701 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 7	
Algemene bespreking	81
Artikelsgewijze bespreking	96
VOORSTEL VAN DECREET van Marino Keulen, Paul Van Miert, Karin Brouwers, Rita Moors, Martine Fournier en Bert Maertens tot wijziging van artikel 23 en 27/1 van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer	
– 1617 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 3	
Algemene bespreking	97
Artikelsgewijze bespreking	98

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Katrien Schryvers, Bert Maertens, Marino Keulen, Tine van der Vloet, Karin Brouwers en Marius Meremans over een betere mobiliteit voor mensen met een verminderde mobiliteit – 1622 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 6	
Bespreking	99
VLAAMS INSTITUUT VOOR VREDE EN GEWELDPREVENTIE	
Benoeming van een lid van de raad van bestuur	102
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Thijs Verbeurgt, Hannelore Goeman, Hannes Anaf en Conner Rousseau over het vrijgeven van de volledige lijst inzake consultancyopdrachten van de Vlaamse Regering – 1749 (2022-2023) – Nr. 1	
Voorstel tot spoedbehandeling	102
Voorstel tot het verlenen van voorrang in commissie	104
ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het Provinciedecreet van 9 december 2005 en het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur, wat betreft de beëindiging van de hoedanigheid van het statutaire personeelslid – 1631 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 3	
Hoofdelijke stemming	104
ONTWERP VAN DECREET over de onderwijsinternaten – 1701 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 7	
Aangehouden stemmings	105
Hoofdelijke stemming	105
VOORSTEL VAN DECREET van Marino Keulen, Paul Van Miert, Karin Brouwers, Rita Moors, Martine Fournier en Bert Maertens tot wijziging van artikel 23 en 27/1 van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer – 1617 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 3	
Hoofdelijke stemming	106
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Katrien Schryvers, Bert Maertens, Marino Keulen, Tine van der Vloet, Karin Brouwers en Marius Meremans over een betere mobiliteit voor mensen met een verminderde mobiliteit – 1622 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 6	
Stemming over het amendement	106
Hoofdelijke stemming	106
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	107
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	110
Individuele stemmings Vlaamse Volksvertegenwoordigers	110

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: mevrouw Liesbeth Homans

– *De vergadering wordt geopend om 14 uur.*

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldiging zijn ingekomen van de volgende leden:

Staf Aerts, Bart Claes, Inez De Coninck, Stijn De Roo, Gwenny De Vroe, Joris Nachtergaele, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Bruno Tobback, Wilfried Vandaele, Sam Van Rooy: door het Vlaams Parlement toegestane zending;

Annick De Ridder, Philippe Muyters: familieverplichtingen;

Roosmarijn Beckers, Sihame El Kaouakibi, Andries Gryffroy, Ilse Malfroot, An Moerenhout, Tine Van den Brande, Frieda Verougstraete-Deschacht: gezondheidsredenen.

MOTIE VAN ORDE**Opheldering over de stand van zaken**

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Voorzitter, op basis van artikel 50, punt 1, j), van ons reglement vraag ik met spoed opheldering over de stand van zaken met betrekking tot mijn vragen inzake de consultancy. Het is namelijk zo dat de minister-president een lijst heeft overgemaakt die niet te controleren valt. Ik heb een lijst ontvangen zonder informatie, en als ik die informatie wil bekijken, dan moet ik – dan word ik gedwongen door deze regering – om naar een achterkamertje te gaan met een notitieboek om daar 135.000 regels manueel over te schrijven.

Voorzitter, dat is echt geen manier van werken. Het parlementair controlerecht wordt hier door de regering bewust tegengewerkt. Ik heb lijsten ontvangen waar wél gegevens in zitten. Ik krijg nu de boodschap dat ik de lijst niet mag krijgen, omdat de gegevens niet kunnen worden vrijgegeven. Ik vraag u: welk potje wil de regering hier bedekken? *(Opmerkingen)*

Ik wil dus van de minister-president een helder antwoord. Waarom krijgt het parlement de volledige lijst niet overgemaakt? Waarom worden wij gedwongen om in uw bureau lijn per lijn te gaan overschrijven? Ik wil dat de minister-president daar hier en nu uitleg over komt geven. *(Applaus bij Vooruit en Groen)*

De voorzitter: Collega Verbeurgt, voor alle duidelijkheid: ik ben voorzitter van het parlement. Ik vertegenwoordig de regering niet. Dat weet u ook. 'Achterkamertje', daar bedoelde u het kantoor van de griffier mee? *(Thijs Verbeurgt knikt bevestigend.)*

Bon, er is hier een lid van de regering aanwezig. Misschien kan minister Weyts opheldering geven.

Minister Ben Weyts: Niettegenstaande de stemmingmakerij denk ik dat er verleden week donderdag, als ik me niet vergis, toch een uitgebreide lijst bezorgd is,

met alle consultancyopdrachten en uitbestedingen van de Vlaamse overheid, in alle transparantie. De voorzitter heeft toch ook bevestigd dat u die volledig transparante lijst zo veel en zo lang u wilt, kunt inkijken, kunt bewerken, kunt manipuleren, dat daar met werkbare tabellen aan de slag kan worden gegaan. U kunt uw parlementaire controlefunctie ten volle uitoefenen, en dat voor een onbepaalde tijd.

Er is opdracht gegeven aan onze administratie om ervoor te zorgen dat die lijst wel GDPR-proof (General Data Protection Regulation) is, namelijk dat men respect heeft voor de privacy, voor persoonsgegevens. Dat is evident, toch? Vandaar dat die lijst in die zin ook wordt aangepast, maar dat staat natuurlijk los van ...

Waarom het verschil met de lijst van de Big Four? Wel, omdat de GDPR, de privacyregelgeving, daar natuurlijk niet geldt. Daar geldt de bescherming van de persoonsgegevens niet.

Ik denk dat hier heel veel informatie wordt bezorgd, in alle transparantie. Nu zegt u eigenlijk dat jullie te veel informatie krijgen. Het zal altijd iets zijn; alleszins denk ik dat we het maximaal mogelijke doen vanuit de regering om ervoor te zorgen dat u uw parlementair controlerecht ten volle kunt uitoefenen.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Voorzitter, eerst en vooral: u hebt de voorbije dagen hard geprobeerd om meer inzage te verkrijgen voor dit parlement, waarvoor dank. Maar met alle respect, minister Weyts, wat u zegt, klopt gewoon niet. Het is namelijk zo dat de minister-president mij een lijst heeft overgemaakt voor de Big Four, en u zegt dat de GDPR daar niet geldt. Ik raad iedereen aan om op de site van het Vlaams Parlement te gaan kijken. Men kan daar voor individuele personen het honorarium terugvinden, op die lijst van de Big Four. Daar geldt dat argument plots niet. Het gaat plots wel op wanneer het over andere consultancy gaat.

Dus waarom geeft men voor de Big Four wel alle gegevens, en voor andere consultancy niet? Wat heeft men te verbergen? Waarom wil men die lijst niet gewoon overmaken aan het parlement, zodat wij in alle transparantie ons werk kunnen doen, in plaats van naar het bureau van de griffier te moeten en 135.000 regels manueel over te schrijven? Want dat is wat u van mij vraagt, minister: dat ik manueel 135.000 regels overschrijf, naar mijn bureau ga en daar vervolgens bijkomende vragen over stel, terwijl ik voor de Big Four wel alle informatie krijg. Ik wil weten waarom het voor het ene wel kan en voor het andere niet. Wat hebt u hier toe te dekken? (*Applaus bij Vooruit en Groen*)

De voorzitter: Als ik me niet vergis, heeft minister Weyts onder andere gezegd dat er momenteel wordt gewerkt aan het GDPR-veilig maken van die lijsten. Dat zijn inderdaad behoorlijke Excelbestanden, maar u weet ook dat we respect moeten hebben voor de privacy. U weet ook dat dat grote bestand is overgemaakt en dat het kan worden ingezien, wat u ook al hebt gedaan. U weet ook dat er gisteren, als ik me niet vergis, mevrouw de griffier, door het kabinet van de minister-president is toegeven dat er ook notities gemaakt mochten worden. (*Opmerkingen van Thijs Verbeurgt*)

Laat me even uitspreken, dat is niet uw beste kwaliteit. Ik denk dat minister Weyts heel duidelijk is geweest dat er momenteel wordt gewerkt aan het GDPR-veilig maken van die lijst en dat die vervolgens wordt overgemaakt aan alle parlementsleden en iedereen er gewoon gebruik kan van maken.

De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Voorzitter, u hebt gelijk als u zegt dat geduld hebben niet mijn beste eigenschap is. Ik wacht al van maart op het antwoord. Ik

heb die vraag in maart gesteld. We zijn ondertussen bijna bij het parlementair reces, en ik heb nog altijd geen helder antwoord. Dus ja, ik begin mijn geduld te verliezen. Nogmaals: waarom moest die oefening niet gebeuren voor de Big Four, en kan vandaag iedereen op de website van het Vlaams Parlement al die persoonlijke gegevens wel lezen, en is het nu plots een onoverkomelijk probleem om die lijst te bezorgen? Ik wil gerust discussiëren met minister Weyts, maar het is de minister-president die hiervoor verantwoordelijk is. Ik wil met hem daarover discussiëren en ik wil dat hij mij uitlegt waarom hij mij die lijst niet wil overmaken. *(Applaus bij Vooruit en Groen)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, er is inderdaad een fundamenteel probleem met de informatie die in dit dossier van consultancy aan het parlement wordt verstrekt. Dat is absoluut niet uw verantwoordelijkheid, maar die van deze regering. Er is de kwestie van die lijst en de manier waarop die kan worden ingekeen, de gegevens die aan ons bezorgd worden, een tabel met veel lijnen, maar waarin geen enkele informatie meer staat over welke bedrijven en opdrachten het zou gaan. Die opdrachten zijn allemaal geschrapt uit de lijst die we ontvangen hebben, en al de rest moeten we gaan inkijken op het bureau van de griffier, om dan 135.00 lijnen handmatig te gaan overschrijven. Dat is uiteraard geen werkbare methode om het werk van deze regering te controleren.

Voorzitter, mijn vraag is ondertussen tien weken oud. Ik heb daar een antwoord op gekregen dat in het geheel geen antwoord is op de vragen die ik heb gesteld. Ik heb daarover contact gehad met het kabinet. Men ging dat bekijken, maar daar heb ik tot op heden niets van gehoord. Ik wil dus aan u vragen, minister, om het kabinet er attent op te maken dat ze verplicht zijn om vragen die gesteld zijn, te beantwoorden, zeker wanneer uit andere antwoorden blijkt dat ze de gegevens wel degelijk hebben. Hier wordt inderdaad informatie achtergehouden, en dat is niet correct. *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: Ik zal uw bezorgdheid en bekommernissen overmaken aan het kabinet. Kunnen we dan starten met de actuele vragen?

De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Voorzitter, er zijn nog twee zaken. De minister heeft gezegd dat alle informatie van de Vlaamse overheid is overgemaakt aan het parlement. Ik heb grondige redenen om dat te betwijfelen. En ik raad al mijn collega's aan om de mails die ik heb opgevraagd, en niet mag vrijgeven, te gaan inkijken op het kabinet van de griffier. En daar zal men lezen hoe binnen deze Vlaamse Regering wordt omgegaan met de transparantie die men aan het parlement wil geven. Ik raad echt alle collega's aan om die mails te gaan lezen, want wat daarin staat, daardoor ben ik van mijn stoel gevallen. Dus nee, niet alle gegevens zijn gegeven.

Voorzitter, deze zaak is ernstig genoeg om de minister-president, naar dit parlement te vorderen. Ik vraag bij dezen dus de vordering van de minister-president naar het parlement om deze discussie te voeren. *(Applaus bij Vooruit, Groen en de PVDA)*

De voorzitter: Collega Verbeurgt, u vraagt dus concreet een stemming? Oké, collega's, dan stemmen we hoofdelijk over het al dan niet opvorderen van de minister-president. *(Opmerkingen)*

De parlementsleden die de minister-president willen opvorderen, drukken op de groene knop, diegenen die dat niet willen, drukken op de rode knop, en u kunt zich ook altijd onthouden.

Stemming nr. 1

Ziehier het resultaat:

48 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
27 leden hebben ja geantwoord;
21 leden hebben neen geantwoord.

Collega's, als ik goed kan tellen, is het quorum niet bereikt. Dus het is geen geldige stemming. *(Opmerkingen)*

Collega Bex, als ik u een tip mag geven: misschien even wachten totdat er meer volk is, dan is er wel een quorum en kunt u het opnieuw vragen. Dat had ik u eigenlijk niet moeten zeggen, maar bon.

De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Voorzitter, u hebt als voorzitter ook ten persoonlijke titel de mogelijkheid om de minister-president te vorderen. *(Opmerkingen van de voorzitter)*

U ziet het stemresultaat. De mensen zijn hier niet. Oké, dat is hun verantwoordelijkheid. Maar u hebt de mogelijkheid om de minister-president te vorderen. Ik doe een beroep op u als voorzitter van dit parlement, om u aan de kant van dit parlement te zetten en de minister-president te vorderen. *(Applaus bij Vooruit, Groen en de PVDA)*

De voorzitter: Collega Verbeurgt, u vergist zich. Het is niet ik maar wel de vergadering die een minister kan opvorderen. *(Opmerkingen)*

Ja, lees het reglement. Er is een stemming gebeurd. De stemming was duidelijk, want er was geen quorum. Punt. *(Opmerkingen)*

Ik heb toch een stemming toegestaan? *(Opmerkingen)*

Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Voorzitter, kunnen we de vergadering niet schorsen tot we het quorum bereiken, ook gewoon om onze werkzaamheden verder te zetten als parlement?

De voorzitter: We hoeven de vergadering niet te schorsen. U kunt mijn tip, die ik daarnet aan collega Bex heb gegeven, ter harte nemen. Als er straks meer volk is, kunt u de stemming opnieuw vragen. We hoeven dus niet te schorsen; we kunnen gewoon de actuele vragen behandelen. Vindt u dat ook niet, collega Goeman?

Hannelore Goeman (Vooruit): We willen graag dat er eerst opheldering komt over deze kwestie.

De voorzitter: Als er nu eerst een deel van de actuele vragen worden behandeld en u vraagt straks, als er meer volk binnenkomt, een nieuwe stemming – door collega Verbeurgt of door iemand anders – dan is dat toch geen enkel probleem? We zullen die stemming organiseren. In plaats van in de koffiekamer te gaan zitten, kunnen we toch wel nuttiger werk doen en actuele vragen laten beantwoorden, lijkt mij. *(Applaus bij de N-VA)*

Hannelore Goeman (Vooruit): We gaan het in elk geval opnieuw vragen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

ACTUELE VRAAG van Kim De Witte aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het hoge aantal geschrapte examens wegens het lerarentekort

ACTUELE VRAAG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over scholen die examens schrappen wegens het lerarentekort

ACTUELE VRAAG van Jean-Jacques De Gucht aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het stijgend aantal scholen dat examens moet schrappen of wijzigen wegens het lerarentekort

ACTUELE VRAAG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het schrappen van examens door het lerarentekort

ACTUELE VRAAG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het schrappen van examens door het lerarentekort

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Collega's, minister, u zei enkele weken geleden nog in dit parlement dat de onderwijstanker aan het keren is. We zien vandaag echter dat vier op de tien scholen examens schrappen omdat hun leerlingen te weinig lessen hebben gehad. Vier op de tien scholen waar leerlingen op het einde van het jaar niet weten of ze de leerstof voldoende onder de knie hebben. Vier op de tien scholen waar leerkrachten zich in bochten wringen om, ondanks het groeiende lerarentekort, toch goed les te geven. Vier op de tien scholen waar de onderwijskwaliteit nog meer onder druk komt te staan.

Minister, de tanker is helemaal niet aan het keren, hij is verder aan het zinken. U bent nu vier jaar minister en er is nog altijd geen plan om het lerarentekort aan te pakken. Het enige wat u doet, zijn wat maatregelen hier, wat maatregelen daar en wat ballonnetjes oplaten in de pers. Als het dan nog goede ballonnetjes waren, zouden we nog stappen vooruit zetten, maar uw laatste ballonnetje, minister, om de ene leraar in de leraarskamer 250 euro meer te geven en de andere niet, is op een koude steen gevallen in de leraarskamer. Waarom? Omdat het natuurlijk niets oplost aan het lerarentekort. Ten eerste helpt het niet om nieuwe leraren aan te trekken, want die tijdelijke verhoging krijg je pas als je tien jaar anciënniteit hebt. Ten tweede ondersteunt het de beginnende leerkracht niet, want ze hebben uiteraard niet voldoende anciënniteit. Ten derde maakt het de job niet haalbaarder voor oudere leraren, die lijden onder de zware werkdruk in het onderwijs. Kortom, iedereen, behalve uzelf, is er tegen. Mijn vraag is om dat slechte idee te schrappen en eindelijk met een echt plan te komen om de tanker te keren. *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Voorzitter, collega's, minister, leerlingen in een richting moderne talen zagen al sinds januari geen leerkracht Frans voor de klas. Ze moeten heel wat leerstof zelf verwerken, en ze hebben geen examen. Talloze voorbeelden hebben we al gehoord. Ondertussen is elk vak in het secundair

onderwijs een knelpuntvak geworden. Leerlingen en ouders maken zich terecht zorgen. Zijn ze wel voldoende voorbereid om de stap te zetten naar het hoger onderwijs? En is hun diploma nog wel iets waard?

Collega's, minister, toen we onze mondkmaskers in het onderwijs mochten weglaten, dachten we dat het ergste voorbij was. Maar toen wisten we nog niet wat de effecten zouden zijn op het onderwijs wat de schoolse vertraging betreft. We besloten hier, in het halfroond, om nooit, maar dan ook nooit, nog scholen te sluiten. Uit een onderzoek van professor Kristof De Witte weten we dat er een effect is. Als leerkrachten niet aanwezig zijn op school, liggen de resultaten van leerlingen lager. Van de inspectie horen we net hetzelfde. Het lerarentekort is een bedreiging voor de kwaliteit van ons onderwijs.

Minister, op de vragen hoeveel uren studie er worden gegeven of hoeveel leerlingen geen leerkracht voor de klas hebben, kregen we geen antwoord. Maar scholen zijn gelukkig creatief. Ze gaan op zoek, en ze hebben voorstellen, zoals we vandaag gehoord hebben, om bijvoorbeeld op woensdag geen les te geven. Maar eigenlijk hebben we geen zicht op hoe scholen het nu doen op het terrein.

Collega's, straks zullen we weer verontwaardigd zijn als er toetsen zijn waarop scholen heel negatief of slecht scoren. Minister, het is crisis in het onderwijs. Wat zult u doen om scholen te ondersteunen om die opgelopen leerachterstand weg te werken? Maar vooral: wat zult u doen om het recht op goed onderwijs voor elk kind te kunnen garanderen? (*Applaus bij cd&v*)

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Het voordeel, minister, als je derde bent, is dat er al heel veel gezegd is, en dat je het met korte zinnen kunt doen. Maar het nadeel is dat ik nooit goed geweest ben in korte zinnen.

Minister, het is problematisch. We staan hier om de zoveel weken vragen te stellen, opmerkingen te maken, over wat er nu met ons onderwijs moet gebeuren. Driehonderd schooldirecteuren hebben deelgenomen aan een bevraging, 221 uit het basisonderwijs, 47 uit het middelbaar. Vandaag weten we dat vier op de tien scholen hun examens moeten schrappen of aanpassen. Dat betekent met andere woorden dat er heel veel leerlingen zijn die geen examen zullen afleggen, om de eenvoudige reden dat ze de leerstof waarvoor ze examen zouden moeten afleggen gewoon niet of niet voldoende gekregen hebben.

Dan wordt het natuurlijk een vraag of men die leerling zal laten overgaan of niet. Je kunt moeilijk iemand laten zitten om de eenvoudige reden dat het onderwijs in Vlaanderen faalt. Dan wordt dat uitgesteld en gaat dat naar een volgend jaar. Dan komt die leerling in een volgend jaar en moet die leerkracht nieuwe leerstof geven die verder bouwt op de leerstof die de leerling niet gekregen heeft, en ga zo maar verder, en dan kom je natuurlijk met die internationale proeven, waardoor we de cijfers hebben die we vandaag hebben.

Brusselse scholen gaan van vijf naar vier dagen les om ervoor te zorgen dat er leerkrachten voor de klas staan. 37 procent van de mensen geeft vandaag aan dat ze nadenken of ze hun kinderen bijles zouden geven, om de eenvoudige reden dat ze niet geloven in het Vlaamse onderwijs, maar wel willen dat hun kinderen goed onderwijs krijgen. En dat is gewoon wat er de afgelopen 48 uur in de kranten gestaan heeft.

Dat is problematisch, echt waar. Zoals daarjuist gezegd is: dit gaat niet meer over een tanker keren, dit gaat gewoon om hem überhaupt niet te laten zinken. Het is problematisch. We moeten ervoor zorgen dat we echt een plan maken over de manier waarop we ervoor gaan zorgen dat leerkrachten aan leerlingen een

mogelijke toekomst kunnen geven. Als je naar die cijfers kijkt, zorgt dit, wat we vandaag doen, ervoor dat onderwijs niet de kansenmachine is die ze moet zijn, integendeel. De democratisering die we in Vlaanderen gevoerd hebben, wordt volledig tenietgedaan. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, collega's, inderdaad: vier op de tien middelbare scholen moeten door het lerarentekort hun examens aanpassen of volledig schrappen. En wat is uw reactie in de krant? U noemt dat een "spijtige uitzondering", minister. Een spijtige uitzondering, minister! Vier op de tien scholen moeten examens schrappen of aanpassen. Dat is geen spijtige uitzondering, dat is minstens 40 procent van de leerlingen die te weinig leerstof heeft gezien om hen te kunnen evalueren. Dat is dramatisch, collega's. Dat is absoluut geen spijtige uitzondering.

U bent dus stilaan de 'minister van Belabberde Onderwijskwaliteit' aan het worden, minister. Maar ook, naast minister van Belabberde Onderwijskwaliteit, de 'minister van Onderwijsongelijkheid', en dat vind ik minstens even erg. En ook de 'minister van de Privatisering van het Onderwijs', want we zien dat het aantal leerlingen dat bijles krijgt op één jaar tijd verdubbeld is. Het is verdubbeld collega's. Dat blijkt uit de bevraging van de ouderkoepel van het vrij onderwijs en het wordt bevestigd door bijlesbureaus. Ouders getuigen in de krant dat ze bijna 2000 euro moeten op tafel leggen voor bijlessen in één vak, voor wiskunde. Waar gaan we in Vlaanderen naartoe, minister? Naar een onderwijssysteem waarbij wie geld heeft les krijgt, waarbij wie in een kansrijke school zit nog een leerkracht heeft, en de rest niet meer. Minister, dat is absoluut onaanvaardbaar. Mijn vraag is dan ook: de vakantie staat voor de deur, dat zijn twee maanden, ik stel voor dat u doorwerkt, en dat u met een plan komt in september om iets te doen aan dit dramatisch lerarentekort. *(Applaus bij Groen en de PVDA)*

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ja, collega's, een lerarentekort is nooit een goede zaak. Ik denk dat niemand ontkent dat dat geen goede zaak is. Als scholen wegens een lerarentekort examens niet laten plaatsvinden, dan is dat ook geen goede zaak.

Maar er zijn toch een paar zaken die ik hier even onder de aandacht wil brengen. Het is niet, collega's, omdat we om de twee, drie weken hier die vraag stellen, dat het probleem drie weken later is opgelost. Het is nu eenmaal iets wat in de loop van de tijd ontstaan is, en net zoals de tekorten in de kinderopvang, of het tekort aan chauffeurs bij De Lijn is dat niet iets wat je in een-twee-drie kunt oplossen.

Collega's, ik ben eigenlijk wel aangedaan, want ik stel vast dat iedereen hier nu wel zegt dat examens belangrijk zijn en dat examens moeten plaatsvinden. Ik herinner mij debatten in het verleden waar er mensen achter mij ... *(Opmerkingen bij Groen en Vooruit en van Jean-Jacques De Gucht)*

Ja, toch wel, dat zij verdedigden dat het goed was dat er geen examens meer waren. Ik denk dat het op zich absoluut goed is als steun voor die scholen die nog examens organiseren, dat we daar inderdaad van wakker liggen ...

De voorzitter: Collega's, collega Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dat we er van wakker liggen is een goede zaak, denk ik, en het is toch al een belangrijk signaal naar het onderwijs: doe examens, om de leerstof te evalueren, en om leerlingen goed te oriënteren.

Minister, de kwestie is dat u al x aantal maatregelen hebt genomen, waaronder de zijnstroom, maar welke maatregelen zitten nog in de pijplijn? Kunnen de opnames die gebruikt zijn bij de digitale lessen tijdens corona bijvoorbeeld ook gebruikt worden om leerlingen in tussentijd al vakken te geven, dus in de periode waar er geen leerkracht is? Alles is beter dan studie, en alles is beter dan dat het buiten de school gebeurt. (*Applaus bij de N-VA en van Gwendolyn Rutten*)

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het tekort aan werknemers is niet uniek voor het onderwijs. Zowat alle sectoren in Vlaanderen kampen met een krapte op de arbeidsmarkt. Het is trouwens ook niet uniek voor Vlaanderen. Het is ook zo in het buitenland, in alle buurlanden. Ik heb gelezen dat zowat dertig landen kampen met een lerarentekort. Dat is zeker zo in Vlaanderen, en misschien bij uitbreiding in België, omdat het voor veel mensen nog altijd attractiever is om niet te gaan werken dan om wel te gaan werken. Een activerend beleid zou ter zake dus ook wel kunnen helpen.

Ik hoor hier zeggen dat er geen maatregelen zijn genomen, of dat er te weinig maatregelen zijn genomen. Wel, ik doe vandaag mijn ronde van Vlaanderen – eigenlijk heb ik ze gisteren afgewerkt – waarbij ik in debat treedt met zowat vier- à vijfduizend directeurs van het basisonderwijs en het secundair onderwijs. Daar kwam vanuit de zaal steeds meer de roep dat er te veel maatregelen zijn, dat er te veel hervormingen worden doorgevoerd. Het is dus maar hoe je het bekijkt. Ik denk dat we er al meer dan veertig hebben doorgevoerd, en steeds vanuit één visie, namelijk het aantrekkelijker maken van de job. Daarnaast willen we de zijnstroom versterken, namelijk het aantrekkelijk maken als mensen de overstap maken vanuit de privésector naar het onderwijs.

Als het gaat over de job aantrekkelijk maken, kan ik u uren onderhouden over maatregelen die we hebben genomen, op het vlak van de Digisprong die we hebben gerealiseerd, ook voor leerkrachten, hen digitaal equiperen op dat vlak, een internetvergoeding toekennen, ervoor zorgen dat langer werken ook loont door het invoeren van een extra anciënniteitstrap voor diegenen die op latere leeftijd nog werken, er ook voor zorgen dat er een betere aanvangsbegeleiding is voor de startende leerkrachten, zodat die beter ondersteund worden en dat die ook onmiddellijk anciënniteit beginnen op te bouwen vanaf de eerste dag dat ze werken, want voorheen was het zo dat je pas op de leeftijd van 23 jaar anciënniteit kon opbouwen. Daar hebben we dus tal van maatregelen genomen.

Het tweede deel van de visie is werken op een versterking van de zijnstroom, want dat is wel nodig. Ook daar is kritiek op. Je hoort altijd zeggen dat we maatregelen moeten nemen, maar niet die maatregel. Welja, we versterken de zijnstroom. Dat is gewoon broodnodig. We hebben ook mensen met of zonder pedagogisch bekwaamheidsbewijs nodig die de stap zetten van de privésector naar het onderwijs. Eenvoudigweg: kijk vandaag naar de cijfers van VDAB. Vanwege de krapte op de arbeidsmarkt wil dat zeggen dat, mochten we alle werkzoekenden die vandaag een pedagogisch bekwaamheidsbewijs hebben, allemaal tewerkstellen in ons onderwijs, we nog leraren te kort zouden hebben. Die vraag is gewoon groter. En dus moeten we wel werken op die zijnstroom en op het aantrekken van mensen die werken in de privésector, al dan niet beschikkend over een pedagogisch bekwaamheidsbewijs.

Net daarom hebben we ervoor gezorgd dat de anciënniteit kan worden meegenomen ter waarde van tien jaar. Enkele jaren geleden was dat nul jaar. Nu is dat tien jaar. Ik hoop dat we dat nog kunnen optrekken, ook in het kader van de begrotingsbespreking. Ten tweede hebben we ook een lerarenbonus geïntroduceerd, namelijk het behapbaar maken voor mensen die starten in het onderwijs

zonder pedagogisch bekwaamheidsbewijs, die dan toch de verkorte of andere lerarenopleiding willen volgen om dat pedagogische bekwaamheidsbewijs te bemachtigen. We maken de combinatie tussen lesgeven en het volgen van die lerarenopleiding behapbaar, omdat je dan via die lerarenbonus drie uur vrijstelling per week kunt genieten, wel 100 procent verloond.

Hebben al die maatregelen een effect gehad? Ja. Ten eerste: het is mogelijk contra-intuïtief, maar we hebben nog nooit zoveel onderwijspersoneelsleden gehad als vandaag. Toen ik startte in 2019, hadden we 184.020 onderwijspersoneelsleden. Vandaag, in 2023, zijn het er 206.000. Dat zijn er 22.000 die erbij zijn gekomen. Is dat genoeg? Neen, het is niet genoeg. Dus we moeten nog inspanningen doen. Maar gaan we vooruit? Ja. Ten tweede: voor het eerst is er een stijging op het vlak van het aantal inschrijvingen in de lerarenopleiding. Dat is wel al even geleden. Ten derde: door de maatregelen die we hebben genomen ten voordele van de zijinstroom, zijn er 4500 mensen die de overstap hebben gemaakt van de privésector naar het onderwijs. In vorige periodes kwamen we zelfs niet aan duizend. Dat is dus een stap vooruit.

Gaan we op onze lauweren rusten? Kunnen we dat? Neen, absoluut niet. We moeten dat gevecht, die concurrentiestrijd op de arbeidsmarkt blijven aangaan. En daarom gaan we door met maatregelen, net op basis van diezelfde visie, namelijk de zijinstroom versoepelen en ervoor zorgen dat de job aantrekkelijker wordt. Dus ja, er liggen maatregelen klaar. Er zijn prominente indieners bij de vraagstellers, waarbij er een voorstel is dat je ten eerste zorgt voor het aantrekkelijker maken van de job door het doorbreken van de vlakke loopbaan, wat al zo lang gevraagd wordt, trouwens op grond van een advies van de Commissie Beter Onderwijs, de commissie-Brinckman. Dat rapport werd toegejuicht, en dus willen we die maatregelen ook effectief gaan uitvoeren.

Ten tweede: het versoepelen van de zijinstroom, door ervoor te zorgen dat zij al vanaf dag 1 rechten kunnen opbouwen, maar ook door de figuur van de gastleraar te introduceren, waardoor we het mogelijk maken dat je, als je in de privésector werkt, ook enkele uren in het onderwijs presteert. Ik denk dat er wel heel veel mensen zijn die hun kennis en expertise ter beschikking willen stellen van het onderwijs, want veel van de vacatures die vandaag openstaan, zeker in het secundair onderwijs, gaan over zeven uur wiskunde, zeven uur economie, allemaal kleine opdrachten die openstaan als vacature. Die kunnen perfect ingevuld worden door mensen die een extra prestatie naast of boven op hun functie in de privésector zouden kunnen verrichten – dus ja, zonder pedagogisch bekwaamheidsbewijs, maar we zetten hen er ook toe aan om dat pedagogische bekwaamheidsbewijs te halen.

Dat zijn allemaal maatregelen die we nemen, stap voor stap vooruit op basis van een heel duidelijke visie, maar we zouden op dat vlak ook graag medewerking krijgen van andere bestuursniveaus. Net vandaag krijg ik antwoord van minister Lalieux. Ze zegt dat de Federale Regering beslist heeft om de pensioenregeling die we overeengekomen waren – ervoor zorgen dat gepensioneerde leerkrachten zonder fiscale lasten en dus zonder fiscaal gestraft te worden, kunnen bijverdienen – niet te verlengen. Niet. (*Opmerkingen*)

Ik zou dus graag hebben dat we samenwerken, gelet op de krapte die er bestaat, om alle mogelijke krachten die zich aandienen, ook tot bij ons te trekken.

Hetzelfde geldt voor de flexi-jobs. Als je enkele uren zou kunnen bijverdienen door die figuur van de flexi-jobs, dan word je daar fiscaal niet voor gestraft, dan maken we dat gastlerarenchap aantrekkelijk en kunnen we effectief leemtes invullen. Dat werd verleden week nog ter sprake gebracht op het Overlegcomité. Er werd de vraag gesteld aan de Federale Regering of ze dat statuut dat ze

toegekend heeft aan de zorg, ook niet kan toekennen aan het onderwijs. Ik word daarin gesteund door de voltallige Vlaamse Regering, maar voorsnog zegt de Federale Regering nee, maar men begint nu toch te twijfelen. Ik hoop dat we met z'n allen kamerbreed hier die eis, die vriendelijke vraag kunnen ondersteunen, want dat zou inderdaad ook heel wat leemtes en heel wat vacatures kunnen invullen.

Maar intussen geven we de scholen ook maximaal de ruimte om, als het gaat over evaluaties, over examens, daar invulling aan te geven, om ervoor te zorgen dat alle onderwijsdoelen die aan bod gekomen zijn, ook getoetst, geëvalueerd kunnen worden – maar ook niet meer, vanzelfsprekend. We hebben die communicatie opnieuw gedaan. We blijven dat doen. We blijven hen op dat vlak ondersteunen. En ja, we blijven maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat er nog meer leraren dan de 22.000 extra die we al geworven hebben, aangeworven kunnen worden. Dat blijft een dagelijkse strijd, en we gaan een langlopend probleem niet met een vingerknip oplossen, maar we gaan stap voor stap vooruit en we zorgen ervoor dat er boven op die 22.000 extra nog leerkrachten bij komen. Dat is onze job. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, ik doe toch een realitycheck. Het lerarentekort stijgt, ook dat blijkt uit het onderzoek van Het Nieuwsblad dat deze week verschenen is. Er zijn meer leraren te weinig in de scholen in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar. U kunt hier komen zeggen dat er te veel maatregelen zijn, maar nee, er zijn niet te veel maatregelen. Er zijn heel veel kleine maatregelen en er zijn foute maatregelen. Dat is ook wat de directies en de leerkrachten u gisteren duidelijk gemaakt hebben op de afsluiting van uw tour in C-mine in Genk met hun ludieke actie. Neem die maatregel niet. Het verdeelt de leraarskamer. Het lost het probleem niet op voor de startende leerkrachten. Het doet niks aan de werkdruk, en daar willen wij een oplossing voor.

Minister, mijn bijkomende vraag is dan ook: hoe gaat u de leerstof bijspijkeren voor de leerlingen die nu in vier op de tien scholen geen examen krijgen? Bovendien zijn er nog meer scholen die de examens inkorten. Wat gaat u doen om die leerstof bij te spijkeren? Want we weten allemaal dat bijlessen betalen van 30 tot 40 euro per uur hier misschien kan, maar de gewone mens kan dat niet. (*Applaus bij de PVDA*)

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, collega's, het is inderdaad niet door hier elke week een vraag te stellen over het lerarentekort dat het lerarentekort opgelost zal worden. Maar het is begot van 2019 – we hebben het in het regeerakkoord geschreven – dat er werk gemaakt moest worden van een plan op lange termijn. Kom hier dan niet zeggen dat we dat in 2019 niet afgesproken hebben.

Bovendien, minister, is het crisis, en in crisis moet je ervoor zorgen dat directeurs en leraren goed gewapend zijn, dat ze weten hoe ze de puzzel voor het volgende schooljaar kunnen maken. Ik kan de opsomming geven: dat zijn allemaal gekleurde uren, waardoor het heel moeilijk wordt om die puzzel te maken, maar vandaag weten de leerkrachten, de directies niet welke uurpakketten ze kunnen krijgen op 1 september. Ze weten zelfs niet altijd hoeveel een zij-instromer zal kunnen verdienen. Bovendien stellen ze ook vragen over het lerarenplatform, over de inzetbaarheidspercentages – veel te ingewikkeld voor een actuele vraag. Maar, minister, er zijn vragen. Los het op. Bezorg hun met spoed die info. En kom niet zeggen dat we u met het parlement daar niet in willen ondersteunen, want we willen u zelfs helpen om het ontwerp decreet

sneller in te dienen. Maar vooral minister, zorg dat de directeuren het gemakkelijker hebben en ontkleur die uren. *(Applaus bij cd&v)*

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Naast het feit dat we inderdaad examens moeten schrappen, naast het feit dat er een serieus leerkrachtentekort is, heb je het feit dat vandaag heel weinig ouders nog in ons onderwijs geloven. Dat zorgt ervoor dat er verschillende ouders alternatieven inschakelen. Ik heb het daarjuist al aangehaald in mijn eerste tussenkomst. Ik zal een klein stukje voorlezen. "Maar dat heeft dus zijn prijs", zegt deze gescheiden moeder. 'Vorig jaar was het tarief 100 euro voor twee uur, nu is dat al 140 euro voor zo'n blok. Tussen half april en begin juni betaalde ik 1780 euro tegenover 1260 euro vorig jaar. Gelukkig betaalt mijn ex de helft. Ik kan dan wel een maand niet sparen. Dat is oké voor mij, als Jan er maar door is. Ik ben al blij dat we het kunnen betalen.'" Dat is anno 2023 waar ons Vlaams onderwijs voor staat. Dat, beste collega's, is problematisch, want dat zorgt ervoor dat je inderdaad niet meer alle kansen krijgt in Vlaanderen in datgene waar je alle kansen moet krijgen, namelijk het onderwijs. Dat, minister, is waar u een antwoord op moet formuleren.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, dank u wel. Ons onderwijs heeft nood aan leerkrachten die opgeleid zijn om les te geven, die voor het onderwijs gekozen hebben en die in het onderwijs willen blijven. Vandaag verlaat een op de drie leerkrachten binnen de vijf jaar het onderwijs, minister, ook uw zijinstromers. Ze stromen in, en u geeft de cijfers van de zijinstromers die instromen, maar ze stromen bijna even snel weer uit, omdat de job te veeleisend is, omdat de werkdruk te hoog is, omdat de leerkrachten nu al soms 140 procent van hun opdracht doen en de gaten toerijden van de collega's die er niet zijn, omdat de zorgleerkrachten geen tijd hebben om zorg te geven maar voor de klas staan, omdat de directeurs voor de klas staan en geen directie kunnen zijn.

Dus, minister, is er nood aan structurele maatregelen. Uw flexi-jobs, het proberen wijzen naar de Federale Regering, uw gepensioneerden: dat kan een beetje helpen, minister, maar dat zal nooit het gat toerijden dat er nu is. Een ondernemer die eens vier uur komt bijklussen in het onderwijs, denkt u werkelijk dat dat de kwaliteit van ons onderwijs zal garanderen? Neen, ik denk het niet. We moeten de mensen die gekozen hebben voor het onderwijs, die een opleiding in onderwijs hebben, in het onderwijs houden. Dat moet uw eerste prioriteit zijn. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel, collega's en ministers. Ik denk dat het wel zo is dat we mensen die met een flexi-job of met een gastles kunnen proeven van het onderwijs, op die manier kunnen verleiden om volledig over te stappen. Dat lijkt mij net de goede manier om daarmee aan de slag te gaan.

Het klopt dat de huidige leerkrachten op dit moment het water aan de lippen staat. Dat is de reden waarom ze uitstromen. Dus, collega's, is een belangrijk deel van het verhaal ook zorgen dat de leerkrachten die we hebben, blijven. Om die reden pakken we het M-decreet aan, om die reden roepen we op tot ouderlijke verantwoordelijkheid, om die reden pakken we de juridisering aan, om aan leerkrachten te zeggen dat ze hun ding moeten doen, om die reden pakken we de planlast aan en zeggen we inderdaad dat men geen volledige rapporten van tientallen pagina's per leerling per maand moet schrijven maar moet werken met een rapport met cijfers, met spreidingsmaten op. Op die manier krijgen de leerkrachten opnieuw tijd om les te geven. Minister, ik denk dat we ook de lerarenopleidingen moeten oproepen om flexibele trajecten te maken en directies

en schoolbesturen om hun leerkrachten te waarderen met een goed hr-beleid en ook met exitgesprekken over waarom men het onderwijs verlaat.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Voorzitter, minister, collega's, ik hoor hier de minister, gesteund door collega Daniëls, aandoenlijk opnieuw vooral zichzelf overtuigen. Maar het komt hierop neer, collega's. Wij zeggen aan jonge mensen: doe je best, zet je in. En ze doen dat. Ze zijn klaar voor hun examens, klaar om een jaar af te sluiten, zelfs klaar om een schoolcarrière af te sluiten. En wat blijkt nu? Hun inzet wordt niet beloond, omdat u, minister, al vier jaar lang deze problematiek structureel onvoldoende ernstig neemt. Ondertussen is het lerarentekort zo groot dat de leerstof niet kan worden gegeven en dat examens niet kunnen worden afgenomen. En wat zegt u aan de scholieren? U zegt dat volgend jaar misschien ook nog komt, dat ze opnieuw hun best moeten doen, en we wel zullen zien waar we geraken. Niets overtuigt mij daar vandaag van.

Minister, u faalt. U bent doof voor de kritiek, u minimaliseert de kritiek. Waarom zouden al die studenten die ook volgend jaar met een nieuw schooljaar moeten starten, u dan wel nog geloven? Uw beleid is inderdaad zoals die kindereitjes. U probeert het lekker en mooi te houden aan de buitenkant, maar aan de binnenkant is het eigenlijk gewoon een prul. (*Applaus bij Vooruit en van Johan Danen*)

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): We krijgen hier dus een kopie van de discussie van één jaar geleden, ik ben nog eens in de verslagen gaan kijken. Het aanhoudende, en inderdaad zelfs groeiende lerarentekort, dwingt onze scholen tot ingrijpen in sommige examens.

U somt nogmaals alle initiatieven op die al genomen zijn, tenzij dan – die heb ik niet gehoord – de komende proeftuinen en de commissie der wijzen. Maar we vrezen dat de conclusies daarvan hun uitwerking pas zullen hebben tijdens de volgende legislatuur. Het laaghangend fruit is intussen geplukt, behalve het wat ons betreft een nog grotere anciënniteit meegeven aan zijinstromers – daar heb ik niets over gehoord.

Wat ons betreft is zeker ook een versterking van orde en tucht nodig, door stevige rugdekking van hogerhand voor onze scholen. Zij durven vaak niet toe te geven dat ze met een probleem worstelen, maar intussen verliezen we wel jonge leerkrachten of zijinstromers die daarop afhaken. Gaat u daar nog werk van maken, minister?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat ten eerste de maatregelen betreft, zegt de ene dat er dringend extra maatregelen nodig zijn, dat het er veel te weinig zijn. De ander zegt dat het er veel te veel zijn. Ik vertel welke maatregelen er nog aankomen, maar dan zegt men dat het de foute zijn. Andere voorstellen hoor ik niet, maar wat ik voorstel wil men niet. Of de voorgestelde maatregelen zouden maar kleintjes zijn. Ik hoor dat flexi-jobs volgens Groen niet belangrijk zijn, dat gepensioneerden extra laten bijverdienen niet belangrijk is. Dat is net laaghangend fruit! Dat zijn mensen die zich aandienen, die zeggen bereid en enthousiast te zijn de stap te zetten naar het onderwijs. Wij zouden dat dan fiscaal gaan bestraffen. Als je a zegt, moet je ook b zeggen, en voluntaristisch meewerken aan alle mogelijkheden die zich aandienen. Zo moeten we ervoor zorgen dat er nog leerkrachten bij komen, boven op die 22.000 extra leerkrachten die we de afgelopen jaren inderdaad al aan het werk hebben kunnen zetten. Ik krijg op dat vlak graag enige medewerking. Of het nu gaat om laaghangend of hooghangend fruit, we moeten er met z'n allen naartoe werken.

Ten tweede, mevrouw Vandromme, wat betreft het aanreiken van een helpende hand richting de directies: dat doen we ook. Net daarom doe ik een ronde van heel Vlaanderen: alle directeurs van het basis- en secundair onderwijs. Dat zijn er, denk ik, ik had het daarnet gezegd, vierduizend, maar het zullen er meer zijn, zo'n vijfduizend. Daarbij komt er veel ruimte voor vragen, wedervragen en discussie met de hele zaal. Ik hoor daar iets anders dan wat ik hier hoor, maar goed. Wat ik op dat vlak wel leer, is net dat men soms de potentie niet inzielt van alle maatregelen die we nemen. Daarom heb ik ook de opdracht gegeven om een inspiratiegids aan te dienen richting directies, zodat men weet welke mogelijkheden vandaag al bestaan in de regelgeving. Wanneer men vroeger bijvoorbeeld de uren die voor een leraar worden toegekend niet benutte door het lerarentekort, gingen die middelen gewoon verloren. Nu hebben we de mogelijkheid gecreëerd die voor 20 procent om te zetten in punten. Dat is een beetje technisch, maar het wil zeggen dat men die middelen kan gebruiken om in plaats van gediplomeerde leerkrachten aan te werven, andere profielen, zelfs administratieve of technische profielen aan te werven. Dat biedt heel veel mogelijkheden om ook extra verloning toe te kennen. Er bestaat ook de mogelijkheid om mensen te verlonen aan 140 procent. Ook dat biedt heel wat creatieve mogelijkheden. Op basis van heel eenvoudige vraag en antwoord, kunnen we op grond van de casuïstiek, heel eenvoudig en concreet antwoord bieden op de problemen die me doorheen de ronde werden aangediend door die duizenden directeurs.

Als het ten derde gaat over het aantrekkelijker maken van de job, werd hier gesuggereerd dat dit Vlaams Parlement inderdaad heeft besloten om het M-decreet op de schop te nemen, ervoor te zorgen dat we gaan naar een beter, efficiënter Leersteundecreet, en een betere omkadering: meer mensen, meer middelen om te zorgen voor de ondersteuning van onze leerkrachten in het gewoon onderwijs om om te gaan met die zorgnoden. Dit is evengoed een pleidooi voor ouderlijke verantwoordelijkheid. Maar we moeten ook trachten die job aantrekkelijker te maken door niet alleen in woorden, maar ook in daden te zorgen voor minder administratieve lasten. Daarbij hebben we heel duidelijk ook naar de scholen gecommuniceerd, zelfs met een duidelijk kader. We hadden zelfs een affiche om te tonen wat Brussel vraagt en wat Brussel niet vraagt.

Want er bestaan heel wat misvattingen, bijvoorbeeld dat men een gedetailleerd jaarverslag moet bijhouden op vraag van Brussel, omdat men denkt dat dat moet van Brussel. Maar dat moet helemaal niet van Brussel, net zoals het van Brussel helemaal niet moet dat men een persoonsvolgend dossier in detail bijhoudt, met daarin alle evaluaties, alle toetsen en verantwoordingen, dat men voor elke toets die men aan elke leerling geeft noteert waarom men dat bepaalde cijfer heeft gegeven, om te gebruiken mocht er ooit een procedure worden gevoerd en mocht de evaluatie van de klassenraad, een C- of B-attest, worden aangevochten. Ook dát moet niet van Brussel.

Verder hebben we ervoor gezorgd dat we komaf maken met de mythe over de vereisten die worden opgelegd en de administratieve formaliteiten die worden gevraagd van de onderwijsinspectie. Men houdt tonnen papier bij omdat de onderwijsinspectie er weleens naar zou kunnen vragen. We hebben nu een omzendbrief bezorgd aan de scholen waarin gelimiteerd wordt opgelijst wat je moet doen, welke administratieve formaliteiten je moet vervullen voor de onderwijsinspectie. Niet meer of niet minder. Einde discussie. Je moet jezelf niet meer administratieve formaliteiten opleggen dan die lijst in kwestie.

Ten slotte zorgen we er ook voor dat er een soort van calculator ter beschikking wordt gesteld waardoor ze zichzelf een spiegel kunnen voorhouden met een digitaal systeem. Zo kunnen ze zichzelf wat screenen op de administratieve lasten en kunnen ze die aanduiden. Uit dat rapport blijkt vervolgens welke administratieve lasten helemaal niet worden opgelegd door Brussel, maar mogelijk

door zichzelf, of vanuit schoolgroepen of scholengemeenschappen, of vanuit de koepel. Ook daar kan men dan aan de slag gaan met het schrappen.

Het is met zulke maatregelen, stap voor stap, dat we vooruitgaan. We staan er altijd voor open om bijkomende stappen te zetten en we staan altijd open voor discussie over welke stappen en suggesties dan ook. Het is zó dat we vooruitgaan en dat we ervoor zullen zorgen dat er boven op die 22.000 extra leerkrachten die we de afgelopen drie jaar hebben kunnen realiseren, mensen warm worden gemaakt voor een job in het onderwijs, maar vooral, zo mag ik hopen, door reclame te maken voor de schoonste job die er is, met de allergrootste impact op de toekomst van kinderen en jongeren. We zouden allemaal misschien wat meer reclame moeten maken en uitpakken met positieve berichten in plaats van elke maatregel af te branden: hij is te laat, hij is te weinig, hij is te veel. Nee, in plaats van problemen te zien, moeten we de vele opportuniteiten zien die met elke maatregel gepaard gaan en die ervoor kunnen zorgen dat we stappen vooruitzetten op het vlak van de onderwijskwaliteit en op het vlak van de aanpak van het lerarentekort. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, laaghangend fruit, hooghangend fruit, het maakt me niet uit welk fruit u bedoelt, het feit is dat het lerarentekort groeit. Dat is een feit en het is nu groter dan vorig jaar en een pak groter dan vier jaar geleden. Ik maak veel reclame voor het onderwijs. Ik ken mensen die willen werken in het onderwijs, oudere mensen en jongere mensen, maar zij twijfelen omdat er geen duidelijk zicht is op een goede loopbaan. Zij willen geen flexi-job in het onderwijs, ze willen een echte job, een goede job in het onderwijs.

Daarom is het belangrijk om een echt lerarenpact te hebben, om duidelijkheid te hebben over het lerarenpact. Dat gaat over de start van de loopbaan. We hebben al vaak gezegd dat die vervangingspool weer moet worden ingevoerd. Het was een goede maatregel, die niet moet worden afgeschaft. Zorg voor twintig jaar anciënniteit voor zijinstromers, dat is wél betaalbaar. Het gaat over maatregelen tijdens de loopbaan: inderdaad minder papierwerk, minder rompslomp, meer ruimte voor lesgeven. En het gaat over maatregelen aan het einde van de loopbaan: recht op rust en het doorgeven van ervaring zodat leerkrachten tot het einde willen blijven en het onderwijs niet voortijdig verlaten.

Minister, mijn oproep is: maak werk van een echt lerarenpact. *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Collega's, minister, voorzitter, het lerarentekort is het thema waarover we hier al het meest hebben gehad. Dat lerarentekort is nefast voor de kwaliteit van ons onderwijs, daar twijfelt niemand meer aan.

Minister, u daagt ons uit om ambassadeur te zijn voor het onderwijs, maar ik vraag me soms af waar de échte onderwijsambassadeur blijft.

Al sinds 2019 klop ik hier op dezelfde nagel en vraag ik hier naar het leraren-loopbaanpact, soms tot ergernis van sommigen onder jullie.

Minister, denk op lange termijn. Stel een plan op dat over de legislatuur heen gaat.

Collega's, minister, we zouden nooit meer scholen sluiten, maar nu blijkt dat sommige scholen effectief de deuren sluiten op woensdag.

En eerlijk, ik kijk angstvallig uit naar de dag waarop een school zegt dat ze de deuren moeten sluiten omdat ze geen leerkrachten meer hebben.

Collega's, een natie, een land, is maar zo sterk als zijn onderwijs. Een natie bouw je samen met goedgeschoolde burgers. We hebben geen tijd meer te verliezen, minister, 'no time to waste' om onze scholen sterker te maken en te ondersteunen. (*Applaus bij cd&v*)

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Als je kijkt, dan zie je dat heel veel jonge leerkrachten uitvallen binnen drie tot vijf jaar. Dat betekent met andere woorden dat de manier waarop we naar de lerarenopleiding kijken, en vervolgens naar de inschakeling in het onderwijs, fout zit. We hebben dus ook een conceptnota klaar om daar een antwoord op te bieden.

Daarnaast, in het verlengde van wat de vorige sprekers hebben gezegd, is het inderdaad noodzakelijk om een lerarenloopbaanpact te maken, waardoor een leerkracht op elk moment in zijn of haar carrière weet waar hij of zij aan toe is.

Tot slot, minister, zou u als minister van Onderwijs nu eens op dat spreekgestoelte kunnen zeggen dat u het inderdaad ontoelaatbaar vindt dat het afhankelijk is van de financiële middelen van je ouders of je al dan niet onderwijs krijgt in Vlaanderen, dat het uw taak is en dat u ervoor zult zorgen dat elk kind dezelfde kansen krijgt binnen het Vlaamse onderwijs. Want dat is uw taak, en u erkent dat niet als u daar staat. (*Applaus bij Vooruit*)

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik denk ook echt dat de rek op creatieve oplossingen op is. Men kan alles en iedereen voor de klas zetten: de directie, de zorgleerkracht, de ouder in sommige gevallen, de gepensioneerde, de flexi-jobbende ondernemer. Die kunnen allemaal voor de klas staan, minister, maar ik denk dat de rek daar op is.

Op het einde van de dag is er nood aan structurele maatregelen om ervoor te zorgen dat jonge mensen voor het onderwijs kiezen in eerste instantie, en dat ze in het onderwijs blijven. Ik sluit me aan bij al mijn collega's hier aan het spreekgestoelte: er is nood aan structurele oplossingen, aan een globale visie, in plaats van de lapmiddeltjes waar u dag na dag mee uitpakt en die er niet voor zorgen dat we een structurele oplossing hebben. (*Applaus bij Groen, Vooruit en de PVDA*)

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, met kleine maatregelen, verschillende maatregelen waarmee maatwerk mogelijk is, dat is net hoe we nog mensen kunnen overtuigen en aantrekken. Want het is niet zo dat er een grote groep staat te wachten en dat ze het onderwijs niet binnen kunnen.

Dus tegen zij die hopen dat we het met één vingerknipmaatregel kunnen oplossen, zeg ik: helaas. We moeten mensen verleiden, mensen verleiden door zijnstroom, mensen verleiden om gastleerkracht te zijn, zorgen dat mensen die vandaag al in het onderwijs staan, blijven. Dat doen we door de planlast aan te pakken, door te zeggen dat ouders verantwoordelijkheid moeten nemen en dat Nederlands belangrijk is, door leerkrachten te ondersteunen als er conflicten zijn op school en door achter hen te staan. Dat zijn belangrijke zaken, beste collega's, en we moeten samen met directies hr-beleid voeren.

Als leerkrachten nu op het einde van het jaar zeggen dat ze niet weten of ze volgend jaar starten, dan moeten we vragen hoe dat komt. Aan de lerarenopleiding moeten we zorgen dat afgestudeerden echt voorbereid zijn en dat ze niet zeggen dat de opleiding niet overeenkomt met de realiteit. Dat zijn allemaal werven, collega's, waar we allemaal aan kunnen werken, en die opdracht wil ik dan ook uitvoeren. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Thijs Verbeurgt, Hannelore Goeman, Hannes Anaf en Conner Rousseau over het vrijgeven van de volledige lijst inzake consultancyopdrachten van de Vlaamse Regering – 1749 (2022-2023) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Op basis van artikel 50, punt 1, h), van het reglement zou ik graag de spoed willen vragen voor een voorstel van resolutie over het vrijgeven van de volledige lijst inzake consultancy. Dat is zo-even ingediend.

De voorzitter: Oké, we zullen ons daar later over uitspreken.

Het incident is gesloten.

ACTUELE VRAAG van Klaas Slootmans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de daling van het aantal geboortes in Nederlandstalige gezinnen in de Vlaamse Rand

De voorzitter: De heer Slootmans heeft het woord.

Klaas Slootmans (Vlaams Belang): Minister, uit cijfers van het agentschap Opgroeien blijkt dat minder dan een op de drie kinderen die in de Vlaamse Rand wordt geboren, nog opgroeit in een Nederlandstalig gezin. Dat is 29 procent om precies te zijn. In de faciliteitengemeenten is de situatie nog dramatischer. Amper een op de vijftien kinderen groeit nog op in een Nederlandstalig gezin.

De oorzaken zijn natuurlijk bekend. Uit cijfers van minister Verlinden blijkt dat het afgelopen jaar een nieuw record van meer dan 16.000 zogenaamde Brusselaars zich in de Vlaamse Rand hebben gevestigd. Het gaat daarbij al lang niet meer om gefortuneerde Franstalige bourgeois. Het gaat voornamelijk om migranten van niet-Europese origine.

Maar ook daar stopt het niet, want er is natuurlijk nog de buitenlandse inwijking. Zo verhuisden er afgelopen jaar zeventuizend immigranten rechtstreeks vanuit het buitenland naar de Vlaamse Rand. Als we daar ook nog eens de influx vanuit Wallonië bijtellen, dan komen we op een totaal van 25.000 anderstalige inwijkingen op één jaar tijd, alleen al in de negentien gemeenten van de Vlaamse Rand.

Sinds 2010 vestigden zich al een kwart miljoen anderstalige inwijkingen in onze streek. Op een bevolking van 450.000 mensen is dat gewoon een totale demografische revolutie. Ja, inderdaad, een omvolking zonder voorgaande. Het resultaat is dat de Vlaamse Gemeenschap in het kerngebied van Vlaanderen gewoon wordt herleid tot een minderheid. Dat is trouwens geen mening maar een

wiskundige vaststelling. De taalcijfers van het Brussels Informatie-, Documentatie- en Onderzoekscentrum (BRIO) bewijzen dat ook.

Minister, mijn vraag aan u is dan ook kristalhelder: zult u deze dramatische cijfers aangrijpen, niet om een beleid te voeren dat er niet langer op gericht is om de anderstalige inwijkelingen te verwelkomen en te onthalen in uw warme bad, maar wel een beleid dat immigratie en ontnederlandsing een halt toeroept? *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik ben natuurlijk ook een kind van de streek, van de Vlaamse Rand, geboren en getogen. Het is niet eenvoudig om tegen zo'n sociologisch fenomeen op te treden: de vervreemding van onze Vlaamse Rand door een toenemende migratiedruk. Enerzijds heb je door de toename van de grond- en woonprijzen een migratie van autochtone jongeren en jonge gezinnen weg van de Vlaamse Rand omdat ze het niet kunnen betalen om te blijven wonen in eigen streek. Anderzijds heb je de hoge immigratiedruk, vooral de stadsvlucht die vanuit Brussel wordt georganiseerd met mensen die op zoek zijn naar een betere toekomst, een betere omgeving dan in Brussel. En dan komt men in eerste instantie in de Vlaamse Rand terecht.

Niemand kan een muur bouwen rond die stad. Dat is ook niet onze bedoeling. Maar ik ben wel bezorgd om het sociaal weefsel in onze Vlaamse Rand en vooral om het bindmiddel dat lokaal nog altijd bestaat, het Nederlands. Daarvoor moet afdoende aandacht bestaan.

Gelukkig kan ik zeggen dat we eindelijk een Vlaamse Rand-beleid hebben die naam waardig. U zult het nog altijd te weinig vinden. We hebben gezorgd voor een budget. In de vorige regeerperiode was het budget voor de Vlaamse Rand 200.000 euro, nu is het 26 miljoen euro voor de volledige regeerperiode. Daarmee kunnen we wel iets betekenen. We zorgen ervoor dat de extra onderwijs-noden worden gelenigd met die middelen. We kunnen ook, voor wat betreft het onderwijs, ingrijpen met een eigen Inschrijvingsdecreet, op maat van de Vlaamse Rand. Dat maakt het mogelijk om voorrang te geven aan kinderen die wonen in de eigen gemeente. Ten derde wordt hopelijk hier volgende week het WIES-decreet goedgekeurd, zodat we met Wonen In Eigen Streek een instrumentarium hebben om op te treden op de private markt.

De instrumenten zijn beperkt, maar wat we wel doen is ervoor zorgen dat de beperkte middelen en het beperkte instrumentarium dat we voorhanden hebben samen met mensen worden ingezet om ervoor te zorgen dat het kostbare sociaal weefsel zo maximaal mogelijk in stand wordt gehouden in de Vlaamse Rand.

De voorzitter: De heer Slootmans heeft het woord.

Klaas Slootmans (Vlaams Belang): Minister, de initiatieven en de budgetten die u noemt, zijn ons zeer bekend. Maar de resultaten zijn dat natuurlijk veel minder. Dat blijkt trouwens een constante in uw beleid. 80 procent van de middelen van het Randfonds wordt gewoon doorgeschoven naar andere entiteiten. Ik zeg dat niet, het rekeningenrapport van het Rekenhof zegt dat. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

Los daarvan stellen wij vast dat u blijft uitgaan van een naïeve, achterhaalde inclusiviteitsvisie, die nu al dertig jaar, sinds 1994, wordt toegepast. Het resultaat is dat de Vlamingen in de Rand tot een minderheid worden gedegradeerd. Dat zijn de feiten, dat is de realiteit. Dat zeg ik niet alleen, ook professor Elchardus zei onlangs op een studiedag dat wat zich vandaag in de Vlaamse Rand afspeelt in feite, collega's, een sociologisch experiment is dat tegen de wil van de

plaatselijke bevolking wordt gevoerd. Een sociologisch experiment! De conclusie van BRIO, u welbekend, is nog veel frappanter. Zij zeggen botweg dat de Brusselse realiteit morgen ook de realiteit zal zijn in de Vlaamse Rand als het roer niet wordt omgegooid. Dat is het toekomstbeeld dat ons wordt voorgeschoteld: dat onze dorpen de duplicaten worden van Anderlecht en Schaarbeek.

Mijn bijkomende vraag is dan ook heel concreet: welke betekenisvolle stappen zult u ondernemen om de totale bevolkingsvervanging in de Vlaamse Rand tegen te gaan? (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De heer Tiebout heeft het woord.

Jeroen Tiebout (N-VA): Collega's, mijnheer Sloomans, ik was even niet aan het opletten, toevallig, en ik leefde mee in uw betoog. Maar het was mij niet meteen duidelijk, de beschrijving waar u juist woonde. Het was een plek waar niemand Nederlands sprak, waar alleen maar mensen met een migratieachtergrond woonden, er was niks van groen – toch op omgevingsvlak dan – terug te vinden, de levenskwaliteit was ontoereikend, kortom: een absolute horrorplaats. En niet één keer, niet eenmaal, maar eigenlijk elke keer als u tussenkomt, schetst u dat beeld over de Rand. Dat u daar nog wilt wonen, is eigenlijk heldhaftig. Het is standbeeldmateriaal. Dat is het minste wat we kunnen zeggen. Ik woon daar ook en ik zou dat persoonlijk nooit durven te stellen over de inwoners die daar nu wonen: dat ze geen Nederlands kennen, geen toegang hebben tot groene gebieden, dat ze allemaal een migratieachtergrond hebben en allemaal in armoede leven, alles wat u kortweg opsomt.

Wat ik wel zie, is een regio met uitdagingen. Dat is zeker zo. En dat is niet eenvoudig, maar we pakken die wel aan. Zoals steeds worden ze volgens u niet of te weinig aangepakt, maar dat is niet meteen wat ik vaststel. Ik zie heel wat gemeentebesturen die de handschoenen opnemen – niet om te vechten, maar wel om de strijd aan te gaan om deze mensen onze Rand eigen te maken. Ze doen dat samen met het Randfonds en vzw 'de Rand', want het is niet omdat iemand geen Nederlandstalige moeder heeft dat ze geen Nederlands kunnen leren. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): In het verlengde van de vorige spreker moet ik u zeggen dat het inderdaad heel opvallend is, het beeld dat hier geschetst wordt. Ik had ook wel een vraag voor de heer Sloomans. Die mensen die zo massaal naar de Vlaamse Rand gaan, maar ook daarbuiten, die gronden waar die huizen staan en die huizen, nemen ze die gewoon in of kopen ze die? Bij de redenering die u voorhoudt, is de vraag ten eerste hoe je het überhaupt zou kunnen doen, maar dat u het wilt doen, daar ben ik al van overtuigd. Maar het klopt dus niet wat u naar voren haalt.

Ten tweede zijn het uitdagingen, maar dat is waarvoor men in de politiek is. Niet om te zeggen hoe iets verkeerd loopt, maar om ervoor te zorgen dat elkeen die zich in deze samenleving wil inschrijven, daar de kansen toe krijgt. Door onderwijs, door ervoor te zorgen dat er een veilige omgeving is, door groen. Dat is wat het lokale, het Vlaamse en het federale beleid moet doen. Wat u doet, is een beeld schetsen dat gewoon niet klopt. Dat is hoe een maatschappij evolueert. Ik weet dat u een soort rubensiaans idee hebt over wat Vlaanderen moet zijn, maar dat is niet zo. Vlaanderen evolueert, de wereld evolueert, en die gronden hebben die mensen gekocht, ze hebben ze niet ingenomen. (*Applaus bij Open Vld en van Stijn Bex en Freya Van den Bossche*)

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (cd&v): Collega Slootmans, ik las daarnet uw vraag – ik lees ze voor – ‘over de daling van het aantal geboortes in Nederlandstalige gezinnen in de Vlaamse Rand’. Ik was zeer benieuwd naar uw persoonlijke oplossing voor deze problematiek, maar ook dit keer heb ik van u jammer genoeg geen enkel antwoord mogen horen. Waar we in dit parlement natuurlijk wel iets aan kunnen en moeten doen, dat zijn de gevolgen van de verstedelijking, inzetten op de kennis van het Nederlands, inzetten op integratie, inzetten op scholenbouw, op het aanpakken van die vermaledijde files op onze ring.

Er is het Vlaamse Randfonds, maar we zijn het er in de commissie over eens geweest, want ik heb het zelf voorgesteld, dat die middelen goed zijn, positief zijn, maar niet genoeg. Wij zouden graag willen gaan naar de erkenning van de regio als centrumregio in het Gemeentefonds. Als commissie, en jullie zijn ons daarin gevolgd, hebben we voorgesteld – of heb ik voorgesteld – om het mee te nemen in de herijking van het Gemeentefonds, om ook de centrumregio voor Halle-Vilvoorde te kunnen opnemen. Ik denk dat dat de kar is waar we wel aan kunnen duwen. (*Applaus van Brecht Warnez*)

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): De uitdagingen in de Vlaamse Rand zijn immens, veel groter dan in de rest van Vlaanderen. Helaas, wat de taal van het Vlaams Belang over de Vlaamse Rand doet, is alleen maar het vuur opstoken en het samenleven moeilijker maken. Dus neen, jullie stellen niets voor. We gaan geen muur bouwen rond Brussel.

Minister, uw Randfonds, u weet wat wij daarover denken. De resultaten daarvan na vijf jaar zijn bijzonder mager. Uw Randbeleid is geen succes te noemen. Vanuit Vooruit zien wij minstens drie werven. De eerste is betaalbaar wonen. Uw decreet is niet het belangrijkste; maak écht werk van sociale woningen en betaalbare woningen in de Rand. De tweede is onderwijs. Investeer structureel, en niet alleen met kleine projectjes, in het verwerven van het Nederlands in ons onderwijs, dat is wat we nodig hebben. En drie: maak ten slotte eens – aansluitend bij wat cd&v voorstelt – werk van het erkennen van Halle-Vilvoorde als centrumregio, zodat de brede Vlaamse Rand alle uitdagingen kan aanpakken zoals het moet. Wat gaat u daartoe ondernemen? (*Applaus bij Vooruit*)

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Er worden minder Nederlandstaligen geboren en er zijn meer migranten. Dat kan een oneliner zijn in een paniekbericht, maar de werkelijkheid is dat de Brusselse, Vlaamse en Waalse Rand altijd communicerende vaten zijn geweest. Mijn grootouders zijn als jong gezin van het Pajottenland naar Brussel gegaan. Op het moment dat ze op hun pootjes terechtkwamen, zijn ze weer verhuisd. Zij woonden aan het einde van de Ninovense Steenweg, wat de Brusselse Steenweg aan de andere kant was.

Brussel stelt daar zijn deuren open en het Universitair Ziekenhuis Brussel (UZ Brussel) verwelkomt nog altijd, in meerderheid zelfs, mensen die uit de Vlaamse Rand komen. Je ziet dat de universiteitsstudenten zeer vaak uit de Vlaamse Rand komen. Mensen bouwen hun gezin op en eigenlijk is dat menselijk kapitaal dat wordt meegenomen naar de Rand. Dat is een rijkdom. En ze trouwen inderdaad steeds vaker meertalig. (*Opmerkingen bij het Vlaams Belang*)

De vele expats van Europa. Dat zijn deze kinderen ook. De migranten uit Nederland. U roept dat u denkt dat onze voorzitter met de omvolking bezig is. Wij van Groen vinden dat geen enkel probleem, maar zelfs vanuit Vlaams-Nationalistische hoek, minister, denk ik dat er hier een kans ligt voor u.

De voorzitter: Uw vraag alsjeblieft.

Celia Groothedde (Groen): Traditioneel hebt u altijd gekozen voor sterke instituties in Brussel, om kleine Vlamingen te maken. Gaat u die instituties versterken? Want jonge moeder stellen de geboorte uit, omdat er geen kinderbegeleiders en kinderopvang zijn, en omdat kinderen op school in de studie zitten. *(Opmerkingen bij de N-VA en het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb begrepen dat ik kindjes moet maken, maar de heer Slootmans ook. Ik heb al mijn duit in het zakje gedaan. Of omgekeerd. *(Gelach)*

Ik heb begrepen dat de maatregelen niet betekenisvol zijn. Dat het initiatief dat we daar nemen, waardoor we ingrijpen in de private markt en private kavels exclusief voorbestemd kunnen zijn voor mensen die een band hebben met de streek, niets betekent. Ik lees dan de reacties van onder andere DÉFI en andere Franstaligen die dit 'anti-francophone' vinden en mij afschilderen als de Orbán van België, ongetwijfeld vanwege de fysieke gelijkenissen. Daar zegt men dan toch iets anders.

Mevrouw Segers, wat betreft het onderwijs, als ik vergelijk met wat er nu, inzake onderwijscapaciteit en onderwijsinfrastructuur, extra bij komt in de Vlaamse Rand, dan is dat zowat de opstelsom van de regeerperiodes met socialistische ministers. Er is nog nooit zoveel geïnvesteerd in extra infrastructuur en capaciteit voor de Vlaamse Rand. Maak u dus op dat vlak geen zorgen. We halen alles uit de kast.

Mijnheer Slootmans, ja, ons Vlaamse Rand-beleid berust op inclusiviteit. Wij geloven dat je Vlaming kunt worden. Ik wil ervoor zorgen dat mensen die migreren – we kunnen geen muren bouwen – zich aanpassen, integreren, Nederlands leren en onze Vlaamse gemeenschap en cultuur omarmen. Want op dat vlak verschillen we duidelijk. Als partij hebt u twee gezichten. Enerzijds zegt u 'aanpassen of oprotten' en anderzijds zegt u dat je je niet kunt aanpassen, dat je geen Vlaming kunt worden, dat dat niet gaat. Dat is het verschil tussen een civiel nationalisme, dat gericht is op inclusie en zegt dat je Vlaming kunt worden met de Vlamingen als je onze taal en waarden en normen deelt. En dan is er het etnisch nationalisme dat zegt dat je enkel Vlaming kunt worden op grond van de geboorte. Ook op dat vlak maken we verschillende keuzes.

Als het gaat over de relatie tot Brussel, dat is waar. Als het regent in Brussel, druppelt het in de Vlaamse Rand. Net daarom is het grootste plezier dat Brussel ons kan doen een goed beleid. Want heel veel gezinnen die aankomen in de Vlaamse Rand, autochtonen of allochtonen, het maakt niet uit, zijn op zoek naar een beter beleid, een betere toekomst voor zichzelf en hun kinderen en naar betere voorzieningen die ze niet hebben in Brussel.

Veel van de mensen verhuizen naar het hart van Brussel als ze jong en studentikoos zijn, om vervolgens, eenmaal ze een gezin hebben, terug te keren. Ik ken geen enkele hoofdstad in onze buurlanden die er zo vakkundig in slaagt de middenklasse de poorten en de muren van de stad uit te jagen, richting het ommeland. *(Opmerkingen bij Groen en Vooruit)*

Nergens ken ik een hoofdstad waar in het centrum niet iedereen wil wonen, alleen in Brussel zie ik dat. Het zou fantastisch zijn, we zouden er in de Vlaamse Rand mee gediend zijn indien er in Brussel een goed beleid gevoerd zou worden. Ik denk dat we daar allemaal enige verantwoordelijkheid hebben en initiatief kunnen nemen. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Ik vraag het woord bij motie van orde, voorzitter. Ik vraag me af of de woorden van de minister van Onderwijs wel degelijk namens de Vlaamse Regering worden uitgesproken. Op basis van de lichaamstaal van collega Rutten denk ik dat dit niet het geval is. Minister, uw uithaal naar Brussel, het beleid in Brussel en het feit dat er mensen uit de poorten worden weggejaagd, is die namens de Vlaamse Regering? Want hier staat u als minister namens de Vlaamse Regering.

Minister Ben Weyts: Ik maak deel uit van de Vlaamse Regering en vertolk in dezen de bezorgdheid als minister voor de Vlaamse Rand op basis van de vaststelling dat we in de Vlaamse Rand gediend zouden zijn met een beter beleid in Brussel. *(Opmerkingen van Björn Rzoska. Applaus van Nadia Sminate)*

De voorzitter: De heer Slootmans heeft het woord.

Klaas Slootmans (Vlaams Belang): De antwoorden van de minister geven altijd een zeer hoog 'Planckaertsgevoel': 'Wij zijn goed bezig, ook als zeggen ze van niet.' Het enige wat wij zien, zijn de resultaten op het terrein, de resultaten van dat fantastische positieve inclusiviteitsbeleid, en die zijn na twintig jaar N-VA in de regering dat de helft van de bevolking in de Vlaamse Rand een vreemde herkomst heeft en dat een minderheid van de mensen nog Nederlands spreekt. Kijk naar de laatste taalbarometer. Onze dorpen vervreemden en islamiseren, en door die vervreemding keldert het onderwijsniveau. Dat zijn de feiten, dat is de erfenis die jullie achterlaten.

Ik hoor jullie dan zeggen dat we geen oplossingen bieden, mijnheer van Rompuy. We hebben er het afgelopen weekend 35 gegeven. Ik geef er u een paar: maximaliseer het voorkeepsrecht en voer een absoluut voorrangsbepaalde in voor onze mensen op de woonmarkt; verstreng de inburgeringsvoorwaarden en koppel ze aan de verblijfswetgeving; laat anderstaligen voelen dat ze zich moeten aanpassen in streek door een rigoureuze toepassing van het Septemberdecreet; leg, naar het voorbeeld van Zwitserland, de verkoop van het onroerend goed aan buitenlanders aan banden. Dat zijn maatregelen die een impact hebben, dat zijn maatregelen die ervoor zorgen dat we als Vlamingen geen minderheid worden, minister, in onze eigen streek. We verwachten dan ook actie, minister, en geen struisvogelpolitiek. Anders is het 'game over' voor de Vlamingen in de Rand. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Maxim Veys aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over fraude bij een sociaal verhuurkantoor en een sociale huisvestingsmaatschappij

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Collega's, een bloemenabonnement van honderden euro's, relatiegeschenken voor aannemers en architecten – een synoniem voor tientallen flessen wijn en campagne –, je eigen vrouw aanwerven voor een functie waarbij ze niet moet opdagen op het werk maar toch betaald wordt, je eigen familie mooie bouwopdrachten geven op een louche manier: dit alles konden we lezen in de kranten deze week. Dat is gebeurd met duizenden euro's. Welk geld? Een deel belastinggeld, maar ook een deel huurinkomsten van sociale huurders, huur betaald door de meest kwetsbaren in Vlaanderen. Ik denk dat er geen ander woord is dan dit schandelijk te noemen. Maar het is wel degelijk gebeurd bij twee woonmaatschappijen in de Denderstreek, een streek die heel wat uitdagingen heeft, nota bene. Het is des te erger als het gebeurt door mensen die een sociale

opdracht hebben. De dupe zijn die mensen die nog langer moeten wachten op een sociale huurwoning, maar het zorgt ook voor een slechte naam voor al diegenen die zich, dag in dag uit, inzetten om het verschil te maken. Voor Vooruit is het essentieel dat dit soort fraude wordt aangepakt, minister. Er wordt te gemakkelijk naar beneden gesjot, en we hebben de indruk dat we doorgaans niet streng genoeg zijn voor wie aan de top staat.

Minister, de feiten die deze week naar boven zijn gekomen, zijn hallucinant. Die zijn naar boven gekomen na een onderzoek door uw administratie op basis van een anonieme brief. Het is een goede zaak dat er actie is gebeurd en dat het onderzocht is.

Maar hoe is het zover kunnen komen? We moeten ons ook andere vragen stellen, collega's. Wat als er geen anonieme brief was toegekomen? Want dit gedrag lijkt geen recent gedrag. Het gaat over directeurs die, sommigen, al tientallen jaren actief waren in deze streek, en toch kwam die controle pas op gang na een anonieme brief.

De vraag is: waar is het hier misgelopen, minister? Gaat dit over de Vlaamse overheid die te afwezig is geweest op het terrein? Gaat dit over een stel geniepige directeurs? Of gaat dit om lakse bestuurders? Daar moet zo snel mogelijk een antwoord op komen. Dat moet uitgeklaard worden. Het vraagt om echte oplossingen, collega's.

Mijn vraag aan u, minister, is zeer simpel: hoe komen we hier tot een gerichte en effectieve aanpak? Zijn er nog lopende onderzoeken bij woonmaatschappijen? Hoe groot is dit probleem, en hoe kunnen we vermijden dat dit in de toekomst nog voorkomt? (*Applaus bij Vooruit en Groen*)

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Dank u wel, mijnheer Veys, voor uw vraag. Eerst en vooral: laat me mij aansluiten bij uw verontwaardiging over die feiten. Ik kan daar niet verder op ingaan. Dat is niet mijn taak. Het zal nu verder aan het gerecht zijn om zich daarover uit te spreken. U hebt zelf inzage gekregen. Wij hebben de rapporten van toezicht gisteren ter inzage gelegd voor jullie.

Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat dit onaanvaardbaar is, dat het verwerpelijk is, en nog veel meer daar waar het gaat om een werking die moet dienen voor de zwaksten in onze samenleving. Daar deel ik uw verontwaardiging helemaal.

Ik moet wel zeggen dat ik denk dat iedereen hier adequaat gehandeld heeft. Ik moet u eerst een deel tegenspreken, of verbeteren. Het is niet de anonieme brief die alles in gang gezet heeft, het zijn wel degelijk de geruchten die bij mij binnengekomen zijn op het kabinet. Wij hebben dat onmiddellijk doorgegeven aan Toezicht, en daar is het onderzoek op gevolgd. Zij zijn gestart met een onderzoek na de geruchten die van ons kwamen. Nadien zijn er nog feiten gemeld, waaronder ook een anonieme brief.

Ik denk dat Toezicht zijn rol daar goed gespeeld heeft als neutrale onderzoekscommissie. Ze hebben de graad van officier van de gerechtelijke politie, en ze hebben dat zeer degelijk gedaan. Ze hebben de bevindingen overgemaakt aan beide raden van bestuur. Die hebben hun verantwoordelijkheid opgenomen en zijn overgegaan tot ontslag. Ondertussen is er ook een ambtshalve melding aan het parket, en er zal nog een burgerlijkepartijstelling volgen.

Er zijn wel heel veel systemen van controle, intern en extern. Zo moeten de woonmaatschappijen zich houden aan het vennootschapsrecht. De leden van de

raad van bestuur vervullen een bestuursmandaat, en moeten zich ook aan het vennootschapsrecht houden. Ook in de Vlaamse Codex is er interne controle. Interne controle is zelfs een erkenningsvoorwaarde voor een woonmaatschappij. Afdeling Toezicht doet auditcontroles. Die hebben bijzonder ruime bevoegdheden. Het parket kan ingeschakeld worden, er zijn visitaties, de boekhouding moet nagekeken worden door revisoren. Al die zaken spelen al.

Naar de toekomst toe ben ik ervan overtuigd dat de hervorming die wij nu doen, die gebeurt met het oog op een professionalisering van de sector, ook die controle-instrumenten zal versterken. We gaan naar een professionalisering van de sector. We gaan van 130 naar een veertigtal woonmaatschappijen. En dat zal ertoe leiden dat die woonmaatschappijen beter moeten gaan werken, en dat dergelijke zaken in de toekomst uitgesloten moeten zijn.

Nog een laatste punt: ik wil vooral ook de leden van de raad van bestuur, die dikwijls lokaal aangeduid worden, heel duidelijk op het hart drukken dat zij er heel goed voor moeten zorgen dat de doelstellingen van de ondernemingen waarvoor ze in de raad van bestuur zitten, heel goed voor ogen worden gehouden. Hun verantwoordelijkheid als leden van de raad van bestuur is net om dat in de gaten te houden. *(Applaus bij de N-VA en van Gwendolyn Rutten)*

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Dank u, minister. Ik denk dat het een goede zaak is dat dit onderzocht wordt. De vraag is: wordt dit nog verder onderzocht? Ik heb inderdaad de documenten kunnen inkijken, en ik wou dat al mijn collega zo'n transparantie kregen als ze iets vragen aan de regering. Dat kan nog een stuk beter in andere dossiers. Maar dat ging enkel over het boekjaar 2021. Wordt daar nog verder onderzocht? De ene persoon is daar toch al drie decennia directeur. Wordt daar nog verder tot op de bodem gezocht? Hoe zult u dat verder doen? Want die praktijk was blijkbaar wel jarenlang mogelijk. Het is inderdaad niet altijd evident om te besturen in een raad van bestuur, maar ik denk dat je toch wel waakzaam moet zijn, en dat we ervoor moeten zorgen dat dit in de toekomst niet meer kan gebeuren.

Met andere woorden, ik zal mijn vraag herhalen: wordt het controlesysteem van de Vlaamse overheid nog verbeterd, of was dit nu, volgens u, de grote uitzondering? Ik heb gelezen dat een bestuurder een bloemenpakket ontving. Je moet je toch wel vragen stellen, als je bestuurder bent, als je gratis bloemen krijgt van een sociale woonmaatschappij. Dat lijkt me toch wel een vreemd iets. Zult u daar nog bijsturen? Hoe kan dat controlesysteem vooraf nog verstrengd worden? Of zegt u dat het goed is zoals het is, en dat dit een uitzondering was? *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (cd&v): Ik ben mij vandaag ook gaan vergewissen van de rapporten van de afdeling Toezicht van het agentschap Wonen in Vlaanderen, die aan ons ter beschikking werden gesteld. De feiten zijn zonder meer hallucinant. Als je de krantenkoppen en de artikels leest dan kun je haast niet geloven dat dit is kunnen gebeuren, maar de feiten zijn hallucinant. Het is een pure schande van een niet geziene grofheid, aan de ene kant naar alle sociale huurders en aan de andere kant naar alle mensen in de sector die wel het beste van zichzelf geven.

Die wantoestanden, minister, zijn u via een anonieme klacht, of geruchten of roddels, ter ore gekomen, en vervolgens hebt u uw diensten ingeschakeld. Mijn vraag betreft de enorm exuberante kosten. De sectorgemiddelden zijn bekend en de bedragen gaan daar over. Het zijn eigenlijk heel opzichtige uitgaven en fraudeconstructies, en al die tijd zijn ze onder de waterlijn gebleven van onze controlemechanismes. Mijn vraag is: kunnen we onze controlesystemen optimali-

seren zodat we, als dergelijke feiten zich mogelijk nu of in de toekomst voordoen, niet meer afhankelijk zijn van meldingen of geruchten, maar we automatisch dat onderzoek kunnen opstarten?

De voorzitter: De heer D'haeseleer heeft het woord.

Guy D'haeseleer (Vlaams Belang): Minister, wat het onderzoek van de afdeling Toezicht aan het licht heeft gebracht binnen het SVK Zuid-Oost-Vlaanderen (sociaal verhuurkantoor) en de SHM Denderstreek (sociale huisvestingsmaatschappij) tart natuurlijk alle verbeelding. Collega Veys heeft er al naar verwezen: 18.000 euro aan restaurantbezoeken, ettelijke duizenden euro's aan wijn en champagne, fictieve tewerkstelling van de echtgenote van de directeur, erelonen tot meer dan 100.000 euro voor het architectenbureau van de schoondochter, enzovoort. Het is dus duidelijk dat de normvervaging totaal is bij de vader en de zoon, die beiden directeur waren van voornoemde woonactoren. Wij hopen dan ook dat deze vlieger niet langer opgaat, en dat alle verbraste gelden maximaal kunnen worden teruggevorderd.

U hebt daarjuist gezegd dat er heel wat verplichtingen zijn waaraan de woonmaatschappijen moeten voldoen. Maar blijkbaar is dat onvoldoende, want anders zouden deze mensen niet jarenlang hun slag hebben kunnen slaan. De vraag stelt zich dan ook of er geen stelselmatige en punctuele controles zijn van de uitgaven van deze met belastinggeld gesubsidieerde woonmaatschappijen. Overweegt u een doorlichting op dat vlak van alle woonmaatschappijen? Ik denk dat het duidelijk is, collega's, dat alles in het werk moeten worden gesteld om te vermijden dat gewetenloze directeurs het geld dat bestemd is voor de sociaal zwakken in hun eigen zakken doen verdwijnen. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Minister, ik hoop dat dit een eenmalig geval is. Ik denk dat heel de zaal vindt dat dit eigenlijk niet kan. Dit is eigenlijk een schande. Er zullen ook wel de noodzakelijke gevolgen aan worden gegeven, maar ik denk dat het ook belangrijk is dat voorkomen beter is dan genezen. Als we bijvoorbeeld kijken naar de bank: iedereen die daar werkt moet als hij ook maar het kleinste geschenkje krijgt een soort melding doen. Er bestaat ook een deontologische code. Onze woonmaatschappijen zullen nog vergroten en professionaliseren. Ik zou het dan ook een goede zaak vinden, minister, als er ook door de mensen die daar werken een soort van deontologische code wordt gerespecteerd en ondertekend. Ik denk dat dat belangrijk is. Er zijn vele schakels, er is de raad van bestuur, er is een directeur en een directiecomité, en dan zijn er nog al de mensen in de boekhouding die al die facturen moeten verwerken. Ik denk dus dat als elk personeelslid die deontologische code moet naleven, dat buitensporigheden dan ook gemakkelijker aan het licht zullen komen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Collega's, het is inderdaad om misselijk van te worden, dat men met geld van de sociale huisvesting, dus eigenlijk van de meest kwetsbaren, op restaurant ging, wijn kocht en champagne en bloemenabonnementen, dat men familieleden aanstelde ... Als je het leest is het om misselijk van te worden.

U zegt dat Toezicht zijn werk heeft gedaan, maar dat is dan toch wel rijkelijk laat geweest, minister. Ook wij stellen ons daar vragen bij, hoe dat jarenlang onder de radar is kunnen blijven.

Als je gewoon al eens naar de jaarrekeningen kijkt – we hebben er twee genomen, die van Dender en Sint-Niklaas – en je kijkt naar andere bedrijfskosten,

dan heeft de ene meer dan 1 miljoen euro andere bedrijfskosten en de andere 660.000 euro, voor eigenlijk een patrimonium van dezelfde grootte, namelijk tweeduizend woningen. Vanwaar die verschillen? Moet er toch niet verder onderzocht worden wat daar gebeurt, minister? En op welke manier wilt u dat doen?

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Nogmaals, ik sluit me aan bij jullie verontwaardiging. Dat is ook het gevoel dat ik erbij heb.

Ik wil nog een paar zaken meegeven. Eerst en vooral, het verdere onderzoek zal aan het gerecht zijn, mijnheer Veys. Wij hebben nu inderdaad die jaren gedaan. Dat was omdat er geruchten waren, maar je gaat op basis van geruchten ook niemand veroordelen. Ik denk dat we het daarover eens zijn. Toezicht heeft daar zijn rol gespeeld, en goed gespeeld, volgens mij. Ze zijn daar met deze vaststellingen gekomen. Dat was al voldoende om de stappen te zetten die nu gezet zijn, maar verder geven wij dat natuurlijk ook in handen van het gerecht.

Ik kan niet ingaan op de feiten. Ik hoor ze jullie allemaal vermelden, maar daar kan ik zelf niet op ingaan. Ik denk dat daar andere instanties toe verplicht zijn. Er zijn wel een paar zaken. Eerst en vooral, mevrouw Meuleman, u citeert enkele cijfers uit een boekhouding. Er kunnen zeer veel verschillen zijn. Een patrimonium kan in verschillende staat zijn. Men kan met nieuwe initiatieven bezig zijn of wat dan ook. Op basis van die cijfers alleen kun je geen conclusies trekken. Ik denk dat dat niet gaat. Daarenboven denk ik dat de sector nu aan een professionalisering bezig is, en wij ook bij Wonen in Vlaanderen. We hebben de fusie gehad van Wonen in Vlaanderen en de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW). Ook Toezicht valt daaronder. Ook wij professionaliseren voortdurend. En ik denk dat we uit al die situaties gaan bijleren.

Er is één zaak die mij wel een beetje verwondert. Er wordt gevraagd naar deontologische codes. Ja, ik ben ervan overtuigd dat met de controlesystemen die er vandaag bestaan, zeker gegeven het feit dat je werkt met vennootschappen en zij dus vallen onder de vennootschapsregelgeving, dat de controle die wij daar bovenop leggen vanuit de Codex Wonen, vanuit de Vlaamse regelgeving, wel degelijk al voldoende is. Waar ik niet in meega, is dat er hier een sfeer zou worden gecreëerd alsof de hele sociale huisvestingssector onder de loep moet worden genomen en ga maar door, vanuit een uitgangspunt alsof ze allemaal fraudeurs zouden zijn. Daar ga ik niet in mee.

Eerst en vooral moeten wij onze controle scherp houden. Ik denk dat we het daar allemaal over eens zijn. Vanuit elk feit dat we zullen tegenkomen, zullen we wel bijleren om dat nog beter te gaan doen in de toekomst. Maar ten tweede ben ik er ook heilig van overtuigd dat het gros van die sector wel degelijk zijn werk ernstig neemt en vooral zijn maatschappelijke doelstelling ernstig neemt, en dat is de meest kwetsbaren in onze samenleving helpen om hen van huisvesting te voorzien. We gaan verder in die professionalisering, om te zorgen dat de huisvestingsmaatschappijen en de woonmaatschappijen die doelstelling nog beter kunnen nastreven.

In die zin wil ik het ook volmondig opnemen voor de sector. Ja, we blijven inzetten op controle en we zullen voortdurend bijleren om dat nog beter te doen. Maar neen, ik ga niet mee in de idee alsof het nu plotseling allemaal fraudeurs zouden zijn en het overal zou mislopen. Zelfs met een paar cijfers uit een boekhouding kun je dat echt niet gaan beweren. Daar ga ik dus niet in mee. Ik neem het graag op voor de sector, waarmee we trouwens de laatste jaren door een heel zwaar hervormingsparcours gelopen zijn, maar dat is ook ten dele om dergelijke zaken te kunnen vermijden in de toekomst. We zullen daar blijven aan

werken om dat op punt te zetten. Zoals u weet, loopt die hervorming binnenkort op haar einde.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Dank u, minister, voor de bijkomende antwoorden. Vandaag staan er 180.000 gezinnen op een wachtlijst. In die huisvestingsmaatschappijen in de Denderstreek was het belangrijker om duizenden euro's aan flessen wijn en champagne te besteden dan voldoende woningen bij te bouwen. Dat is, kort gesteld, het probleem hier, nota bene in een streek waar het tekort aan betaalbaar wonen heel groot is.

Minister, ik kan niet anders dan concluderen dat u zegt dat dit de uitzondering is en dat er waarschijnlijk geen meer zullen volgen, maar ik ben daar niet van overtuigd. U hebt een heel overtuigende stijl. U bent altijd goed overtuigd van wat u doet. U hebt een stellige stijl, zoals we zeggen. Maar u zult het mij moeten vergeven dat ik daar mijn twijfels bij heb. *(Opmerkingen van minister Matthias Diependaele)*

U zei ook dat de consultancy efficiënt besteed wordt in Vlaanderen. We hebben dat nog altijd niet kunnen checken. Waarop baseert u zich dan? Ik vrees er wat voor dat we u hier met zekerheid kunnen volgen dat dit de uitzondering is en dat de proactieve controles voldoende zijn. Ik denk dat er nog een tandje bij kan worden gestoken. Wat moet er gebeuren als er geen anonieme melders u weten te vinden? Waar moeten ze dan naartoe? Hoe gaan we dan zorgen dat het onderzocht wordt? Dat heb ik toch niet gehoord. Vandaag overtuigen uw woorden ons helaas niet, minister. Maar ik steun u wel in het feit dat u opkomt voor de sector. Sociale woningbouw is des te belangrijker. Ik hoop dan ook dat uw hervorming snel bijtrekt, maar dat zal nog jaren duren. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Vera Jans aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de aangekondigde maatregelen ter bevordering van de dienstverlening bij het Vlaams Woningfonds

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (cd&v): Minister, collega's, in maart hebben we het in onze commissie nog gehad over het Vlaams Woningfonds (VWF). Dat is heel belangrijk binnen ons Vlaams woonbeleid, want als je een huis wilt kopen, moet je niet alleen hard werken en veel sparen, maar je moet ook gaan lenen, en de kosten van die woonleningen stijgen vandaag heel erg snel. De rentes op een woonlening zijn vandaag al een veelvoud van wat ze een tijd geleden waren. Onze Vlaamse woonlening, waar je onder bepaalde voorwaarden goedkoper kunt lenen, is dus, nogal wiesde, heel populair. Dat is goed en dat is logisch, want een eigen huis blijft niet enkel een goede investering, maar ook de beste dam tegen armoede.

Minister, in maart heb ik al met een aantal andere collega's in de commissie aangehaald dat de wachttijden voor de goedkeuring van onze Vlaamse woonlening een probleem zijn. U gaf toen ook al aan dat de wachttijd in 2022 54 dagen bedroeg en dat die dit jaar naar maar liefst 64 werkdagen is gegaan. Als je als kandidaat-koper meer dan drie maanden moet wachten op een goedkeuring voor een lening, dan moet je maar hopen dat de koper die tijd heeft en dat hij de woning niet aan iemand anders verkoopt.

Verder – en dat hebben we ook in maart aangehaald – was en is de dienst zeer moeilijk tot niet bereikbaar. In maart besprak u een aantal maatregelen die die

telefonische bereikbaarheid, waar ik belang aan hecht, ten goede kwamen. U stelde ook dat er eigenlijk geen probleem was met de bereikbaarheid. Maar nu zie ik dat de pop-up op de website nog altijd blijft verschijnen. De pop-up vraagt: gelieve enkel te bellen met essentiële vragen. Ik vraag me af wat een essentiële vraag is als ik wacht op mijn woonlening.

Minister, het heeft er nu alle schijn van dat er blijvende problemen op het terrein zijn, want daar zien we nauwelijks beterschap, integendeel. Ik heb dat intussen ook zelf aan den lijve kunnen ondervinden. Wat is nu de stand van zaken om die wachttijd terug te dringen en om die telefonische bereikbaarheid, die belangrijk is, te garanderen?

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Mevrouw Jans, dank u wel voor uw vraag. Het is inderdaad een probleem dat we in maart in de commissie besproken hebben. We waren er voordien al mee bezig. We hebben dat sindsdien ook niet losgelaten. Vorige week, op 8 juni, hebben we nog met hen samengezeten om de genomen maatregel te bespreken en te kijken hoe we daar verder mee omgaan in de toekomst.

De Vlaamse woonlening is een heel groot succes. Dat is ook de reden waarom we 250 miljoen euro extra leningsmachtiging bijgeschreven hebben bij de begroting dit jaar. Dat ligt natuurlijk voor een deel aan de gestegen rente. Om u een beeld te geven: in 2021 waren er 4837 dossiers geopend. In 2022 waren dat er 6176. Dat is een stijging van 28 procent. Nu, in het eerste kwartaal van 2023 zijn we voor een kwartaal naar 1863 gegaan, terwijl dat vorig jaar nog maar 1303 was. Dat is vijfhonderd meer. Dat is een historisch hoogtepunt waar we op dit moment op zitten.

Ik denk ook dat de Vlaamse woonlening een heel belangrijk beleidsinstrument is. Ik heb dat al verschillende keren gezegd. De centrale opdracht van ons als overheid is om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk mensen een eigen woning kunnen aankopen. Daarom is dat Vlaams Woningfonds met de Vlaamse woonlening bijzonder belangrijk, maar ze zijn nu inderdaad slachtoffer van hun eigen succes.

In maart hebben we een paar maatregelen aangekondigd. Die zijn ondertussen uitgevoerd. Er zijn op een jaar tijd een veertiental voltijdequivalenten (vte's) bij gekomen. De interne procedures zijn bijgestuurd. Er wordt proactiever gecommuniceerd over de doorlooptijd, en het levert ook resultaat op. Ik kan u daar een mooi tabelletje van tonen. In december 2022 was de doorlooptijd 76,9 werkdagen, in mei, vorige maand, was dat 59,8 werkdagen. We hebben daar dus al zeventien werkdagen af gekregen, wat wel degelijk al een mooi resultaat is op die tijd.

De druk op het Vlaamse Woningfonds blijft heel hoog. Zoals ik u daarnet gezegd heb, blijven we het ook opvolgen om te kijken wat er eventueel nog meer mogelijk is, waar we nog beter kunnen bijsturen in samenspraak met het Vlaams Woningfonds om ervoor te zorgen dat iedereen een beroep kan blijven doen op die diensten. Ik denk dat de resultaten die ik u hier kan geven, al heel mooi zijn, maar we blijven het opvolgen. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (cd&v): Minister, ik dank u voor uw antwoord, maar ik stel toch vast dat wat u zegt, deels in strijd is met hoe het er nu aan toegaat binnen het Vlaams Woningfonds. Ik heb ook de indruk dat u niet ten volle op de hoogte bent van de problemen, onder andere over de bereikbaarheid. Ik denk ook echt dat de medewerkers van het Vlaams Woningfonds beter geëquipeerd moeten worden

om hun job terdege te kunnen doen. De cliënten, de mensen die bellen, verdienen de correcte dienstverlening waar we als Vlaanderen toch voor staan.

U hebt op 30 maart in de commissie aan mij gezegd dat er geen probleem is met de telefonische bereikbaarheid, dat er geen probleem is met de bereikbaarheid. De vragen van de mensen bleven mij bereiken, dus heb ik zelf de proef op de som genomen, minister, omdat u mij toen verweet anekdotes te vertellen. Ik heb de proef op de som genomen. Ik heb het dus niet van horen zeggen, minister. Ik heb zelf contact gezocht met het Vlaams Woningfonds. Ik heb de afgelopen maand maar liefst 23 keer proberen te bellen met het Vlaams Woningfonds, op sommige dagen tot drie keer toe. Geen enkele keer heb ik een medewerker aan de lijn gekregen, geen enkele keer heb ik iemand kunnen spreken. Dus wanneer ik een huis wil kopen en ik ben afhankelijk van die woonlening, moet ik daarop wachten. Ik mag alleen maar bellen met een essentiële vraag, maar als ik bel – 23 keer – dan neemt niemand op. Ik vraag u nu: hoe gaat u dit probleem nu echt oplossen want dit is echt niet oké.

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Minister, dank u wel. Ik moet toch een beetje de collega gelijk geven. Ook in mijn stad horen we vaak dat mensen niet kunnen worden geholpen. Ik denk dat een woning kopen een droom is van elke Vlaming. Daar delen wij dezelfde mening. We moeten maken dat zoveel mogelijk mensen een woning kunnen kopen. Maar een woning kopen, doe je natuurlijk niet met geld van je spaarboekje, zeker niet de mensen die naar het Vlaams Woningfonds gaan. Je wilt daarvoor een lening verkrijgen. Het gaat juist over de mensen die moeilijkheden hebben bij een traditionele bank. Ik zou u dan ook willen vragen, minister, wat u zult doen om het traject te verbeteren zodat mensen die een huis zien en dat willen kopen op een ogenblik dat de rente hoog is zoals nu, zij dan toch die woning kunnen aanschaffen. Dat is iets wat u toch ook wilt. U zult dus maatregelen moeten nemen zodat er geen onbeantwoorde telefoons zijn en geen aankopen die niet doorgaan.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Een goedkope woonlening is heel belangrijk voor wie een laag inkomen heeft in Vlaanderen, zeker in tijden dat de koopkracht onder vuur ligt en er stijgende rentes zijn. Om die reden vindt de Vooruitfractie het heel belangrijk dat we met een goede dienstverlening werken.

Nu, de problemen met het Vlaams Woningfonds zijn niet nieuw. Al in december hebben wij ze de eerste keer aangekaart in de commissie. Ik moet wel even wat kritiek geven op mijn twee collega's. De Vooruitfractie heeft in maart hoorzittingen gevraagd, waar de Open Vld- en de cd&v-fractie tegen hebben gestemd. Toen hadden jullie wel de kans om die mensen eens goed aan de tand te voelen. Dat parlementair werk is soms toch wel belangrijk, collega's.

Minister, ik wil u graag vragen om daar echt orde op zaken te stellen. Ik denk dat de tijd is aangebroken om een regeringscommissaris te sturen naar het Vlaams Woningfonds. Ik heb nog een kleine kanttekening. U brengt hier de goednieuws-show dat men al op 59,8 dagen zit. We zitten nog altijd niet op de gemiddeld 58 dagen van 2022. U hebt nu uw best gedaan om terug te komen op de dienstverlening van vorig jaar. Het is duidelijk dat daar nog veel verbetering mogelijk is. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Collega's, we zien enerzijds de stijging van de rentevoeten bij de banken en anderzijds is er ook de toegenomen vraag naar

woonleningen. Dat toont aan dat een eigen woning verwerven niet evident is en dat de Vlaamse woonlening absoluut een belangrijk instrument is. Terecht heeft de Vlaamse Regering de machtiging op de bijzondere sociale lening opgetrokken met 250 miljoen euro extra.

Natuurlijk brengt die stijging uitdagingen met zich mee en heeft ook invloed op de doorlooptijd. Het Vlaams Woningfonds heeft de afgelopen maand ook acties ondernomen: extra personeel aangeworven, procedures vereenvoudigd, extra communicatie gedaan enzovoort. Ik ben ervan overtuigd, en dat is ook ons standpunt, dat die doorlooptijd tot een absoluut minimum moet worden beperkt. Maar dat mag natuurlijk niet ten koste gaan van de dossierbehandeling. We moeten daar zeer oplettend zijn. We mogen mensen niet in moeilijkheden brengen zodat ze niet of nauwelijks die lening kunnen betalen.

Ja, degelijk onderzoek vraagt tijd, maar dat moet natuurlijk de ontleners ook ten goede komen. We moeten ervoor zorgen dat mensen de lening kunnen betalen, en zo ook een kwaliteitsvolle woning in eigendom hebben. *(Applaus van Koen Daniëls)*

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Beste mensen, ik ben er zeker van dat hier mensen zitten die met een vingerknip een dergelijke situatie kunnen recht-trekken. We hebben die stijgende rentes zelfs nog geen jaar gezien, en ik denk dat we daar wel degelijk heel sterk op ingewerkt hebben.

Mijnheer Veys, u moet toch een beetje basiskennis wiskunde leren. Ik heb u gezegd dat we in het eerste kwartaal van 2023 aan een historisch hoog aantal aanvragen zaten. We zijn van 1200 naar 1800 gegaan. Als je dan de doorlooptijd kunt verlagen met meer dan 25 procent, ben je wel degelijk al onder het niveau gegaan. Je moet het zo vergelijken: we hebben veel meer aanvragen, en die doorlooptijd is naar beneden gegaan. Basiswiskunde, probeer daar rekening mee te houden.

Kijk, we hebben hier wel degelijk op ingewerkt zodra het probleem zich stelde. Ik ben er zeker van dat we nu maatregelen genomen hebben die ook al resultaat opleveren. Zoals gezegd hebben we vorige week nog samengezeten om te kijken hoe we het verder kunnen uitwerken, verder kunnen verbeteren en versnellen, in samenspraak met het Vlaams Woningfonds. Maar ik ga er niet mee akkoord dat hier plots een groot probleem wordt geschapen. Want, mevrouw Jans, het verwijt dat ik u gemaakt heb in de commissie was dat u stelde dat mensen hun lening niet gekregen zouden hebben vanwege die doorlooptijd. Ik heb u gezegd dat ik geen kennis heb van zulke gevallen. Natuurlijk zijn er mensen wier lening geweigerd wordt, je moet voldoen aan voorwaarden. Maar het heeft bij ons weten geen enkele keer gelegen aan de te lange doorlooptijd. Vandaar het verwijt dat ik u gemaakt heb. Laat ons daar eerlijk en correct over zijn, het moet niet allemaal populisme zijn. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (cd&v): Populisme? Je zult het maar aan de hand hebben: je werkt hard en spaart. Je wilt een Vlaamse woonlening, want we maken er reclame voor, het is heel belangrijk, nietwaar, in ons Vlaams woonbeleid. Je moet dan niet alleen maanden wachten, maar ook nog bellen, bellen, bellen. Je kunt nooit iets inspreken. Wanneer de telefoon twee keer is overgegaan hoor je een biepton en houdt het op.

Minister, ik heb 23 keer gebeld deze maand. Voor mij maakt dat niet. Maar voor mensen die daarna hun aanvraag annuleren ... U hebt inderdaad geen kennis

over waarom ze hun aanvraag annuleren. Wel, dat komt omdat de verkoper zegt dat het compromis nu al acht, negen, tien, elf of twaalf weken geleden getekend is en hij niet kan blijven wachten. Ik vind dat het nooit zover had mogen komen. Ik vind dat u echt maatregelen moet nemen, en dat er mensen en middelen nodig zijn om ervoor te zorgen dat de dienstverlening die we aanbieden ten minste correct is. (*Applaus bij cd&v, Groen, Vooruit en de PVDA en van Adeline Blancquaert*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Els Robeyns aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over agressie tegen personeelsleden van De Lijn

ACTUELE VRAAG van Bert Maertens aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over agressie tegen buschauffeurs

ACTUELE VRAAG van Stijn Bex aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over agressie tegen buschauffeurs

ACTUELE VRAAG van Wim Verheyden aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over nieuwe gevallen van ernstige agressie tegen buschauffeurs

ACTUELE VRAAG van Katrien Partyka aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de bescherming van buschauffeurs tegen geweldplegingen

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (Vooruit): Minister, je job veilig kunnen doen, reizigers er met een gerust hart attent op kunnen maken dat hun betaling niet in orde is, reizigers veilig vervoeren: het zou de evidentie zelve moeten zijn, maar dat is het vandaag voor onze buschauffeurs niet. Amper twee maanden geleden stonden wij ook voltallig aan dit spreekgestoelte om er bij u op aan te dringen met spoed actie te ondernemen tegen die toenemende agressie op ons openbaar vervoer. De aanleiding was toen een zwaar geval van agressie tegen een buschauffeur in Genk. Vandaag staan we hier opnieuw massaal naar aanleiding van een soortgelijk incident in Tienen. Daar sloegen afgelopen maandag twee jongeren een buschauffeur meermaals in het aangezicht nadat de chauffeur hen attent had gemaakt op het feit dat er een probleem was met hun MoBIB-kaart. De chauffeur is met ernstige verwondingen afgevoerd naar het ziekenhuis. De collega-buschauffeurs hebben uit protest het werk neergelegd. Dat is een begrijpelijke reactie, minister, want er wordt nog steeds niet naar hen geluisterd.

Het geweld tegen buschauffeurs is vorig jaar met 20 procent toegenomen. Er zijn zes incidenten per dag. Zes, minister.

Nochtans staat in het nieuwe openbaredienstencontract tussen de overheid en De Lijn dat de aanpak van die agressie hoge prioriteit moet krijgen. De buschauffeurs merken er tot op de dag van vandaag op het terrein jammer genoeg weinig of niets van.

Het is genoeg geweest. Het moet gedaan zijn met geweld tegen onze buschauffeurs. Het zijn geen boksballen. De tijd van excuses is voorbij. U, de overheid, moet ervoor zorgen dat die mensen in alle veiligheid hun job kunnen uitoefenen.

U hebt een aantal maatregelen aangekondigd: het afsluiten van stuurposten, meer camera's, meer inspectie, bodycams. Wat is er tot nu toe gebeurd? En wat

mogen onze chauffeurs nog meer van u verwachten? (*Applaus bij Vooruit en van Lise Vandecasteele*)

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Minister, collega's, te veel is te veel. Te veel is écht te veel, deze keer. Het is de zoveelste keer dat een buschauffeur het slachtoffer is van driest geweld, fysiek geweld ten aanzien van zijn persoon, een buschauffeur die zijn job heel plichtsbewust uitoefent. Te veel is echt te veel.

Minister, ik sta hier al jaren te pleiten om meer camera's op de bussen te hebben, om elke bus en elke tram in Vlaanderen die voor De Lijn rijdt, met camera's uit te rusten. Al jaren sta ik hier te pleiten voor sensibilisering, ook niet onbelangrijk, voor strenge vervolging, dat ook, en zeker ook voor meer controle door controleurs en door politiediensten in heel Vlaanderen. Al jaren kloppen wij hier op dezelfde nagel, en tot mijn spijt staan we hier vandaag opnieuw om op diezelfde nagel te kloppen. Want te veel is echt te veel.

Minister, we hadden het er een tijd geleden in de commissie ook al over. Ik heb het voorstel gedaan om alsjeblieft tot bodycams over te gaan voor chauffeurs en controleurs van De Lijn. U hebt toen in antwoord op mijn vraag laten weten dat u dat zou voorleggen aan het interministeriële comité. Dat is volgens mij ook gebeurd. Er is ook de vraag vanuit de vervoersmaatschappijen zelf in dit land, vanuit de directie, om bodycams toe te laten. Er is gezegd dat een werkgroep zou worden gestart om dat mogelijk te maken en dat een proefproject zou worden gestart. Ik weet niet of we nog veel aan proefdraaien moeten doen. Ik denk dat we moeten overgaan tot de invoering daarvan.

Minister, naast alle andere maatregelen die u plant, die u neemt, en die goed zijn, voor alle duidelijkheid: hoever staan we met de invoering van bodycams bij chauffeurs en controleurs van De Lijn?

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Minister, collega's, je zult maar een buschauffeur zijn, iemand die dag in dag uit heel vroeg of heel laat ten dienste van ons allemaal zijn werk doet, en dan krijg je zelf of een collega hard slaag tijdens het uitoefenen van dat werk. We kunnen ons bijna niet voorstellen hoe dat moet voelen. We moeten vandaag ook ons medeleven uitdrukken met de persoon die dat is overkomen en hem veel beterschap toewensen, maar ook begrip tonen voor de reactie van de collega's van die man. Want je zult maar op je bus moeten stappen net nadat je het nieuws hebt gekregen dat een collega zo werd toegetakeld.

Minister, dit moet stoppen. We moeten alles doen wat mogelijk is om dit in de toekomst te vermijden.

We kunnen een pak dingen doen. We kunnen onder andere strenger straffen en strenger opvolgen, en een aantal maatregelen nemen rond preventie. We moeten ook eens bekijken wat u binnen uw bevoegdheid zo snel mogelijk kunt doen. Ik kijk dan toch vooral naar die afgesloten bestuurderscabines en de camera's op de bus. Dat is niet per se de samenleving die wij met Groen willen, maar we zijn het verplicht aan de buschauffeurs om dat te doen wanneer dergelijke feiten zich blijven herhalen.

Minister, mijn vraag vandaag aan u is vrij eenvoudig. U hebt de bedoeling om op termijn alle bussen uit te rusten met gesloten bestuurderscabines, zoals dat trouwens in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest al het geval is. Dat gaat momenteel aan het ritme waarop we onze bussen vernieuwen. Volgens ons is dat te traag. Ik vraag u vandaag: welk actieplan legt u op tafel om ervoor te zorgen

dat binnen de kortst mogelijke keren al onze buschauffeurs veilig in een afgesloten bestuurderscabines hun werk kunnen doen? (*Applaus bij Groen*)

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Minister, ik ga opnieuw mijn riedeltje afsteken. Dat is het riedeltje dat ik ook twee weken geleden heb afgestoken en dat ik helaas veel te snel opnieuw moet afsteken. De aanleiding is deze keer de protestmars van de chauffeurs van De Lijn, omdat een van hun collega's in elkaar werd geslagen.

Die man durfde het aan om gewoon zijn job te doen door twee jongeren aan te spreken over het feit dat er een probleem was met hun MoBIB-kaart. Hij kreeg in ruil daarvoor de nodige klappen, men sloeg hem zonder verpinken in het ziekenhuis. Ik denk dat we allemaal de toch wel confronterende foto's hebben gezien.

Het Vlaams Belang heeft in ieder geval alle begrip voor de spontane protestmars van de chauffeurs. We hebben ook begrip voor andere stakingen die de voorbije weken zijn doorgegaan. Want in andere regio's heeft men net hetzelfde probleem ondervonden.

Men kon er de voorbije weken bijna prat op zeggen dat er wel wekelijks een of ander artikel over geweld en agressie tegenover chauffeurs in de kranten stond. Andermaal werd er ook vanuit de vakbonden, maar ook vanuit De Lijn nog maar eens op aangedrongen dat u als minister van Mobiliteit, maar dat ook de federale minister van Justitie, nu eens eindelijk hun verantwoordelijkheid zouden gaan nemen. Want het is niet de eerste keer dat we hier in de plenaire zitting of in de commissies moeten vragen om veel strengere maatregelen.

De Lijn verklaart nu zelf dat de campagnes tegen het geweld niet echt veel indruk maken op die amokmakers en zegt zelf dat er wel andere maatregelen nodig zijn. Ze zit daarmee helemaal op de golflengte van het Vlaams Belang. Er is nog heel veel werk om onze bussen veiligheidsbestendig te maken. Maar meer dan ooit moet het nu eindelijk eens gedaan zijn met die bijna-straffeloosheid voor het geweld, voor die amokmakers op ons openbaar vervoer. Dat is geweld waarmee zowel de passagiers als onze buschauffeurs worden geconfronteerd.

Mijn vraag is dan ook wanneer u als minister van Onderwijs, maar ook de federale minister van Justitie, nu eindelijk eens die verantwoordelijkheden gaan opnemen. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (cd&v): Minister, ik twijfel er niet aan dat u net als ons geschokt bent door die beelden en door de agressie tegen mensen die inderdaad hun job doen. Uit antwoorden op de vragen van collega D'Haeseleer en Maertens weten we al dat er heel veel inspanningen geleverd worden. Er wordt gewerkt aan afgesloten chauffeurscabines, camera's, een proefproject met bodycams. Er is een actieplan 'Veilig op Weg'. Dat is ondertussen al twintig jaar oud; dat wordt jaarlijks geëvalueerd.

Ik wilde concreet op iets anders ingaan, op de bescherming van de slachtoffers zelf. Daarbij is mijn vraag of De Lijn zich niet als bedrijf, telkens als er agressie is, burgerlijke partij kan stellen om zo op de hoogte gehouden te worden van de straf, maar ook als er wordt beslist tot seponering, zodat zij zelf kunnen onderzoeken of zij de dader niet zelf kunnen dagvaarden als overheidsbedrijf. Dus ik vroeg me af of De Lijn zelf effectief meer inzet op de verdediging van de slachtoffers en bijvoorbeeld ook zorgt voor een betere verzekering waardoor alle kosten gedekt zouden zijn.

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Collega's, elke vorm van agressie is er een te veel. Ik denk dat we het er daar allemaal over eens zijn, zeker een vorm van agressie ten aanzien van mensen die continu ten dienste staan van anderen, onze buschauffeurs, die ervoor zorgen dat mensen van de ene plaats naar de andere geraken. Kortom, elke vorm is er een te veel.

Op de eerste plaats wil ik bij dezen ook spoedig herstel toewensen aan het slachtoffer dat afgelopen week in Tienen te maken kreeg met amokmakers, met jongeren die wanneer ze de vraag kregen om hun MoBIB-kaart te laten zien, om te kijken of die correct werkt, gewoon op zijn gezicht kreeg. Dit is totaal onaanvaardbaar.

Het is, collega's, ook niet de eerste keer dat we hier daarover praten, helaas. We zien inderdaad dat het aantal gevallen van agressie in de maatschappij alleen maar toeneemt. We moeten dat een halt toeroepen, daarover ben ik het allemaal met jullie eens.

Jullie weten ook dat we de mirakeloplossing, de silver bullet, nu eenmaal niet hebben, maar dat De Lijn wel op dit ogenblik al heel wat maatregelen heeft genomen. Men maakt werk van afsluitbare stuurposten in de bussen van De Lijn. Men maakt werk van camera's op alle voertuigen. Men zet in op sensibiliseringscampagnes die nu, de voorbije dagen, weer onmiddellijk zijn geactiveerd. Men heeft opleidingen over hoe je moet omgaan met agressie op het openbaar vervoer. Er is een monitoringsysteem en men heeft ook het aantal lijncontroleurs uitgebreid.

Is dat voldoende, collega's? Dat zijn de maatregelen die De Lijn op dit ogenblik neemt. Desalniettemin zien we dat er nog altijd gevallen van agressie gebeuren. Een paar weken geleden heeft de burgemeester van Kortrijk, samen met de openbaarvervoermaatschappij De Lijn, de lokale politie en de controleurs van De Lijn, de daders die zich schuldig maakten aan laakbare feiten, onmiddellijk bij de kraag gevat en onmiddellijk een busverbod opgelegd en onmiddellijk ook in een begeleidingstraject gestoken. Dat vond ik alleszins een goed initiatief. Dat zijn goede voorbeelden, zo zou het moeten. Helaas kennen we niet altijd de daders.

Ik denk alleszins, collega's, dat het sowieso tijd is om een rondetafel te organiseren om onmiddellijk werk te maken van dit maatschappelijke probleem, de veiligheid op het openbaar vervoer. Ik heb daarover overleg gepleegd met mijn federale collega van Justitie, minister Van Quickenborne. Spijts alle maatregelen zien we dat het aantal gevallen van agressie toeneemt. Dat is onaanvaardbaar. Ik heb van heel wat buschauffeurs emotionele oproepen gekregen: ga over tot overleg, ga over tot actie. Wel, dat zullen we moeten doen. Ik krijg ook nog de specifieke vraag naar wat met de bodycams. We hebben daarover in het verleden al een schrijven gericht naar collega Verlinden, bevoegd voor de politie. Op dit ogenblik is de regelgeving voor bodycams dat enkel de politie die kan dragen. We hebben dat ook op het interministeriële overleg met de andere collega's meegenomen en gevraagd of we daar nog snel een proefproject voor kunnen uitrollen. Die vraag ligt voor. Ik heb er tot op heden nog geen antwoord op. Ook dat zijn allemaal kleine maatregelen. Ik denk dat we om dit maatschappelijke probleem onmiddellijk een halt toe te roepen, heel snel die rondetafel moeten organiseren met alle mogelijke stakeholders.

Op 26 juni zit ik ook nog samen met diverse vakorganisaties, die ook gevraagd hebben om in overleg te gaan en die, net als jullie, zeggen dat de spontane actie – ik ben absoluut niet voor acties – die afgelopen dagen is uitgebroken... Daar kan ik ook alleen maar sympathie voor betuigen. Het kan echt niet dat iemand die ten dienste staat van de maatschappij, op zijn gezicht krijgt.

Mevrouw Partyka, De Lijn zal zich altijd burgerlijke partij stellen op het moment dat een medewerker van De Lijn het slachtoffer is geworden. We zullen zeker onderzoeken of zij dat ook kan doen wanneer het een exploitant betreft, zoals recent in dit geval. Tegelijkertijd zullen we, in geval van seponering, ook bekijken of De Lijn daar ook geen bijkomende maatregelen kan nemen.

Dat zijn allemaal operationele maatregelen, naast de camera's, naast het afsluiten van stuurposten en dergelijke meer. Hier moeten we, beleidsmatig, vanwege dit grote maatschappelijke probleem, zo snel mogelijk die rondetafel bijeenroepen en bekijken welke bijkomende acties onmiddellijk op het terrein mogelijk zijn.

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (Vooruit): Minister, dank u. Het is uiteraard positief dat er overleg komt. Een rondetafel kunnen wij alleen maar toejuichen. Maar we hebben zelf in dezen ook een verantwoordelijkheid. Er zijn een aantal zaken die wij kunnen doen, zoals het afsluiten van de stuurposten. Hoever staat het daar nu eigenlijk mee? Is er voldoende budget om alle bussen uit te rusten met afgesloten stuurposten? In coronatijd hebben we bewezen dat we dat op zeer korte tijd kunnen. Ik zie dus niet in waarom we dat in deze veiligheids crisis niet zouden kunnen.

Ten tweede, camera's: heel goed, maar ze moeten werken. Dat betekent voldoende budget om ze aan te kopen, maar ook voor het onderhoud. Ook daar schort nog vaak het schoentje.

Ten derde, controle en inspectie: er zijn veel meer controleurs nodig. Vandaag zijn er in Limburg 18 inspecteurs. Er waren er ooit 24. Nu zijn er zes minder. In de praktijk betekent dat twee personen in het weekend voor het hele grondgebied van Limburg. Minister, de kans om een controleur tegen te komen, is kleiner dan dat je het slachtoffer wordt van agressie.

Dus ja, wij steunen de oproep tot overleg met de federale collega's, ook de bodycams en het lik-op-stukbeleid. Maar neem zelf ook verantwoordelijkheid op. Minister, daarvoor zijn middelen nodig. Bent u bereid meer middelen vrij te maken om te investeren in de veiligheid van ons openbaar vervoer? *(Applaus bij Vooruit en van Lise Vandecasteele)*

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Collega's, ik denk dat we erover moeten waken dat we niet de populistische toer opgaan. "Een grotere kans om op het gezicht te krijgen dan dat men een controleur tegenkomt", ik zou daar toch mee opletten, collega Robeyns. Wat wel belangrijk is, is dat we goede stappen zetten, minister, dat er sensibilisering is, dat er camera's komen op elke bus en tram hier in Vlaanderen, dat er geïnvesteerd wordt in afsluitbare stuurhutten. Alhoewel die investering volgens mij ook sneller kan, we moeten niet per se wachten op de nieuwe bussen die in roulatie komen.

Dat er ook gekeken wordt naar die bodycams, is zeer goed, maar ik hamer ook nog eens op het feit van die controle en de handhaving nadien. Controle is nodig en kan niet alleen gebeuren door de controleurs van De Lijn. We moeten ook afspraken maken met de lokale politiediensten en met de lokale politiezones waar de moeilijkste en heetste lijnen zijn. We kennen die, we weten op welke buslijnen er soms problemen zijn.

Een laatste element en maak daar gebruik van bij uw rondetafel, minister: nodig ook het gerecht uit. Nodig ook die mensen uit, zodat we ook over de bestraffing kunnen gaan spreken en omdat we geweld ten aanzien van buschauffeurs en

andere gezaghebbenden in deze samenleving niet langer kunnen tolereren.
(*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Minister, u bent nu vier jaar minister voor De Lijn en vandaag komt u in de 7 minuten die u gesproken hebt niet verder dan te zeggen dat u nog een aantal gespreksrondes gaat voeren over wat u extra kunt doen. Na wat we deze week gezien hebben, na die agressie tegen die buschauffeur had ik verwacht dat hier vandaag een minister zou staan die zou zeggen dat zij zoveel geld heeft vrijgemaakt om de chauffeurs snel een veilige plek op hun bus te geven die afgeschermd is. Die zou zeggen dat er geïnvesteerd wordt in de camerabewaking op die bussen. Maar ik hoor niks daarvan, terwijl we weten dat De Lijn na besparingen onder vorige ministers – niet onder u, dat we die discussie niet opnieuw moeten voeren – op zwart zaad zit en geen geld heeft om extra investeringen te doen. Ik vraag u hoeveel het kost om zo'n stuurhut in te richten? Hoeveel kost het om een camera op de bus te hangen? Tel die twee op en vermenigvuldig dat met het aantal bussen die je nog moet uitrusten en u weet hoeveel geld u vrijdag moet vragen aan de Vlaamse Regering om dit probleem ten minste voor een stuk op te lossen. U geeft aan die chauffeurs ten minste een signaal dat wij ze hebben gehoord, dat wij aan hun kant staan en dat wij ze gaan helpen om in een veilige omgeving hun werk te kunnen doen. Waar blijft dat initiatief? (*Applaus bij Groen, Vooruit en van Lise Vandecasteele*)

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Minister, er komt een rondetafel, eindelijk, na vier jaar van aandringen. U hebt hier een aantal maatregelen opgesomd die ruimschoots onvoldoende zijn. We hebben vier jaar naar uw riedeltje moeten luisteren en wat is het gevolg? Niks, er is alleen maar meer en meer geweld. Chauffeurs worden er dagelijks mee geconfronteerd. Ga dat zeggen tegen die mensen die twee weken geleden slaag hebben gekregen. Ga dat zeggen tegen die mensen die vorige week slaag hebben gekregen. Ga dat zeggen tegen die man die eergisteren slaag heeft gekregen. Ga dat zeggen tegen al die mensen waar ik mails van krijg. Die buschauffeurs smeken om een lik-op-stukbeleid, die smeken om veel sneller de uitrol van camera's en bodycams te krijgen. Maar u hebt nog niet veel bereikt, laat ons eerlijk zijn. Als er niet strenger ingezet wordt op die veiligheid, vrees ik dat de 2829 dagen werkonbekwaamheid wegens fysieke agressie tegenover chauffeurs die we vorig jaar hebben geteld, alleen maar zullen overschreden worden. Maak daar nu eindelijk werk van. Ga aan de slag. Wat moeten we nu nog meer zeggen? (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (cd&v): Minister, ik denk dat het een bijzonder goed plan is om met de federale overheid samen te zitten. We weten allemaal dat het strafwetboek moet worden aangepast, met de verzwarende omstandigheid agressie openbaar ambt. Dat geldt niet alleen voor chauffeurs, maar ook voor ambulanciers, politiemensen en iedereen die aan het werk is voor de overheid.

Ten tweede ben ik heel blij om te horen dat u wilt overwegen om met De Lijn te bekijken hoe die straffeloosheid kan worden aangepakt en te bekijken of De Lijn zichzelf burgerlijke partij kan stellen en eventueel kan dagvaarden in geval van seponering.

Ten slotte worden er elk jaar 200 miljoen kilometers gemaakt, waarvan de helft door concessiehouders. Ik denk dat het belangrijk is dat ook De Lijn zelf veiligheid hoger op de agenda zet en kijkt naar een integrale aanpak. De chauffeurs verdienen een betere bescherming, maar ook onze kinderen en mensen die de

bus gebruiken, verdienen een veilige omgeving in het openbaar vervoer. Dat is een integrale aanpak, dat is preventie, repressie, nazorg. Ik denk dat we daar nog een stap verder kunnen zetten, na Veilig op Weg van twintig jaar geleden. We moeten toch durven te kijken naar een nieuwe aanpak van het integrale veiligheidsbeleid in heel De Lijn, met een frisse blik.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Alle medeleven met het slachtoffer en zijn collega's. Maar eigenlijk is het de wereld op z'n kop. Bussen horen geen rijdende forten te zijn. Je mag uiteraard bijkomend investeren in beschermingsmaatregelen, iedereen steunt dat. Ik herinner mij van de covidperiode dat chauffeurs die afgesloten stuurcabine helemaal niet fijn vonden. Doe dat, maar je gaat een losgeslagen deel van de samenleving er niet van weerhouden om onbegrijpelijke agressie te plegen. Er kan toch geen enkel excuus zijn, op basis van leeftijd, armoede of rijkdom, voor malloten die dergelijke daden stellen. Dit is pure agressie. Hier moet worden opgetreden, vervolgd en opgesloten. En dat moet inderdaad het signaal zijn naar de procureurs-generaal en de minister van Justitie. Al de rest moet je uiteraard ook doen, maar u vergist zich van middel en doel. Bussen horen geen rijdende forten te zijn, maar agressievelingen horen daar niet thuis. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): In de eerste plaats moeten we solidair zijn met de buschauffeurs. Je moet het maar meemaken om tijdens het uitvoeren van je job, namelijk mensen naar het werk, school, en vrienden of familie brengen, wat een belangrijke taak is, bewusteloos te worden geslagen omdat de buspas van een van de reizigers niet fatsoenlijk werkt. Dat is te gek voor woorden, en het is nu al de tweede keer in twee weken tijd dat dit gebeurt. Die buschauffeurs hebben groot gelijk dat ze staken en een duidelijk signaal geven dat het zo niet verder kan.

Minister, dan is het ook jammer dat u datzelfde signaal niet steunt. We horen vandaag van u geen plan van aanpak. We vragen al lang om een tweede man in te zetten als busbegeleider op de bussen, waardoor de chauffeur niet alleen in de bus is en geholpen kan worden door een begeleider. Daar is vandaag geen sprake van, maar dat zou wel zorgen voor veel meer sociale controle en hulp voor de chauffeur die moet rijden, waardoor het aantal keren dat er geweld wordt gepleegd, kan worden verminderd. Ik denk dat het terecht is dat hier verschillende sprekers vragen naar meer middelen voor de aanpak van het geweld in de bus. *(Applaus van Onno Vandewalle)*

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Een aantal van de tussenkomsten hier vandaag in dit parlement vind ik heel triest. Er is een vorm van agressie, er ligt een slachtoffer in het ziekenhuis, en wat komt men hier vertellen? Om een beetje meer geld te geven, waarmee alle problemen van de baan zouden zijn. Dat is wat ik hier hoor. Mijnheer Bex, u vraagt wat het kost om een camera te plaatsen en een stuurcabine af te sluiten, en zegt dat als dat gebeurt, alle problemen van de baan zijn. Dat is de schijn die u hier wekt. *(Opmerkingen)*

Collega's, zo werkt het niet. Wij moeten ervoor zorgen dat zowel onze reizigers als onze buschauffeurs en onze lijncontroleurs veilig hun werk kunnen doen en zich veilig kunnen verplaatsen met het openbaar vervoer. En het openbaar vervoer moet inderdaad geen fort zijn. Ik denk dat we daar heel duidelijk over moeten zijn.

Ik zal opnieuw opsommen wat De Lijn, de openbaarvervoermaatschappij, allemaal doet, en mijnheer Bex, ik zal u ook meteen de prijs geven, want u hoort ons niet graag zeggen wat wij doen. 80 procent van de bussen heeft vandaag een camera hangen. Voor de afsluiting van die stuurpost moet er geld op tafel worden gelegd. En dat is ook gebeurd, dat heb ik al eerder in de commissie en hier in het parlement gezegd. Er ligt 2,8 miljoen euro op tafel om de stuurcabines van de tweeduizend bussen waar De Lijn mee rond rijdt, af te sluiten. Dat gaat ook gebeuren.

En inderdaad, in de covidperiode is dat iets sneller kunnen gebeuren. In de covid-periode heeft men een zeil geplaatst. Deze keer gaan we werken met een vaste constructie, opdat de chauffeur volledig afgesloten is en zich veiliger voelt. Ja, we zetten meer lijncontroleurs in. Ik heb al gezegd dat we er op dit ogenblik al een twintigtal hebben, en nu komen er nog tien bij. We hebben dus ook meer ingezet op lijncontroleurs. We gaan die niet overal inzetten. Men monitort waar de meeste gevallen van agressie zich, al dan niet potentieel, voordoen, en aan de hand daarvan worden die lijncontroleurs ingezet. Maar men doet hier alsof het heel eenvoudig op te lossen is door overal een tweede man naast de chauffeur te zetten, want we hebben toch zoveel volk op de arbeidsmarkt.

Collega's, ik walg van die tussenkomsten. Echt, ik walg van die tussenkomsten. *(Opmerkingen bij Groen en Vooruit)*

Ik denk dat al die slachtoffers van agressie daar ook van walgen. Zij willen een beleid en operationele maatregelen. Dat wordt op dit ogenblik ook uitgerold bij De Lijn, maar we moeten ook verder gaan. Daarom wil ik met de federale collega's, samen met minister Van Quickenborne, die rondetafel organiseren om te bekijken hoe we veel pertinenter kunnen optreden tegen die agressors.

Die agressors in de maatschappij zijn het probleem. Je kunt veel maatregelen nemen, maar als er nu eenmaal een aantal mensen zijn die het nodig vinden om, als ze aangesproken worden om hun vervoersbewijs te tonen, beginnen te slaan, dan ligt vooral daar het probleem. Dat is wat we de voorbije weken continu zien, en dat moet een halt toegeroepen worden. Vandaar dat ik een lik-op-stukbeleid wil, vandaar dat ik ook zeg dat wat de burgemeester van Kortrijk met een agressor heeft gedaan, een goed voorbeeld is. Zij heeft met bestuurlijke daden een busverbod opgelegd aan de dader en de jongere in een begeleidingstraject gestoken. Men heeft ervoor gezorgd dat zich met die persoon geen herhaling meer zal voordoen. Dat moet breed uitgerold worden, over heel Vlaanderen, over heel het land. Vandaar dat ik die rondetafel wil organiseren: om het maatschappelijk probleem te bespreken en tot beterschap te komen op het terrein.

Het vraagt inderdaad een integrale aanpak, zoals u zegt, mevrouw Partyka, zodat een dergelijk laakbaar gedrag zich niet meer kan voordoen, zodat alle personeelsleden bij De Lijn en de exploitanten in veilige omstandigheden hun job kunnen uitoefenen. Dat is waar we moeten op inzetten, en daar teken ik voor. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (Vooruit): Minister, onze buschauffeurs doen iedere dag in moeilijke omstandigheden hun best voor ons allemaal. Ze zijn plichtsbewust en trots op hun job en verdienen respect. Zes keer per dag wordt een buschauffeur slachtoffer van geweld. Dat moet stoppen. U bent wel degelijk verantwoordelijk voor hun veiligheid op hun werkplaats.

Drie maanden geleden hebt u het gehad over 2,8 miljoen euro voor stuurposten en extra inspecteurs. Vandaag zijn er nul gesloten stuurposten en geen extra inspecteurs, nog steeds niet. Die buschauffeurs voelen dat er niet naar hen

geluisterd wordt. Zij krijgen van u niet het respect dat ze verdienen. Maak nu eens eindelijk werk van dat veiligheidsbeleid: sluit die stuurposten af, maak middelen vrij voor die camera's, voor die inspecteurs en zorg dat de veiligheid van de buschauffeurs en de reizigers gegarandeerd is. Zet wat u zegt in woorden, in daden om. *(Applaus bij Vooruit en van Imade Annouri)*

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Bedankt, minister. Ik denk, collega's, dat het tijd is voor een sterk signaal. We moeten dat doen door een palet aan maatregelen – er is immers niet één wondermiddel om agressie tegen te gaan: camera's, bodycams, afsluitbare stuurposten, meer controle, maar ook handhaving. Handhaving is cruciaal. Bespreek dit met politie en justitie. We moeten echt wel strengere straffen, we moeten die daders eventjes uit onze maatschappij verwijderen, dat is het enige passende signaal.

Want, collega's, wat is het volgende? Gaan we hier volgende maand staan na een incident van geweld tegen een douanier van de Vlaamse Belastingdienst? Gaan we hier staan na agressie tegen boswachters van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB)? Waar gaat dit naartoe? Ik denk, collega's, dat we niet alleen de maatregelen moeten nemen die hier zijn opgesomd, maar wij als vertegenwoordigers van deze samenleving, moeten een krachtig signaal geven: tot hier en niet verder, het moet gedaan zijn. *(Applaus bij de N-VA en Open Vld)*

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Minister, ik denk dat het parlement samen met u walgt van het geweld tegen buschauffeurs. Ik heb gehoord dat u walgt van bepaalde tussenkomsten die hier in het parlement worden gedaan en dat vind ik, zacht uitgedrukt, misplaatst voor een minister. Maar bon, ik ga wel uit van uw goede intenties.

U zegt dat die 2,8 miljoen euro moet volstaan om de bussen in te richten zodat de chauffeurs in een aparte cabine kunnen zitten. Kunt u dat versneld uitrollen? Ik zal daarover in de commissie vragen stellen over hoelang dat in beslag zal nemen en hoe u dat proces zult versnellen.

Met Groen zijn we het absoluut eens, collega Keulen, dat bussen, en bij uitbreiding de hele samenleving, geen beveiligde burcht moeten worden, maar we moeten nu wel een duidelijk signaal geven aan die buschauffeurs dat we absoluut willen dat dit niet meer gebeurt. En als die afgesloten chauffeurscabines daarbij kunnen helpen, dan moeten we dat gewoon zo snel mogelijk doen. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Collega's, ik ben aangenaam verrast. Nu moeten we eindelijk dat signaal gaan geven. Wij vragen al vier jaar dat dat signaal gegeven zou worden, en nu zal men blijkbaar toch wel even wakker worden. Ik hoop het. Ik hoop dat we daar snel de resultaten van zullen zien.

Minister, ik zit nu vier jaar in het parlement, en in die vier jaar heb ik alleen een toename gezien in het geweld tegenover het personeel van De Lijn. Ik dacht, als naïeve nieuwe politicus, dat men snel werk zou maken van een krachtig beleid, dat die mensen er echt toe doen. Niets van dat alles, nu na vier jaar schiet men wakker. Misschien dat de komende verkiezingen er voor iets tussen zitten.

Onze bussen zijn nog altijd niet in orde, zoals ze zouden moeten zijn. Het lik-op-stukbeleid is er nog altijd niet. Dit duurt en dit blijft duren. Er is nochtans geen tijd meer te verliezen. Zet uw federale collega's aan het werk, zodat zij dat lik-op-stukbeleid uitvoeren. Zorg voor die ondersteuning met bodycams. Richt de

bus-, tram- en metrobrigade op. En zorg er in hemelsnaam voor dat het personeel van De Lijn en haar onderaannemers niet langer dienen rond te lopen als loslopend wild. Het zijn mensen die op een correcte manier hun job uitoefenen, het zijn geen boksballen. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (cd&v): Veiligheid vergt een gecoördineerde aanpak, een ketenaanpak, van preventie tot bestraffing. Maar in 2023 zijn er nog geen honderd chauffeurs die een opleiding hebben gevolgd rond agressie. Ik denk dat we daar meer op moeten inzetten. Ik denk echt dat De Lijn er misschien goed aan zou doen om – waarom niet? – een audit te vragen rond veiligheid, om te bekijken welke maatregelen kunnen helpen om een duidelijk signaal te geven dat onze chauffeurs en onze bussen veilig moeten zijn voor iedereen. *(Applaus bij cd&v en Open Vld)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de beslissingen van de Interministeriële Conferentie Werk van 12 juni 2023

ACTUELE VRAAG van Tom Ongena aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de besluiten van de Interministeriële Conferentie Werk wat de activering van Oekraïense vluchtelingen betreft

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, ik ben enorm teleurgesteld.

De voorzitter: Oei, normaal is hij altijd blij.

Axel Ronse (N-VA): We leven in tijden waarin geen personeel gevonden wordt. Elke woensdag en elke donderdag kaarten we dit aan in het parlement. We wachten al vijf jaar op witte rook rond het asymmetrisch beleid. Gisteren kwamen de Belgische ministers van Werk samen, de regionale ministers en Dermagne, en dan komt daar van alles uit de bus. Maar dan komt daar vooral een communistisch gedrocht uit de bus, collega's. We gaan zones zonder werkloosheid invoeren. Weet je wat dat betekent? Dat betekent dat we aan mensen die al twee jaar aan de dop zitten, zullen zeggen dat we een jobke zullen creëren voor hen via de overheid, en dat we een toelage geven boven op hun dop tot het minimumloon ... en het is opgelost!

Het is vooral een vraag vanuit Wallonië en Brussel, terwijl er in Vlaanderen zoveel openstaande vacatures zijn. En wie zal dat betalen? De hardwerkende Vlaming zal daarvoor betalen! De hardwerkende Vlaming zal nog meer van zijn loon mogen afdragen om ervoor te zorgen dat in Wallonië en in Brussel de werkloosheid van de mensen wordt bijgesteld tot het minimumloon voor een nieuw gecreëerde job.

En wie is daarmee akkoord gegaan, minister? Onder meer u, in de interministeriële conferentie (IMC). Ik heb vernomen dat er nog een schriftelijke goedkeuring moet volgen, en ik vraag u met spoed, minister: keur dat gedrocht van die 'Territoires Zéro Chômeur' alsjeblieft niet goed. Ik smee het u. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, ik wil het met u hebben over dezelfde IMC, maar over een ander onderwerp dat daar aan bod is gekomen, namelijk de begeleiding van Oekraïense vluchtelingen naar een job. Het is een thema waar we het hier al verschillende keren over gehad hebben. Het is een oud pijnpunt, dat weten we, en we weten dat we op dat vlak in Vlaanderen achterophinken, zeker als we vergelijken met bijvoorbeeld Nederland. We slagen er dus onvoldoende in om die Oekraïense vluchtelingen – die hier ondertussen veertien maanden zijn, want zo lang duurt het conflict jammer genoeg al – richting onze vele openstaande vacatures te begeleiden.

Het is een oud pijnpunt, maar toegegeven, we hebben op dat vlak niet stilgezeten en u hebt zeker niet stilgezeten. We hebben hier in dit parlement onlangs nog een decreet gestemd over de inschrijvingsplicht, waarbij de Oekraïense vluchtelingen nu worden verplicht om zich in te schrijven bij VDAB. Ik denk dat dit een goede maatregel is, maar niettemin zien we dat we nog altijd blijven achterlopen en dat we nog altijd onvoldoende resultaat boeken. Maar ik ben blij te lezen dat het probleem van onvoldoende activering van Oekraïense vluchtelingen ook aan bod is gekomen tijdens de IMC. Ik ben vooral benieuwd naar welke afspraken daar gemaakt zijn. Als we het er over enkele maanden ongetwijfeld nog eens over hebben, kunnen we dan vaststellen dat we er wel degelijk in geslaagd zijn om meer Oekraïense vluchtelingen effectief naar een van onze openstaande vacatures te begeleiden?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega's, jullie verwijzen naar de IMC van afgelopen maandag. Die is constructief verlopen. Uiteraard waren we het niet over alles eens, collega's. Daar stonden onder andere op de agenda: de toekomst van de dienstencheques, het asymmetrisch beleid, en inderdaad ook de arbeidssituatie van de Oekraïense vluchtelingen en het levenslang leren.

Ik zoom even in op een aantal elementen, in functie van jullie vragen.

In eerste instantie zijn het asymmetrisch beleid en de verschillende beschikbaarheidsvormen aan bod gekomen. Het spreekt voor zich dat we, samen met u, al lang pleitbezorger zijn om met de Vlaamse werkzoekende zelf aan de slag te mogen gaan, om zelf te bepalen hoe we dat doen, om zelf die beschikbaarheid te kunnen invullen zonder federale beperkingen. Daarin hebben we een belangrijke horde genomen, collega Ronse, een heel belangrijke horde: we zijn in de mogelijkheid gekomen om van actieve beschikbaarheid naar aangepaste beschikbaarheid te gaan. Dat betekent heel concreet dat, wanneer we vaststellen dat een werkzoekende ondersteuning, begeleiding nodig heeft, dat we dan vanaf dag één een plan met hem kunnen maken, en dat wanneer dat gevolgd wordt er gereageerd kan worden. Dat is het grote verschil met de actieve beschikbaarheid. Daar wordt nu werk van gemaakt.

U verwijst naar de gesubsidieerde arbeid. Zijn we daar voor? Neen, ik ben daar niet voor. Dat gaat over de gesubsidieerde contractuelen (gesco's) van weleer. Daar zijn wij niet voor, en dat is ook zo medegedeeld. Maar als men dat federaal heeft ingeschreven, en er gewesten zijn die daar heil in zien, dan is dat voor mij het bewijs dat we op Vlaams niveau inderdaad een andere visie hebben op ons arbeidsmarktbeleid, en dat we daar een Vlaamse koers moeten varen om mensen te activeren.

Wat de arbeidsmarktsituatie van de Oekraïners betreft, collega Ongena, zou het mij niet verbazen dat daar aan bod is gekomen dat de Vlaamse klas de beste is in België, als we dat mogen vergelijken, en dat er vooral gekeken is naar hoe wij dat doen in Vlaanderen. De cijfers spreken voor zich. Ik denk dat we op dit ogenblik in de richting gaan van één op de drie Oekraïense vluchtelingen die we

activeren in Vlaanderen. Als we daarbij kijken naar degenen die zijn ingeschreven bij VDAB dan gaat het nog hoger, dat gaat richting 37 procent, vergeleken met 11 en 12 procent in Brussel en Wallonië. We hebben het hier al vaak gehad over de Oekraïense vluchtelingen en de moeilijke situatie op menselijk vlak en op taalvlak. In de stap naar werk zien we dat die taalbarrière er nog altijd is. Maar wanneer we daaraan werken, wanneer de mensen die ingeschreven zijn bij VDAB de taalopleiding volgen, dan gaan we naar één op de twee geactiveerde Oekraïners. Dat is positief.

Mede vanuit dit parlement is ook aangebracht om het leefloon terug te brengen van 135 naar 100 procent. Dat is een activeringsstimulans geweest voor onze lokale besturen. Eind vorig jaar hebben we een schrijven gericht om de lokale besturen te appelleren om aan de slag te gaan met Oekraïners. Er was ook jullie decreet, dat hier op 15 mei werd goedgekeurd, om Oekraïners verplicht in te schrijven. We zien het positieve effect in het eerste kwartaal van dit jaar. Er was een recordaantal inschrijvingen: we hebben drieduizend Oekraïners ingeschreven bij VDAB. Maar inschrijven is niet voldoende, het is de eerste stap. Aanklappend met mensen aan de slag gaan om ze naar een job toe te leiden, dat is de volgende stap. Als we zien dat er geen gevolg wordt gegeven aan de afspraken die gemaakt werden, dan kan ook daar ingeteerd worden op het leefloon. Dat gebeurt ook. We hebben duidelijke signalen gekregen dat er, heel concreet, al 74 Oekraïense vluchtelingen zijn die zich niet houden aan de afspraken die gemaakt zijn met VDAB in hun traject naar werk. Dan wordt daarop, geheel of gedeeltelijk, ingegrepen.

Dus, collega's, er zijn een aantal positieve stappen gezet op die IMC. Collega Ronse, ik kan u geruststellen dat we wel degelijk de opmerking hebben gemaakt, onder andere in het kader van de bevoegdheidskwestie, dat die zogenaamde zéro chômeur-zones voor ons niet kunnen.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, ik hoop dat u dan hier ook zult zeggen dat de Vlaamse Regering de conclusies van de IMC niet zal goedkeuren, want het is complete waanzin om in tijden van zware budgettaire tekorten, in tijden waarin hier in Vlaanderen bedrijven smeken om mensen, aan een massa Walen en Brusselaars te zeggen: "Geen probleem, je mag eeuwig aan de dop zitten. Bovendien geven we je nog een toelage zodat je tot aan het minimumloon zit. En we vergeten je. We steken je in een of andere godvergeten subsidiejob. Het is gedaan. C'est fini."

En inderdaad, Wallonië heeft wat mij betreft ook het recht om dat te doen, uiteraard. Maar, collega's, niet op onze kosten, niet met onze centen, en niet als het ertoe leidt dat het nog moeilijker zal worden om Waalse werkzoekenden naar onze vacatures aan te trekken. Mijn bijkomende vraag is dus, minister: kunt u hier formeel zeggen dat de Vlaamse Regering de conclusies van de IMC niet zal goedkeuren? (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Dank u wel, minister. Collega Ronse is wat boos. Ik ben al bij al eigenlijk wel blij, blij dat het besef toch wel groeit dat we enorme kansen laten liggen door onvoldoende Oekraïense vluchtelingen naar onze arbeidsmarkt te begeleiden, en blij dat men daar verschillende maatregelen toe wil nemen. Taal is natuurlijk een drempel. Dat weten we. Opleiding en diploma zijn drempels. Het zijn vaak vrouwen met kinderen. Dat zijn ook zeker allemaal drempels, maar het zijn drempels die ze in Nederland natuurlijk ook hebben. En toch, als je de cijfers bekijkt, blijft er een groot verschil.

We zijn gestegen, en dat is goed. Ik denk dat de druk vanuit het parlement er ook toe geleid heeft dat men effectief meer is gaan doen om die mensen richting de arbeidsmarkt te laten doorstromen, maar we zitten nog altijd op ongeveer 24 procent, terwijl men in Nederland richting 46 procent gaat. Er is daar dus nog altijd een weg af te leggen.

We weten echter ook – en dat wordt door sommigen ook gezegd, en terecht – dat een ander probleem het feit is dat die mensen een leefloon krijgen, maar u zegt zelf dat dat gekoppeld kan worden aan een activeringsplicht. Daarom is mijn bijkomende vraag of daar ook verdere afspraken rond gemaakt zijn, om te zien hoe we ook dat leefloon afhankelijk kunnen maken van de inzet van mensen om effectief een job te zoeken.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Ik wil even vanuit mijn ervaring spreken. Wij hebben een Oekraïens koppel in huis wonen, een man van 60 en een vrouw van 50. Zij krijgen allebei een leefloon. Op dit moment zijn de Nederlandstalige lessen stopgezet, want in de vakantie moeten ze niet naar de les, maar ze worden eigenlijk op geen enkele manier gestimuleerd om zelfs in de vakantie te gaan werken.

Mensen die ziek zijn, kunnen een ziekte-uitkering combineren met werk. Als zij hun leefloon een stukje zouden kunnen combineren met gaan werken, zou dat wel een winsituatie zijn voor hen. Stel dat maar een van beiden zou gaan werken, is dat een nuloperatie. Ik vraag me dus af waarom jullie niet naar een systeem zoeken van een getrapt leefloon, in combinatie met werken, zodat ze een positieve ervaring hebben vanuit het werken, ook al is dat maar twee maanden.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Collega's, ik denk dat er op die interministeriële conferentie heel belangrijke afspraken zijn gemaakt. Het is wel belangrijk om dat hier nog eens te benadrukken. Vlaanderen krijgt eindelijk de autonomie om de beschikbaarheid van werkzoekenden op een eigen manier te gaan invullen en op een eigen manier te gaan opvolgen. Op die manier kunnen we echt een tandje bijsteken als het gaat over het activeren van mensen op onze arbeidsmarkt.

Dat Wallonië daarbij eigen keuzes kan maken in het kader van een asymmetrisch beleid – het zou hetzelfde zijn in het kader van het zo vaak geciteerde confederalisme – is inderdaad de logica van autonomie voor de Walen, maar uiteraard niet op onze kosten. Als het Waalse Gewest vanuit eigen budget een bepaald tewerkstellingsprogramma wil voeren, moet het dat vooral doen. Het zal niet op onze kosten zijn, en niet op een manier zoals wij het in Vlaanderen zien. Wij in Vlaanderen geloven in het activeren op de reguliere arbeidsmarkt. En we krijgen daar, dankzij de afspraken die daartoe zijn gemaakt met het federale niveau, ook meer mogelijkheden en middelen toe.

Ik heb begrepen, minister, dat er ook over de leer- en loopbaanrekening afspraken zijn gemaakt. Leren is bijzonder belangrijk voor de inzetbaarheid van werknemers op onze arbeidsmarkt. Het is belangrijk dat de federale overheid daar ondersteunend werkt ten aanzien van uw Vlaamse beleid. Wat zijn daar de concrete resultaten?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega's, dank u wel. Ik denk dat collega Bothuyne gelijk heeft. Het komt niet op ons conto, collega Ronse. Wat dat betreft, zijn we daar heel duidelijk in. We hebben ook heel duidelijk aangegeven dat dat voor ons geen

goed arbeidsmarktbeleid is. Wij passen dat dus niet toe, niet op onze kosten. We passen dat niet toe, laten we daar heel duidelijk in zijn.

We gaan in het vervolgtraject rond het wetgevend verhaal daar ook de nodige opmerkingen rond maken. Maar ik wil vooral ook focussen – en laat ons dat ook doen – op de stappen die we wel gezet hebben. Wij willen aan de slag gaan met de Vlaamse werkzoekenden op de wijze waarop wij denken dat dat nodig is, en dat kan nu meer en beter via de aangepaste beschikbaarheid. Dat is positief.

En ja, collega Bothuyne, er is inderdaad ook gesproken over de leer- en loopbaanrekening. Ik denk dat het belangrijk is dat we daar zoveel mogelijk de complementariteit bewaken met alles wat we in Vlaanderen ondernemen rond opleidingsverlof en dergelijke. Daar zijn ook de nodige afspraken gemaakt dat dat zo efficiënt en effectief mogelijk verloopt, maar dat er geen overlap ontstaat. Dat is daar nogmaals bevestigd.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ja, het is wél op onze kosten. Als tienduizenden, honderduizenden mogelijk Waalse doppers de rest van hun leven lang aan de dop kunnen blijven, dan wordt die dop via de federale overheid betaald. Die toelage mag dan misschien via de Waalse overheid betaald worden, het zijn wel wij die mee instaan voor die dop. Collega's, we staan erbij, we kijken ernaar en de sociale zekerheid wordt gewoon opgeblazen, geëxplodeerd. Wij mogen, kunnen en zullen nu niet, vandaag niet, morgen niet, overmorgen niet, nooit akkoord gaan met het feit dat wij Vlamingen moeten betalen voor de dop van tienduizenden Walen, al langer dan twee jaar, die in nieuw gecreëerde subsidiejobs terecht kunnen komen. Collega's, nooit. Nooit.

Minister, ik ben enorm teleurgesteld dat u hier niet formeel zegt dat u dat spel schriftelijk gaat afkeuren. Wij mogen en kunnen absoluut niet meegaan in die communistische praktijken van de Parti Socialiste (PS), van Ecolo, van Groen, van de Parti du Travail de Belgique (PTB), nooit. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Collega's, het zijn er 30.000, het aantal Oekraïense vluchtelingen in Vlaanderen. 20.000 daarvan zijn op arbeidsactieve leeftijd, zoals dat heet. Intussen hebben er zich inderdaad 11.000 ingeschreven bij VDAB. Toch zien we dat de doorstroom naar de arbeidsmarkt moeilijk blijft. Ondanks het feit dat er zoveel openstaande vacatures zijn, ondanks het feit dat we weten dat die mensen eigenlijk ook willen gaan werken, lukt het maar niet. Die inschrijvingsplicht is een eerste belangrijke stap, maar zoals u zelf zegt mag het daar niet bij blijven. We moeten dat nu ook aanpakken. We rekenen op VDAB dat hij daar ook effectief mee aan de slag gaat en dat hij ook die stok durft te gebruiken, om als er onvoldoende inspanningen van die mensen zijn om aan het werk te gaan, effectief dat leefloon ook te verminderen, niet om die mensen op te jagen, maar om er effectief voor te zorgen dat we die vacatures ook door hen voor een deel ingevuld krijgen. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Arnout Coel aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact van de droogte op de Vlaamse landbouwers

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Minister, het is hier lekker warm onder de koepel, en ook hier buiten scheren de temperaturen al enkele dagen hoge toppen, dat in schril contrast met het natste voorjaar sinds heel lang dat we de eerste maanden van dit jaar gekend hebben. Maar toch zijn we een vijf-, zestal weken na de laatste regenval alweer in een situatie aanbeland dat er in verschillende provincies – Limburg, Antwerpen, West-Vlaanderen en sinds vandaag ook bij ons in Vlaams-Brabant – captatieverboden zijn afgekondigd, waardoor onze landbouwers geen water meer mogen oppompen om op hun akkers te gebruiken. Ja, het is toch wel bijzonder om vast te stellen dat we zelfs in een jaar waarin we het natste voorjaar sinds heel lang gehad hebben, er opnieuw onvoldoende in geslaagd zijn om dat water vast te houden en om ons te wapenen tegen die droogte. Het is ook niet de eerste keer. In de laatste zes jaar hebben we vijf keer een periode van droogte als ramp erkend, uiteraard met de nodige schade en kosten tot gevolg.

Minister, hoe evalueert u de waterbeschikbaarheid voor onze Vlaamse landbouwers de komende weken? Maar belangrijker: wat kunnen we er structureel aan doen om onze landbouwsector nog meer te betrekken in het vasthouden van dat water en om landbouwers weerbaarder te maken tegen die droge periodes die ons steeds vaker overvallen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Inderdaad, collega Coel, we stellen samen vast dat het weer steeds meer wispelturig wordt. Die wisselende weerfenomenen zijn het nieuwe normaal geworden, zeg maar, en een direct gevolg van de klimaatopwarming. De wereld heeft daar last van. De wereld warmt op. Er zijn delen van de wereld waar het vandaag nog moeilijk is om voedsel te produceren. Dat impacteert in het bijzonder de landbouw, zoveel is duidelijk.

Het is dan ook belangrijk dat ik als minister van Landbouw daar maximaal verantwoordelijkheid in neem en onze landbouwers maximaal steun om zich te wapenen tegen die wijzigende weersomstandigheden, die steeds extremer worden. Een belangrijke voorwaarde daarvoor is een gezonde bodem. Een gezonde bodem is een heel belangrijke voorwaarde om zich tegen die extreme en wijzigende weersomstandigheden goed te wapenen, zowel tegen te veel water als tegen een te lange periode van droogte. We pakken dat dan ook op door daar via het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) en het geven van directe steun via een aantal ecoregelingen een antwoord op te geven.

Een van die ecoregelingen is de mogelijkheid om in te zetten op het verhogen van het koolstofgehalte van de bodem. Dat is een regeling die vrij nieuw is en waarvan we vandaag zien dat de helft van de Vlaamse landbouwers daarop intekent en aan de slag gaat om het koolstofgehalte van de bodem te verhogen, wat heel belangrijk en positief is. Ik was verrast toen ik het bericht kreeg dat de verdere analyse nog wordt gemaakt, maar het gaat in de richting van een op de twee, wat een vrij groot aantal is.

Het gaat niet over de hoeveelheid water, de hoeveelheid regen die valt op jaar-basis, maar het gaat over de beschikbaarheid ervan. Er zijn te veel wisselende periodes: soms te veel, soms te weinig. Het is de kunst om het water te borgen en beschikbaar te stellen wanneer het nodig is.

Samenwerken is daarbij cruciaal. Het zal u niet verbazen. Daarom hebben we via het relancebeleid extra miljoenen euro's vrijgemaakt met minister Demir om via Aquafin te investeren in nieuwe technieken en nieuwe projecten. Ik geloof heel sterk in het potentieel van Aquafin en de achthonderd waterzuiveringsstations die er in Vlaanderen zijn om het gezuiverd afvalwater dat in de beken terechtkomt en waar we vandaag niet uit mogen capteren maar anders wel, veel meer te benutten op onze akkers. Dat zijn allemaal mooie voorbeelden. Ook in mijn eigen gemeente zijn we heel sterk aan de slag met allerlei vormen van irrigatie, van druppelirrigatie tot de klassieke irrigatie, maar ook dit project in samenwerking met de universiteit van Brussel.

Ik wil nog verwijzen naar het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF), waar we de voorbije drie jaar maar liefst 3033 aanvragen hebben ontvangen, allemaal investeringen die rechtstreeks te maken hebben met het waterverbruik en de beschikbaarheid van water alsook de kwaliteit. Er waren ook de bijna vierhonderd aanvragen voor niet-productieve investeringen in relatie tot water. Daarnaast is er, heel belangrijk, het informeren van onze land- en tuinbouwers rond droogte en alles wat daar preventief rond kan worden gedaan.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Minister, dank u. Ik denk dat het correct is dat u aangeeft dat onze landbouwsector al heel veel doet en dat dat ook vanuit het beleid gesteund wordt. Maar als we vaststellen dat er op zeven jaar tijd zes keer een periode van droogte was, zullen er ook structureel een aantal zaken moeten veranderen. We hebben decennialang ons landbouwgebied ingericht om water zo snel mogelijk af te voeren. Ik denk dat we een shift moeten maken naar water vasthouden. Dat zal onder meer kunnen door het waterhoudend vermogen van de bodem fors te verhogen via het inzetten op CO₂.

Ik denk dat we ook met de wateraudits, waar men in het verleden op gewerkt heeft, het efficiënt beheer van water op onze landbouwbedrijven zouden kunnen stimuleren. Tot slot denk ik dat we ook innovatie niet mogen vergeten. Op de droogteresistente eiwithoudende teelten, die we met dit opwarmend klimaat in Vlaanderen ook meer kansen kunnen geven, moeten we verder blijven inzetten. Mijn vraag aan u is: zult u ook op dat onderzoek verder blijven inzetten?

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Dank u wel, collega Coel, voor de vraag. Inderdaad, voor het zoveelste jaar op rij is er een grote droogte, niet alleen bij ons maar ook in andere landen. In Spanje is er 2,9 miljard euro om de boeren te ondersteunen. In Frankrijk zijn er grote zorgen over het tekort aan water, en we zitten nog niet aan het begin van de zomer.

U noemt een aantal maatregelen, minister, maar dat is allemaal adaptatie: ons aanpassen aan de klimaatverandering. We hebben ook een rol te spelen met onze landbouw: klimaatmitigatie. Wat gaan we doen om de klimaatverandering tegen te gaan? Welke maatregelen kunnen we in de landbouw nemen om ervoor te zorgen dat de uitstoot vanuit de landbouw vermindert? In ons Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP) is daar heel weinig over opgenomen. In de actualisatie hebt u eigenlijk gewoon gezegd te zullen doen wat jullie al gezegd hadden, hoewel de doelstelling verhoogd is en er een toename van de uitstoot wordt waargenomen in plaats van een vermindering.

Wat bent u van plan om onze boeren en landbouw te ondersteunen door de klimaatverandering tegen te gaan? Welke extra maatregelen voorziet u daarvoor?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, het is de zesde keer op zeven jaar tijd dat we opnieuw geconfronteerd worden met de droogteproblematiek. Ondertussen is er nog altijd geen structurele oplossing.

De oplossingen die u zelf hebt vernoemd zijn niet slecht maar er zijn natuurlijk nog andere zaken. Jaarlijks of dagelijks vloeit er ongeveer 175 miljoen liter weg via waterlekken. 175 miljoen liter! Ik ken landbouwers die zelf tot 75.000 euro geïnvesteerd hebben in een bufferbekken en nu wel aan de slag kunnen met die droogteproblematiek. Ik ken nog een aantal landbouwers die hetzelfde willen doen, maar botsen op de regelgeving en het vergunningenbeleid.

Mijn vraag is dus: hoe kunt u het vergunningenbeleid versoepelen, om ervoor te zorgen dat meer en meer landbouwers hun eigen bufferbekken kunnen aanleggen?

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (cd&v): Bedankt voor de vraag, ze is inderdaad actueel.

Het voorjaar heeft bewezen dat water afvoeren een heel belangrijk element is. Wanneer we een zeer nat voorjaar hebben en we de snelheid nodig hebben om op tijd gewassen te kunnen inzaaien en planten, is het belangrijk dat de grond op dat moment een zekere waterafvoer heeft gekend om de gronden te kunnen bewerken. Maar het opnieuw vasthouden van water in de bodem is zeer belangrijk, en gebeurt ook via de maatregelen die de minister heeft opgesomd.

Maar het feit dat we jaar na jaar met een dergelijke, volatiele weersituatie geconfronteerd worden, geeft toch ook wel aan dat we voorzichtig moeten zijn wanneer we in regelgeving datums inschrijven. Wanneer je je via een decreet of besluit vastpint met een datum, kan dat achterhaald worden of confronterend zijn door de weersomstandigheden die zodanig anders zijn.

Ik sluit me ook aan bij de uitdrukkelijke vraag van collega Sintobin rond het vergunningenbeleid. Daarnaast is ook het regelgevend kader met betrekking tot heffingen vandaag niet altijd even evident en duidelijk, wanneer water gespaard wordt en nadien opnieuw gebruikt wordt om gewassen of planten te gaan besproeien.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, het is inderdaad pijnlijk om vast te stellen dat onze landbouwers schade leden in de lente door de overvloedige regenval en de koude temperaturen. Amper zes weken later zitten we met deze droogteproblematiek. Ik stel kamerbreed ook vast dat we die klimatologische bokkensprongen structureel moeten gaan aanpakken. Ik ben al blij dat we op dat vlak op dezelfde lijn zitten. We doen al heel wat. We hebben projecten rond wateropslag, waterreservoirs, maar er zal nog meer nodig zijn om de uitdagingen aan te pakken. Ik kijk ook naar u, minister, want ik denk dat Europa en een aantal organisaties hier mee op de trein moeten springen, want rond genetisch gemodificeerde organismen (ggo's) voelen we toch een zekere terughoudendheid. We hebben daar in de commissie ook over van gedachten gewisseld. Wat betreft droogteresistentie voor planten, hebben we daar ook een rol te spelen.

Ik wil eindigen met een kleine zijsprong. De droogteproblematiek van vorig jaar is tien dagen geleden erkend als ramp. Ik kijk naar u, maar ook naar de minister-president, en hoop dat de schadedossiers snel, of toch sneller, afgehandeld kunnen worden. Het zal de droogteproblematiek inderdaad niet oplossen, maar de getroffen landbouwers zullen u dat zeker in dank afnemen.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Coel, ik onderschrijf alles wat u zegt. Al uw suggesties zijn zeer waardevol en worden zeker meegenomen. Zelf volg ik het project met een bijzondere aandacht en interesse. Drainage kan in twee richtingen werken: waterafvoer bij te veel water en, in de zomer wanneer het nodig is, beregenen. Er zijn dus tal van innovaties lopende op dit ogenblik. Die zijn belangrijk in het kader van onze gezonde bodem en de beschikbaarheid van water voor onze landbouwers.

Collega Steenwegen, adaptie, inderdaad, en mitigatie ook. Ja, dat is nodig. Ik verwijst naar het Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP). Bij de actualisatie in 2021 is er wel een extra inspanning voor het terugdringen van de broeikasgassen, ook in de sector landbouw, meegenomen, waardoor die van 20 naar 30 procent is gegaan.

Ik blijf herhalen, en ik mag ook met recht en reden zeggen, dat de Vlaamse land- en tuinbouw vandaag bij de meest duurzame en meest performante is. Met al onze beleidsinstrumenten, zoals het GLB, het mestactieplan (MAP), de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) en het Vlaams Energie- en Klimaatplan gaan we verder op dat pad.

Collega Sintobin, het vasthouden van water in buffers en bassins is een kwestie die we onder ogen moeten durven te zien. Dat moet vergunningstechnisch kunnen worden ondersteund. U maakt daar een punt.

Collega Dochy, het landbouwbeleid moet maximaal rekening houden met de toekomst, en in de toekomst zullen we het weer steeds minder onder controle kunnen hebben – alsof we dat ooit onder controle zouden kunnen krijgen. Het weer laat zich niet vatten in kalenders. Ik wil er inderdaad begrip voor tonen en dat zal in de toekomstige beleidsinstrumenten een aandachtspunt zijn.

Collega Talpe, de snelheid van de administratieve afhandeling is een transversale uitdaging in al onze overheden. Ook in dit soort dossiers is het belangrijk dat de schade wordt uitbetaald vooraleer een volgende schade zich aandient.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Collega's, ik dank u voor de bijkomende vragen. Minister, ik dank u voor uw antwoorden.

Het is duidelijk dat in eerste instantie onze landbouwers het slachtoffer zijn van die bikkensprongen van het weer. Als het te nat is, kunnen ze niet op tijd aan het werk op hun gronden. Als het te droog is, groeien de gewassen niet.

Collega Dochy, in die zin heeft het weinig zin om in te zetten op dat inzaaien, als er nadien geen water is om de gewassen water te geven. We hebben de opdracht om met dat groot Vlaams landbouwareaal dat we toch nog altijd hebben in de helft van Vlaanderen maximaal aan te sluiten op die Blue Deal om het waterhoudende vermogen van onze bodem te versterken en zo onze landbouwers weerbaarder te maken tegen de droogte. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Nadia Sminate aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de Moslimraad als opvolger van de Moslimexecutieve

ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de nieuwe Moslimraad die de Moslimexecutieve zou vervangen

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Minister, hier staan we weer om te debatteren over de malaise bij de Moslimexecutieve en een eventuele opvolger. Dit is geen mooi verhaal aan het worden. Eerst hebben we de intrekking van de erkenning van de Moslimexecutieve wegens niet transparant en geen gedragenheid, en dan staat er plots een nieuwe Moslimraad op, waarvan de vertegenwoordigers binnen de moslimgemeenschap zelf zeggen dat het de lange arm van de minister is.

Ondertussen hebben we al meer dan een jaar geen gesprekspartner meer binnen de moslimgemeenschap, en nu komt er als een duivel-uit-een doosje plots een nieuwe organisatie, die niemand kent, die ook met niemand heeft gesproken en die alleen maar kwaad bloed zet.

Minister, de reacties zijn werkelijk vernietigend. De reactie van de Moslimexecutieve kunnen we plaatsen en ook negeren. Maar ook de reacties van de mensen die het echt goed voorhebben binnen die gemeenschap, liegen er niet om.

Minister, hoe denkt u een dialoog op te starten met die zogezegde nieuwe spreekbuis van de moslimgemeenschap als er binnen die moslimgemeenschap zelf geen enkele gedragenheid is?

Ik heb voor u maar één vraag: hoe zult u de impact van een dergelijke beslissing op federaal niveau aankaarten bij uw collega? (*Applaus van Koen Daniëls*)

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, goedemiddag, de problemen bij de Moslimexecutieve zijn ongeveer even oud als de organisatie zelf. Van bij haar ontstaan was die executieve, het orgaan dat alle moslims zou moeten vertegenwoordigen, verwickeld in allerlei schandalen, interne afrekeningen, extremisme en salafisme. De vertegenwoordigers bleken soms spionnen te zijn van buitenlandse regimes en altijd deloyaal tegenover ons land en onze cultuur, maar al die toestanden bleken helaas onvoldoende motivatie voor de Vlaamse Regering om hen de belangrijke bevoegdheden die ze hadden, af te nemen.

Van N-VA-minister Weyts mocht de executieve – die buitenlandse spionnen en extremisten – islamleerkrachten blijven aanstellen. Van u mochten ze erkenningsdossiers blijven indienen, totdat de Moslimexecutieve plots haar erkenning verloor.

Plots is daar nu een deus ex machina, een aantal mensen die een nieuwe vzw hebben opgericht, een vzw die dan de Moslimexecutieve blijkbaar moet gaan vervangen, namelijk de Moslimraad. Dat is een initiatief van de Federale Regering die nu dus zelf een orgaan opdringt aan de islam in dit land, waarbij de regeringen in dit land eigenlijk toegeven dat de moslims zelf niet in staat blijken om hun eigen vertegenwoordigers aan te duiden. Want dat leidt telkens opnieuw naar extremisme en buitenlandse beïnvloeding, maar ik vrees dat we van de

regen in de drup gaan belanden, dat we van kwaad naar erger zullen gaan, want de Moslimraad roept nu zelf bij moslims al weerstand op.

Ik denk dus dat dit een doodgeboren kind zal zijn. Dus ik wil u vragen, minister, hoe u bent betrokken bij die nieuwe manoeuvres waarbij nu vanuit de overheid een vzw wordt opgericht die de 800.000 moslims in dit land zou moeten vertegenwoordigen, maar over geen enkele representativiteit beschikt. En vooral, hoe zal deze Moslimraad minder extremistisch en minder problematisch zijn dan de Moslimexecutieve? *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Dank u wel, collega's, voor de vraagstelling. Ik kan niet anders dan opnieuw beginnen met te verwijzen naar de juiste bevoegdheidsverdeling. In ons land worden religies erkend door de federale overheid. Wanneer een religie erkend is, moet er ook een representatief orgaan worden aangeduid. Die bevoegdheid ligt bij de Federale Regering, in dezen bij de minister van Justitie.

De bevoegdheid van de Vlaamse Regering en van mezelf bestaat erin dat wij binnen een erkende geloofsgemeenschap, lokale geloofsgemeenschappen kunnen erkennen. Van de godsdiensten die in ons land erkend zijn, kunnen lokale gemeenschappen erkend worden. Dat is een bevoegdheid van mij als minister.

We hebben een nieuw decretaal kader gemaakt. Dat decretaal kader heeft naast een aantal doelstellingen ook een belangrijke doelstelling, dat is dat we het heft in belangrijke mate in eigen handen kunnen nemen door het bepalen van de erkenningscriteria en ook door het organiseren van de controle daarop. Via onze eigen informatie- en screeningsdienst lokale geloofsgemeenschappen (ISD) kunnen wij zelf onze eigen decretale bepalingen controleren. Evident doen we dat samen met de politiediensten die federaal zijn georganiseerd: de veiligheidsdiensten, Staatsveiligheid en dergelijke meer. We hebben eigenlijk ons lot in eigen handen genomen.

De rol die een representatief orgaan speelt bij de erkenning van een lokale geloofsgemeenschap is eigenlijk een heel bescheiden, ik zou bijna zeggen, marginale rol. Zij moeten zeggen dat iets een deel is van hun geloofsgemeenschap, dat een gebouw een moskee is en dat er een moskeebestuur is. Daar houdt de rol van zo'n representatief orgaan in de erkenningsprocedure van lokale gemeenschappen op.

Wat zien we vandaag? Vandaag zien we dat de federale overheid op een bepaald moment de erkenning heeft ingetrokken van het representatief orgaan. De minister van Justitie heeft gezegd dat hij tot 14 december 2023 – behoudens tegenbericht – het vast bureau – de administratieve werking – van de Moslim-executieve erkent als het orgaan dat de taken en verantwoordelijkheden overneemt. Want er moet natuurlijk continuïteit van bestuur zijn wegens de grondwettelijke en wettelijke bepalingen ter zake.

Zolang dat de minister van Justitie geen ander representatief orgaan erkent, is dat het orgaan waarmee ik samenwerk in de beperkte relatie die ik heb met zo'n representatief orgaan. Als er morgen door de minister een ander orgaan wordt erkend, dan is dat de verantwoordelijkheid, de bevoegdheid, van de minister van Justitie en zal ik als Vlaams minister, binnen de bevoegdheden die ik heb en binnen de contacten die ik nodig heb om bepaalde acties te ondernemen of daden te stellen, werken met het nieuwe erkende orgaan.

Nogmaals, voor alle duidelijkheid: dat representatieve orgaan kijkt niet toe en gaat ons niet informeren of een lokale geloofsgemeenschap financieel transparant

is, of ze ja of neen het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) respecteert, of ze ja of neen voldoende sterke lokale bindingen heeft, of ze ja of neen onafhankelijk is van buitenlandse invloed. Dat zijn allemaal dingen die wij vanuit Vlaanderen, vanuit het Vlaams Parlement als heel belangrijk naar voren hebben geschoven, om te kunnen beoordelen of we zo'n lokale geloofsgemeenschap kunnen erkennen. Dat is ten volle onze verantwoordelijkheid en die van zij die ons daarbij adviseren. In die domeinen speelt het representatieve orgaan geen rol.

Dus, voor alle duidelijkheid: dit is de verantwoordelijkheid van de federale overheid, in casu de minister van Justitie. Dit valt buiten onze perimeter. Wij werken daar op een correcte manier mee samen. De samenwerking is heel beperkt en heeft weinig impact op datgene wat wij op het terrein moeten doen.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Minister, ik begrijp dat u de verantwoordelijkheid in de handen van uw federale collega legt. Dat klopt, maar u mag de kop ook niet in het zand steken. De feiten zijn wat ze zijn. Die organisatie is opgericht in een gebouw dat eigendom is van het departement waar uw collega voor bevoegd is. Bovendien gaat het hier waarschijnlijk over een tijdelijke erkenning. Die mensen zeggen dat ze helemaal geen theologische ondersteuning zullen geven. Maar we moeten toch een beetje serieus blijven. Dat is nu net waar die moslimgemeenschap dringend nood aan heeft. Dat is net wat u zwart-op-wit hebt gelezen in de studie die u zelf hebt besteld. Ik zie helemaal het nut niet in van de organisatie die hier wordt opgericht. Minister, ik verwacht dan ook dat u uw federale collega tegenhoudt in het desastreuze parcours dat momenteel wordt gereden, want wij zitten op Vlaams niveau wel degelijk met de gevolgen daarvan. Die zijn, wat mij betreft, niet meer te overzien. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, u zegt dat de rol van de executieve of welk orgaan dan ook behoorlijk beperkt of marginaal is. Dat is natuurlijk niet waar. Willen wij echt dat onder meer de aanstelling van islamleerkrachten en de inspectie op de islamlessen die hier in Vlaanderen worden gegeven, worden georganiseerd door een executieve, door een orgaan dat vol zit met extremisten en spionnen van buitenlandse regimes en dergelijke meer? Ik heb de indruk dat die Moslimraad opnieuw de reddingsboei wordt waaraan het politieke regime, met minister Van Quickenborne op kop maar ook met u, als zijn partijgenoot en als bevoegd minister van Inburgering en Binnenlands Bestuur, zich vastklampt. Ten onrechte. Als ik verwijs naar al die problemen die er waren in het vorige orgaan met betrekking tot extremisme, salafisme en dergelijke meer, dan zou ik u willen vragen hoe u zult garanderen dat die nieuwe Moslimraad de principes van onze democratische rechtstaat zal naleven, zoals het recht op geloofsafvalligheid, zoals het recht voor vrouwen om de kleren te dragen die ze willen. Hoe zult u afdwingen dat moslims zich in dit land aanpassen aan onze regels, aan onze normen en waarden, en niet omgekeerd? *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer Vandewalle heeft het woord.

Onno Vandewalle (PVDA): Minister, er wonen in dit land veel moslims. Die mensen vragen terecht om een goed georganiseerd en overkoepelend orgaan voor de islamitische gemeenschap. Nu is er de Moslimraad, als opvolger van de Moslimexecutieve. Volgens mij is het, in het algemeen, essentieel dat we uitgaan van de gemeenschap zelf, van wat die mensen vragen, van waar de sleutelfiguren in die gemeenschap naar kijken. Het draagvlak begint bij representativiteit. Ik zie dat Khalid Benhaddou vandaag redelijk scherp reageert, ik citeer: "Verschillende sleutelfiguren vallen uit de lucht en zijn niet geconsulteerd bij dit

initiatief, laat staan dat de moslimgemeenschap hun een mandaat heeft gegeven." Ik zie in mijn stad ook dat de Vereniging van Gentse Moskeeën heel scherp reageert. Zij vertegenwoordigt in mijn stad 22 moskeeën. Heel veel mensen gaan daar naar de moskee. Er is dus nog werk aan de winkel. Ik snap dat er een bevoegdheidsprobleem is tussen de Federale en de Vlaamse Regering, maar ik vermoed dat u wel contact kunt opnemen en bepaalde bezorgdheden kunt overmaken, ook vanuit de Vlaamse Regering, met betrekking tot representativiteit, met betrekking tot de implicatie van bepaalde sleutelfiguren uit de gemeenschap, om te zorgen voor een orgaan waar iedereen van die gemeenschap trots op kan zijn. *(Applaus van Lise Vandecasteele)*

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, een moderne transparante structuur om Vlaamse moslims in al hun diversiteit te vertegenwoordigen, dat lijkt me een goede en een nodige zaak. Maar het is wel belangrijk om in uw achterhoofd te houden: in al hun diversiteit. Die Vlaamse moslims, die met 800.000 mensen zijn, komen in alle maten en overtuigingen. Iedereen die spreekt over 'de moslim', dat klopt niet. Collega van het Vlaams Belang, dat gaat van überprogressief tot heel conservatief, tot allerlei verschillende insteken. Dat is niet één profiel. Als u wilt gaan naar een vertegenwoordigingsorgaan, minister, denk ik dat u rekening moet gaan houden met die diversiteit. Die representativiteit is heel belangrijk. Ik denk dat u moet leren uit de fouten van het verleden en dat lijkt hier niet het geval te zijn. De eerste reacties zijn meteen vernietigend en dat is jammer. Men heeft mensen – zeer betrokken Vlamingen, Vlaamse moslims – die betrokken zijn bij die nieuwe raad, die goed werk willen doen, maar anderzijds mensen die zich al heel hard hebben ingezet, die superteleurgesteld zijn en zeggen dat ze compleet uit de lucht vallen.

Mijn vraag is welke stappen u, vanuit uw rol, kunt zetten om ervoor te zorgen dat iedereen gehoord wordt en dat er nu, op dit moment, nog ingegrepen kan worden, vooraleer dit gedoemd is om te mislukken voor het effectief van start is gegaan.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Collega's, bedankt voor alle interessante vragen en insteken. Ik heb toch een aantal zaken. Eerst en vooral: hoe zorgen we ervoor dat mensen – moslims – ons Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM) respecteren, onze wetten en onze normen respecteren en zich inpassen in de Vlaamse samenleving?

Ik heb daarvoor twee instrumenten. Eerst en vooral het inburgeringsbeleid. Daarin kijk ik niet of mensen moslim zijn of niet, ik kijk ernaar als burgers. Ik spreek ze aan als burger van de Vlaamse samenleving. Ik ga mensen niet aanspreken als moslim, dat is een pad waarop ik absoluut niet wil gaan, ik spreek mensen aan als burger van de Vlaamse samenleving. Op die manier wordt ook ons inburgeringsbeleid geleid. Wij zijn een regering die zich afzet tegen het gemeenschapsdenken, tegen een etnisch-culturele benadering van mensen. We benaderen mensen als een individu, als een burger van de samenleving. Hetzelfde geldt voor heel het samenlevingsbeleid. Als ik samenwerk met onze steden en gemeenten en contracten afsluit om daarop samen te werken, werken we altijd samen op basis van een individuele benadering van mensen. Wij gaan mensen niet in een hokje zetten of labelen; we vragen van alle burgers – wat ook hun geloofsovertuiging is – dat ze onze wetten respecteren, dat ze ons EVRM respecteren en dat men zich inschakelt op een positieve manier in deze samenleving.

Ten tweede is mijn relatie met geloofsgemeenschappen een relatie met lokale geloofsgemeenschappen. Wat hebben wij gedaan? Wij waken erover dat men in

die lokale geloofsgemeenschappen wel degelijk de spelregels volgt die wij hen hebben opgelegd. We vragen van hen dat ze afstand nemen van buitenlandse financiering. Men ziet vandaag dat op tal van plaatsen daar een intern debat over bezig is. Willen we dat of willen we dat niet? Een debat dat een paar jaar geleden misschien nog ondenkbaar was, wordt daar nu gevoerd. Ten tweede vragen wij financiële transparantie. Ten derde vragen we dat het EVRM wordt gerespecteerd. We hebben daar een dienst voor opgericht. Dus als u vraagt hoe ik ga nakijken dat mensen die behoren tot een moslimgemeenschap, een lokale geloofsgemeenschap, zich houden aan de spelregels, dan is dat door het toepassen van onze decretale bepalingen. Daar hebben wij de federale overheid eigenlijk niet voor nodig, tenzij in de dimensie van politie- en veiligheidsdiensten die ons mee rapporten geven.

Ten derde bestaat er in ons land zoiets als de scheiding der machten. Wat een overheid nooit kan doen, is tegen een executieve, tegen een representatief orgaan, zeggen hoe zij hun religie moeten interpreteren. Dat kunnen wij niet. We kunnen alleen wel vragen dat iedereen die in ons land een erkenning krijgt of in ons land functioneert, onze grondrechten respecteert en ook de grondrechten van anderen respecteert. Daarvoor hebben we opnieuw ons decreet. Maar zelf theologisch mee gaan sturen hoe men moet nadenken over een religie, wat een religie juist zegt, hoe we 'het heilige boek' moeten interpreteren, dat is niet de taak van de overheid, hoe graag we dat misschien soms zouden willen doen. Mijnheer Van Rooy wil regelmatig eens de Koran herschrijven, maar ik denk niet dat dat de taak is van een minister. Daar ben ik enigszins terughoudend in. Ik ga die boeken, die duizenden jaren bestaan, niet op eigen initiatief naar mijn eigen inzichten proberen te herschrijven. Zover gaan we niet. Daarvoor hebben we een belangrijk principe, de scheiding der machten. Ik ga me dus niet bemoeien met de interne organisatie, het intern perspectief van een religie. Wat wij doen, is het externe bekijken. Past die religie zich in? Passen de mensen die binnen die religie zitten, zich in, houden die zich aan onze grondafspraken, aan onze grondwaarden, ja of nee? Dat is volgens mij fundamenteel.

En ten slotte, je kunt heel veel beschouwing maken over hoe een ideaal representatief orgaan eruitziet, zeker als je vraagt van een religie om, in al zijn verscheidenheid, in één representatief orgaan te kruipen. Dat is hetzelfde als aan Christenen vragen om één vertegenwoordiger aan te duiden voor niet alleen de katholieken, maar ook de protestanten en de orthodoxen. Dat debat zou ik graag meemaken. Maar hoe interessant ook, dat is een debat voor aan de overkant. Dat is een debat waar wij geen bevoegdheid in hebben. Wij hebben onze handen vol met het lokaal goed te organiseren.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Minister, bedankt voor uw bevlogen antwoord. Het gaat hier natuurlijk niet over uw relatie met de moslimgemeenschap. Het gaat hier over het parcours dat uw federale collega aan het rijden is. Ik vind dat een parcours dat ondertussen zodanig beschamend is, dat er nog maar één oplossing is, namelijk om in de toekomst alle bevoegdheden rond die erediensten naar Vlaanderen te halen. Ik denk dat u op dit moment zelf met oplossingen moet komen, dat u aan tafel moet gaan zitten met die gemeenschap, dat u met hen moet praten, en dat u met een Vlaams kader moet komen. Want de incompetentie die we vandaag op federaal niveau zien, is zodanig pijnlijk, dat ik echt denk dat dat de enige oplossing is. *(Applaus bij de N-VA)*

Minister Bart Somers: Bedankt voor uw vertrouwen in mij.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Ik heb ook vertrouwen in u, want als er iemand de Koran met heel veel inlevingsvermogen kan herschrijven, dan bent u dat ongetwijfeld. *(Gelach en applaus bij het Vlaams Belang)*

Maar het probleem is natuurlijk dat alle partijen in dit halfrond, met uitzondering van het Vlaams Belang, blijven geloven in de maakbaarheid en de integreerbaarheid van de islam in dit land. Nochtans hebben de voorbije decennia bewezen dat dat ijdele hoop is. Miljoenen euro's aan belastinggeld is er al naar moskeeën gegaan en daar zijn die moskeeën niet gematigder van geworden. Ook in gesubsidieerde moskeeën werd al opgeroepen tot het slaan van ongehoorzame vrouwen, werd homohaar verspreid en werd reclame gemaakt voor dictator Erdogan. Die erkende moskeeën zijn dus geen millimeter minder extreem dan de niet-erkende.

Dus ook deze nieuwe moslimraad, die ook weer sloten belastinggeld zal krijgen, zal niet leiden tot een gematigde islam. Dus we hebben niet meer islam nodig, maar wel de stopzetting van alle overheidssteun aan de islam, het verbod op buitenlandse financiering van moskeeën en de sluiting van alle moskeeën waar extremisme en deloyaliteit aan onze samenleving worden gepredikt. Enkel dan kan de islamisering van Vlaanderen worden stopgezet, in het belang van de autochtone Vlaming, maar ook in het belang van mensen van vreemde origine die het goed voorhebben met onze samenleving. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Collega's, ik schors de vergadering vijftien minuten.

– *De vergadering wordt geschorst om 17.08 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 17.26 uur.*

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het Provinciedecreet van 9 december 2005 en het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur, wat betreft de beëindiging van de hoedanigheid van het statutaire personeelslid

– 1631 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 3

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot wijziging van het Provinciedecreet van 9 december 2005 en het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur, wat betreft de beëindiging van de hoedanigheid van het statutaire personeelslid.

De algemene bespreking is geopend.

De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, collega's, voor ons ligt een ontwerp van decreet dat in de eerste plaats het ontslag en de ontslagbescherming versoepelt van ambtenaren bij lokale en provinciale besturen. Dit is een ontwerp van decreet en een onderwerp waar een zekere botsing is tussen verschillende ideologische visies. Daarom vind ik het belangrijk concreet te maken waar dit over gaat. Ik zal het een nog een beetje concreter maken dan ik in de commissie heb gedaan.

Dit gaat over iemand als Peter Spruyt, een gemeentearbeider en vakbondsafgevaardigde bij de stad Mortsel, die een aantal jaren geleden – wees gerust, het dossier is al een tijd afgehandeld – gevraagd werd een loods te renoveren

waar asbest aanwezig was. Peter merkt dat asbest op en waarschuwt de gemeente. Men doet een reiniging en men zet hem opnieuw aan het werk. Er blijkt echter nog steeds asbest aanwezig te zijn. Dat herhaalt zich nog een aantal keer. Uiteindelijk wordt Peter ontslagen wegens werkweigering. Iemand die als vakbondsafgevaardigde opkomt voor zijn collega's en hun gezondheid, wordt ontslagen wegens werkweigering.

Indien Peter op dat moment statutair ambtenaar geweest zou zijn en statutair beschermd geweest zou zijn, had hij daar beroep kunnen tegen aantekenen, opnieuw zijn job uitoefenen en verder zijn collega's kunnen verdedigen. Maar Peter was geen statutair ambtenaar, hij was contractueel. Dat wil zeggen dat Peter naar de arbeidsrechtbank is gegaan om dat ontslag aan te vechten. Hij heeft dat gewonnen. De stad Mortsel heeft beroep aangetekend, maar Peter is naar het arbeidshof getrokken. Hij heeft in beroep gewonnen, over de hele lijn. Het arbeidshof heeft uitgesproken dat het ontslag onterecht was en dat er bovendien sprake was van syndicale discriminatie. Hij heeft dus gelijk gekregen over de hele lijn.

Vandaag werkt Peter ergens anders. Vandaag worden de collega's van Peter niet langer door hem beschermd, want er is vandaag geen enkele verplichting van de werkgever om Peter opnieuw tewerk te stellen, hoewel hij onterecht is ontslagen wegens het verdedigen van zijn collega's.

Dit ontwerp van decreet gaat over al die Peters die opkomen voor de gezondheid en de rechten van de collega's, over zij die niet plooiën voor politieke druk, voor druk van buitenaf, zij die in alle onafhankelijkheid hun werk willen doen. Dit ontwerp van decreet maakt het mogelijk dat al die Peters ontslagen kunnen worden en nooit hun job nog zullen kunnen uitoefenen en nooit opnieuw hun collega's zullen kunnen verdedigen. Dit is waar dit over gaat.

Dus, diegenen die straks op het knopje drukken om dit ontwerp van decreet goed te keuren, keuren goed dat kritische ambtenaren, mensen die opkomen voor de rechten van hun collega's, zonder boe of bah aan de deur worden gezet en dat er geen enkele manier is waarop zij hun job opnieuw kunnen uitoefenen.

Beste collega's, wil dit zeggen dat ambtenaren overal onder druk worden gezet? Absoluut niet. Wil dit zeggen dat er overal syndicalisten onder druk worden gezet? Absoluut niet. Wil dit zeggen dat er overal politieke druk is? Absoluut niet. Maar het statuut is natuurlijk net nodig op die momenten dat het niet goed gaat. Als het goed gaat, heb je geen statuut nodig, maar als het slecht gaat, heb je wel een sterk statuut nodig. Dat wordt hier jammer genoeg afgebroken.

Laat ons hier ook de oogkleppen niet ophouden. Ja, er loopt heel wat mis. Ja, er worden heel wat mensen onder druk gezet. Ja, er wordt heel wat druk uitgeoefend.

Is de bescherming die de ontslagregeling in dat statuut biedt perfect om die druk te voorkomen? Natuurlijk niet. Laat ons die versterken. Laat ons die klokkenluidersregeling bijvoorbeeld versterken. Ik ben ervoor om alle stappen te nemen die extra nodig zijn om die ontslagbescherming, om de bescherming van de onafhankelijkheid van die ambtenaren, te verbeteren.

Maar zeggen dat er een klokkenluidersregeling is, is uiteraard geen reden om de bescherming van het ontslag af te breken. En dat is exact wat dit ontwerp van decreet voor de provincies doet. Zij spreken van een uitholling van het statuut, en zij zeggen dat er nog weinig beschermingsmechanismen overblijven om de onafhankelijkheid van ambtenaren te beschermen. Dat is er niet naast, van de Vereniging van de Vlaamse Provincies (VVP).

Het resultaat is dus een afbraak van de bescherming van ambtenaren. En waarom? We hebben daar een belangrijke reden voor gehoord in de commissie, in het

ontwerp van decreet ook. Dat is de 'war on talent'. Gemeenten moeten betere mensen kunnen aantrekken, en het is moeilijk om personeel te vinden.

Het vreemde is dat de VVP in haar advies zegt dat zij vrezen dat dit decreet hun concurrentiepositie niet zal verbeteren. Neen, zij vrezen dat hun concurrentiepositie hieronder zal lijden. Dus jullie willen de war on talent voeren, en jullie willen die met nog twee stappen achterstand beginnen. Dat is een slecht begin, als u het mij vraagt, om de war on talent te voeren. Het is natuurlijk totaal absurd dat iemand liever bij een gemeente zou gaan werken omdat die gemakkelijker ontslagen kan worden. Dat is totaal absurd. Wie zegt er nu ja? Ik snap die redenering totaal niet.

Wil dat zeggen dat mensen totaal niet ontslagen mogen worden als ze slecht werk leveren, als er dringende redenen zijn, dronkenschap en zo verder? Uiteraard wil het dat niet zeggen. Dat kan vandaag ook. Wil dat zeggen dat er geen flexibiliteit mogelijk moet zijn tussen gemeenten? Uiteraard moet dat mogelijk zijn. Dat kan vandaag ook, maar uiteraard ook binnen grenzen die maken dat we geen concurrentie organiseren tussen gemeenten, en met name tussen grote en kleine gemeenten.

Er blijven drie redenen over waarom deze meerderheid dit ontwerp van decreet erdoor wil krijgen, want de war on talent kan het in elk geval niet zijn. De eerste reden is om gemakkelijker van 'lastige' mensen af te kunnen geraken, zoals bijvoorbeeld Peter, die opkomt voor de gezondheid van zijn collega's. Twee, en de minister zegt het ook zelf: dit moet het gemakkelijker maken om mensen te ontslaan bij reorganisaties, lees bij besparingen. Voilà, de burgemeester van Turnhout bevestigt het ook. Dit moet het gemakkelijker maken, want vandaag is dat een rem om overal diensten te kunnen afbouwen, te kunnen privatiseren, te kunnen uitbesteden. Die rem moet eraf, zodat men overal met de vrije hand kan gaan. En drie, uiteraard, van een liberale minister kun je niet anders verwachten: om gemakkelijker te kunnen privatiseren.

We weten, beste collega's, dat de bescherming van met name de statutaire werknemers van het zorgbedrijf in Antwerpen een belangrijke rem is geweest om daar te kunnen privatiseren. We weten dat Open Vld, de N-VA en ook Vooruit daar niet content mee zijn. Ik ben wel blij dat Vooruit straks tegen de afbraak van de ontslagregeling zal tussenkomen, en ook zo zal stemmen. De regeling moet dienen om gemakkelijk te kunnen privatiseren, zoals bij de ouderenzorg in Antwerpen.

Tekenend voor die reden is natuurlijk de manier, minister, waarop er in dit dossier is omgegaan met vakbonden, met de syndicale organisaties van die personeelsleden die iedere dag het beste van zichzelf geven.

Het Vlaams Belang vindt niet dat personeelsleden van lokale overheden elke dag het beste van zichzelf geven. Dat is dan ook genoteerd.

Ik vind dat, minister, getuigen van een totaal gebrek aan respect. Het feit dat vakbondsmensen via de openbaarheid van bestuur dossiers, teksten en nota's moeten opvragen die eigenlijk beschikbaar zouden moeten zijn om de onderhandelingen goed te voeren, de manier waarop het overleg gebeurd of niet gebeurd is, het feit dat de drie vakorganisaties unaniem verbolgen zijn, maar echt verbolgen ... Ik kan iedereen aanraden om de teksten die ze hierover hebben geschreven, eens te lezen. Dat is toch een teken aan de wand voor de manier waarop er hier met vakbonden wordt omgegaan, en natuurlijk ook voor de manier waarop dit ontwerp van decreet met vakbonden wil kunnen omgaan.

Beste collega's, tijdens de coronacrisis hebben de ambtenaren, hebben de mensen die werken in onze lokale openbare diensten, heel vaak in de eerste lijn gestaan, om mensen te informeren, om diensten draaiende te houden, om vaccinatiecentra op te zetten. Er werd voor hen geapplaudisseerd, er werd hier ook in het

parlement eindeloos respect betuigd. Maar het stof van die coronacrisis is nog niet gaan liggen of de eerste beloning die ze krijgen, is een afbraak van hun ontslagbescherming, is een afbraak van hun statuut, is het gemakkelijker buiten zetten van de vertegenwoordigers die hen beschermen. Ik vind dat respectloos, en daarom zullen wij tegen dit ontwerp van decreet stemmen. *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Het zal u niet verbazen dat onze fractie het ontwerp van decreet wel gaat steunen. Het is ook een deel van het beleidsakkoord dat we hebben afgesloten aan het begin van deze legislatuur. Ik ga niet reageren op de casuïstiek van collega D’Haese, maar alle collega’s hier in dit halfroond die ervaring hebben als lokale bestuurder, als mandataris, zullen het met mij wel eens zijn dat het tot nu toe altijd een onwaarschijnlijke opdracht is gebleken om een statutair personeelslid te ontslaan. Men heeft meer kans om de lotto te winnen dan om bepaalde rotte appels uit zijn organisatie weg te krijgen. Dat leidt niet alleen tot frustraties bij besturen en bij mandatarissen, maar vooral ook bij de collega’s. Er zijn heel vaak collega’s die dezelfde taken moeten opnemen of dezelfde taken uitvoeren, en aan die mensen krijg je het niet meer uitgelegd dat er plantrekkers zijn die de organisatie in de steek laten en verzwakken. Dan zwijg ik nog van het feit dat dergelijke mensen de dienstbaarheid naar de burger toe allesbehalve ten goede komen.

Bovendien kunnen de statutairen in die situatie dan ook nog rekenen op raadslieden die enkel de tuchtprocedures bekijken, alles met een vergrootglas gaan uitpluizen, tot elke minutieus detail toe, en dan enkel over de procedureregels gaan discussiëren. Of het betrokken personeelslid naar behoren presteert, dat doet allemaal niet ter zake.

Er zijn heel veel voorbeelden van lokale besturen die, na mislukte tuchtprocedures, met de betrokkene tot een dading moeten overgaan. Dat zijn dadingen die heel veel geld kosten, want dat betekent behoud van het salaris, toelagen, voordelen tot aan het pensioen. Dat is ook een oneerlijkheid. Een totale oneerlijkheid, tegenover mensen die een contractueel statuut hebben.

Ik denk, en onze fractie denkt, dat het voorliggend ontwerp van decreet de lokale en provinciale besturen de mogelijkheid geeft om statutair personeel op dezelfde manier te behandelen – en tot ontslag over te gaan als het nodig is – als hun contractuele collega’s. Op die manier wordt iedereen op gelijke voet behandeld. Ik heb het al gezegd: vaak worden dezelfde taken uitgevoerd door zowel contractuelen als statutairen. Dat je hen een verschillende behandeling moet geven, dat gaat er bij onze fractie niet in. Boze tongen, zoals we er net eentje gehoord hebben, beweren dan dat het politieke afrekeningen zullen zijn, afrekeningen met de vakbond, maar er zijn nog altijd wetten. Er zijn wetten waar de principes moeten gevolgd worden, als het gaat over het afsluiten of het vernietigen van arbeidsovereenkomsten. Het is dus niet zo dat er hier zomaar carte blanche gegeven wordt. Een statutair personeelslid ontslaan mag bijvoorbeeld niet onredelijk zijn. Dat betekent dat er altijd motieven moeten zijn waarop dat ontslag gebaseerd is. Het principe van een kennelijk onredelijk ontslag zal verder ook nog uitgewerkt worden in het uitvoeringsbesluit. Daarover is dus ook nog het laatste niet gezegd. En een ontslagregeling mag ook geen afbreuk doen aan de beginselen van behoorlijk bestuur. Ook die motiveringsplicht blijft van toepassing.

Bijgevolg ben ik er ook van overtuigd dat de lokale besturen, of de provinciale in dezen, niet lichtzinnig zullen omspringen met dergelijke ontslagen. Als een lokaal bestuur de principes van behoorlijk bestuur niet naleeft, dan bestaat altijd het risico op heel zware schadevergoedingen. Ik denk dat we ons daar allemaal heel goed van bewust zijn.

De voorzitter: Collega Van Miert, collega D’Haese zou u graag onderbreken.

Jos D’Haese (PVDA): Zeer kort, mijnheer Van Miert, alleen om een vraag te stellen. Uiteraard is er wetgeving en regelgeving over waarom je tot ontslag mag overgaan of niet. Dat is hier helemaal het punt niet. Het punt is dat wanneer men die wetten en die regelgeving schendt, en men onterecht tot ontslag overgaat, dat dit ontwerp van decreet aan degene die ontslagen wordt elke mogelijkheid ontnemt om zijn oude positie terug te krijgen. Dat is bijvoorbeeld ook zo wanneer hij zijn job heeft verloren omdat hij opgekomen is voor zijn collega’s.

Vindt u niet, net als de VVP, net als de vakorganisaties, dat men daarmee niet één, maar wel veel stappen te ver gaat?

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Nee, ik vind dat duidelijk niet. De casus die u aanhaalde ken ik niet, mijnheer D’Haese, die ken ik totaal niet. Er zullen links of rechts altijd wel eens voorbeelden zijn waar zaken niet helemaal lopen zoals ze behoren te lopen. Maar wij denken dat dit voor het grootste deel van de zaken die moeten geregeld worden wel een verbetering is, en niet voor die ene casus.

Nogmaals, die gelijkheid in behandelingen van contractuelen en statutairen kunnen wij toch niet meer voor ons blijven uitschuiven? Dat lukt gewoon niet meer. En de man heeft bovendien gewonnen, zoals u zegt. Dus ik denk dat het recht uiteindelijk nog gezegevierd heeft voor die man – als het gegaan is zoals u aangeeft, want ik ken die casus niet.

Daarnaast, voorzitter, collega’s, blijven tuchtstraffen, blaam, inhouding van salaris en schorsing met inhouding van salaris ook nog altijd mogelijk. Er zijn nog andere mogelijkheden om in te grijpen als lokaal bestuur.

Ik rond af namens onze fractie. Wij zijn ervan overtuigd dat dit ontwerp van decreet echt wel zal bijdragen tot een betere werking en dienstverlening door de lokale en provinciale besturen en dat we kunnen ingrijpen waar we moeten ingrijpen. En dat gebeurt vast niet elke dag, maar het zijn vooral diegenen voor wie we geen oplossing hebben, die rotte appels, die plantrekkers die er altijd links en rechts weleens tussenzitten en die enkel ten nadele zijn van de dienstbaarheid aan de burger en ten nadele van hun collega’s die de taken moeten overnemen. Daarvoor denk ik dat wij dit ontwerp van decreet vooral moeten goedkeuren en straks zullen ondersteunen. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Buysse heeft het woord.

Yves Buysse (Vlaams Belang): Voorzitter, collega’s, het is inderdaad niet altijd evident voor lokale besturen om een efficiënt personeelsbeleid te voeren. Niet alle vacatures raken ingevuld, het is niet evident om experts aan te trekken. Dat is natuurlijk door de concurrentie met de private sector, die dezelfde problemen kent. Maar voor lokale besturen komen daar ook nog de verschillen tussen statutaire en contractuele medewerkers bij.

Onze fractie begrijpt daarom wel het uitgangspunt van het ontwerp van decreet, namelijk dat er nood is aan een modernisering om tot een efficiënter en krachtadiger personeelsbeleid te komen. Dat impliceert dat een aantal grote verschillen tussen contractuelen en statutairen op termijn bekeken moeten worden.

Toch – en daar blijven we bij – kan de huidige statutaire functie, met de huidige bescherming, ook zinvol zijn. Ze biedt immers een extra bescherming tegen politieke druk, zodat een zo neutraal mogelijke en onafhankelijke dienstverlening kan worden nagestreefd. Ik weet dat de minister er in de commissie op wees dat

die statutaire bescherming niet altijd volstaat, maar dat het toch voor een extra bescherming zorgt, kan toch moeilijk ontkend worden. Voor de meeste functies vormt de afschaffing wellicht geen probleem, maar voor bepaalde functies moet die verworvenheid volgens ons overeind blijven.

Een onderscheid maken tussen bepaalde ambtenarenfuncties met openbaar gezag en andere ambtenarenfuncties, is juridisch blijkbaar niet zo eenvoudig. Dat konden we lezen in de adviezen. Maar dat zou volgens ons toch niet mogen beletten dat de oefening wel degelijk wordt gemaakt. We staan daar trouwens niet alleen mee. Het is al gezegd door collega D'Haese: er is ook de uitspraak van een van de werkgeversorganisaties, waarvan ik de naam bijna niet durf uit te spreken, minister, want ik weet ondertussen dat het uitspreken van die naam alleen al onmiddellijk op uw humeur en op uw darmen begint te werken. De VVP, daarover heb ik het dus. Die zegt dat de versoepeling van de ontslagmogelijkheden van statutaire personeelsleden bij manifest disfunctioneren zeker nodig is en een uitgewerkte regeling wenselijk is. Wat voorligt, gaat echter ook voor hen te ver en leidt tot het uithollen van het statuut, waardoor er weinig garanties zijn om de onafhankelijkheid van de functiehouders te beschermen.

Ten slotte wil ik het nog even hebben over de manier waarop dit ontwerp van decreet tot stand is gekomen. Ik moet hier helemaal niet de woordvoerder van de syndicale organisaties zijn, maar ik stel toch vast, minister, dat u in een vorige plenaire vergadering zei dat er bij de onderhandelingen in een open geest geluisterd werd naar de vakbonden en dat er langdurig onderhandeld is en uitvoerig is samengekomen. Dat staat toch een beetje op gespannen voet met wat we konden lezen in de bijlagen bij het ontwerp van decreet. Bij het afsluiten van de sociale onderhandelingen beschikten de sociale partners naar eigen zeggen niet over het standpunt of de definitieve teksten van de Vlaamse Regering. Er waren ook problemen met de inzage in bepaalde documenten. De werkgevers en werknemers waren akkoord over een compromistekst. Die werd bezorgd aan de overheidsdelegatie, maar die laatste weigerde daar blijkbaar op te antwoorden. Dat is niet echt een schoolvoorbeeld van hoe het zou moeten gaan, denk ik dan.

Collega's, om die redenen zal ik mij straks onthouden bij de eindstemming. En ik verwacht van de rest van mijn fractie hetzelfde. *(Applaus van Chris Janssens)*

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): We weten allemaal – heel wat van ons hebben lokale bestuurservaring – dat onze personeelsleden de werkelijke motor van onze gemeentes, van onze provincies zijn, dat we gemotiveerde personeelsleden nodig hebben, ook om die goede dienstverlening te garanderen. Gemotiveerde personeelsleden betekent ook dat we hen gelijk gaan behandelen. Collega Van Miert verwees er al naar. Als mensen hetzelfde werk doen, is het ook wel logisch dat we hen op eenzelfde manier gaan behandelen. Daarom wordt er stap voor stap in de richting van een gelijke behandeling gewerkt. Want we moeten eerlijk zijn, we moeten ook naar het terrein kijken. We mogen onze ogen niet sluiten hier vanuit Brussel. Als we naar het terrein kijken, dan zien we dat bij de lokale besturen het gros van de personeelsleden contractuele personeelsleden zijn. 69 procent van onze Vlaamse lokale personeelsleden is contractueel. 31 procent is statutair. Die worden vandaag ongelijk behandeld. Deze regeling zorgt ervoor dat daar opnieuw op het vlak van ontslag een gelijkheid in gebracht wordt.

Ik begrijp natuurlijk dat verandering wat vragen oproept. Daar moeten we antwoorden op geven. We moeten dat altijd samen met de vakorganisaties doen. Minister, maar ook u hebt daar samen met uw agentschap een belangrijke rol om daar klaarheid en duidelijkheid in te scheppen. Daarnaast mogen wij hier natuurlijk geen paniek zaaien en moeten we duidelijk beklemtonen wat er in het

ontwerp van decreet staat. Het eerste is daarbij – en dat staat uitdrukkelijk in het ontwerp van decreet – dat een ontslag nooit kennelijk onredelijk mag zijn. Dat is logisch, maar het staat er wel uitdrukkelijk in. Dat betekent dat er geen ontslag mag zijn als je daar niet als een normaal en redelijk handelend bestuur toe zou overgaan. Willekeur is in dit ontwerp van decreet uitdrukkelijk en expliciet uitgesloten. De minister heeft ook in de commissie benadrukt dat de beginselen van behoorlijk bestuur uitdrukkelijk van toepassing zijn. De hoorplicht, de zorgvuldigheidsplicht, de motiveringsplicht, het redelijkheidsbeginsel en het gelijkheidsbeginsel zijn allemaal uitdrukkelijk expliciet van toepassing.

Daarnaast was het voor onze fractie ook heel belangrijk dat ook expliciet in het advies van de Raad van State aangegeven wordt dat niet geraakt wordt aan het bestaande rechtsbeschermingsniveau. Daarom zal onze fractie dit ontwerp van decreet ook steunen.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Collega's, er is al veel gezegd over het ontwerp van decreet, maar het is natuurlijk een belangrijk ontwerp van decreet dat past in een hele hervormingsagenda. Het is niet enkel dit ontwerp van decreet, het gaat ook over het nieuwe rechtspositiebesluit dat inderdaad een fundamentele hervorming is, dat de oude gewoonten, de oude systemen zoals een statutaire benoeming wil doorbreken.

En ja, een hervorming roept natuurlijk weerstand op – dat merken we hier in deze plenaire vergadering opnieuw – van zowel één front van extreemrechts tot extreemlinks, de verdedigers van de statutaire benoeming, van de oude statuten. Maar ik denk dat het toch belangrijk is dat we dat doorbreken, dat we dat conservatisme van extreemrechts en extreemlinks echt wat doorbreken, want als we het niet doen, gaan we echt wel op problemen stoten.

Want het eerste argument om dit nu toch te doen, is – en collega D'Haese heeft het al gezegd, hij deed er wat lacherig over – is de war for talent. Hij veegt het wat onder de mat. Nochtans, collega D'Haese, ik nodig u echt wel uit om naar een lokaal bestuur te gaan. Het is echt wel een probleem dat lokale besturen vandaag onvoldoende wapens in handen hebben om in die war for talent volk te vinden. Als we hun ook de kans willen geven om openbare dienstverlening – wat u toch nauw aan het hart ligt – op een deftige manier te kunnen blijven doen, moeten we hun ook de kans geven om goed personeel aan te trekken. Dat betekent dat je hun ook meer vrijheid moet geven om in statuten, in posities, in voordelen te zorgen dat ze concurrentieel zijn op die arbeidsmarkt. Want, collega D'Haese, als we dat niet doen, dan duurt het welgeteld een maand en dan staat u daar op de tribune om te zeggen dat het toch een schande is dat er zo weinig maatschappelijk werkers zijn, dat het toch een schande is dat er zo weinig omgevingsambtenaren zijn, dat het toch een schande is dat er zulke lange wachtlijsten zijn, dat het toch een schande is dat er een afbreuk gedaan wordt aan de openbare dienstverlening. Wel, met dit ontwerp van decreet zorgen we ervoor dat die openbare dienstverleners ook de wapens in handen hebben om ervoor te zorgen dat er degelijk personeel aangeworven kan worden. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Bedankt, mijnheer Ongena. Ik ben blij dat u ook eens bezorgd bent over openbare diensten, anders wilt u die alleen maar privatiseren. Maar kunt u mij eens heel precies uitleggen hoe het feit dat je gemakkelijker ontslagen kunt worden, leidt tot een meer aantrekkelijke job? Kunt u mij eens uitleggen hoe dat precies werkt? Want wat mij opvalt, is dat op een ander domein, Onderwijs, de bevoegde minister Weyts, die hier daarnet nog was, exact

de omgekeerde redenering maakt. Exact de omgekeerde. De heer Daniëls of iemand anders van de N-VA-fractie kan dat straks misschien uitleggen. Daar gaat men ervan uit dat als men de mensen sneller de bescherming van dat statuut biedt, men het aantrekkelijker maakt. Kunt u eens uitleggen wat er zo aantrekkelijk is aan een job waar men gemakkelijker ontslagen kan worden? Legt u mij dat eens uit.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Collega D'Haese, ik heb in mijn inleiding net gezegd dat de wijziging van dit decreet past in een globalere hervormingsagenda met onder andere het nieuwe Rechtspositiebesluit. Het is in dat Rechtspositiebesluit dat heel wat extra mogelijkheden zitten om naar het statuut toe extra dingen te doen zodat ook die openbare diensten wel degelijk personeel kunnen blijven aanwerven. Het is dus die complete agenda die u natuurlijk onder de mat wilt vegen, waar u tegen bent, waar u zich tegen verzet maar die wel maakt dat die lokale besturen ... Echt waar, u moet eens kijken naar een gemeenteraad. U moet eens kijken naar bijvoorbeeld de aanstelling van een omgevingsambtenaar. Er zijn ongetwijfeld collega's die dat beter weten, maar bij een doorsnee gemeenteraad waar een omgevingsambtenaar moet worden aangeworven, moet u eens kijken naar de argumentatie die men vandaag moet opnemen om toch maar aan te tonen dat de betrokken persoon op een of andere manier voldoende kwalificaties en ervaring heeft want als ze dat niet doen, dan vinden ze niemand, dan is er geen omgevingsambtenaar. Dan valt alles stil en komt men in de problemen.

Dus deze wijziging van het decreet, samen met alle andere aspecten zoals de rechtspositieregeling, zorgt ervoor dat we de lokale besturen wel degelijk meer macht geven, meer wapens geven om in de war for talent overeind te blijven .

Ik heb nog twee andere argumenten, collega D'Haese.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Mijnheer Ongena, bedankt voor de poging maar het is nog niet helemaal gelukt. U hebt het namelijk gehad over de rechtspositieregeling. Dat is iets anders. Uiteraard moet men die twee samen lezen. Daar ben ik het mee eens. Maar mijn vraag was de volgende. U zegt dat de versoepeling van de ontslagregeling ons helpt in de war for talent. Mijn vraag, waar u nog geen letter antwoord op hebt gegeven, is: wat maakt het feit dat je gemakkelijker ontslagen kunt worden een job aantrekkelijker? Leg mij dat nu eens uit. Probeert u nu eens uit te leggen op welke manier dit helpt in de war for talent.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Sta me dan toe dat ik het tweede argument er eens bij neem. U wilt de koppeling met het Rechtspositiebesluit natuurlijk niet maken. Maar er is een tweede argument. Nu moet u mij eens uitleggen, collega D'Haese, waarom de ene ambtenaar meer waard is dan de andere. Nu moet u mij eens uitleggen waarom de ene ambtenaar volgens u, een statutaire aanstelling moet krijgen met alle extra rechten die daaraan verbonden zijn, en de andere ambtenaar, een contractueel, die niet moet krijgen? Want dat is volgens mij ook een belangrijk punt waar u heel licht over gaat, namelijk dat het een tweede ambitie van dit ontwerp van decreet is, en ruim bekeken ook van het Rechtspositiebesluit, om de verschillen in die statuten stelselmatig weg te werken. Los van het feit dat ik het er principieel moeilijk mee heb dat de ene ambtenaar meer waard zou zijn dan de andere, hoewel hij vaak hetzelfde werk doet, is er ook het feit dat dat de sfeer op de werkvloer niet echt bevordert. De ene heeft meer dan de andere, een beter statuut en op andere momenten een minder goed statuut. Dat helpt ook niet. Ik denk dus dat het ook goed is dat men de verschillen tussen die

statuten systematisch wegwerkt. Dat is modern, dat is vooruitziend, dat is ervoor zorgen dat we een personeelsstatuut invoeren dat tegemoetkomt aan de realiteit.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Mijnheer Ongena, ik ben blij dat u dat tweede punt eraan heb toegevoegd, maar dat is op geen enkele manier een antwoord op de vraag hoe gemakkelijker ontslagen kunnen worden, de job aantrekkelijker maakt. Wat dat betreft, wacht ik nog steeds op een antwoord.

Wat dat verschil tussen contractuelen en statutairen betreft, ben ik het op zich met u eens. Het verschil is volgens mij dat jullie dat hebben ingevoerd en niet mijn partij. Het tweede verschil, mijnheer Ongena, is de vraag hoe we dat oplossen. Dit is de cruciale vraag: hoe lossen we het op? Harmoniseren we naar beneden toe, zoals deze regering doet? Breken we de statuten af naar beneden? Of harmoniseren we naar boven toe en beschermen we bijvoorbeeld de contractuelen beter tegen onterecht ontslag? Zo was Peter als contractuele op dat moment niet ontslagen of hij had op zijn minst gere-integreerd kunnen worden. Waarschijnlijk had men er dan wel drie keer over nagedacht of men hem zou ontslaan als men wist dat hij gewoon kon terugkomen. *(Opmerkingen van Tom Ongena)*

Ik dacht dat de voorzitter bepaalde wie er sprak. *(Opmerkingen van de voorzitter)*

U gaat dat toch bepalen, of niet? *(Opmerkingen van Tom Ongena)*

De voorzitter: Ik bepaal dat, inderdaad, maar het is niet dat u daar altijd naar luistert, collega D'Haese.

Jos D'Haese (PVDA): Mijnheer Ongena, ik wacht dus nog altijd op het antwoord op mijn vraag, maar u kunt misschien uw derde argument nog eens geven en dan nog eens proberen. Hoe maakt het feit dat je gemakkelijker ontslagen kunt worden, een job aantrekkelijker? *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Collega D'Haese, u maakt een denkfout en kadert de kwestie in een frame dat niet klopt. U vraagt wat het gemakkelijker maakt, hoe het ontwerp van decreet ervoor zorgt dat men makkelijker ontslagen wordt. Daarmee begint u met een foutieve vaststelling, in die zin dat ontslag nog altijd niet kennelijk onredelijk mag zijn, nog altijd niet willekeurig mag zijn. Waarin u wel gelijk hebt, en ik ben het er volledig mee eens dat we erover kunnen discussiëren, is dat er door deze ontslagregeling geen verplichte re-integratie meer is. Daarin hebt u 100 procent gelijk, en daarover kunnen we discussiëren. Maar over het feit of het gemakkelijker of moeilijker is, daarin hebt u ongelijk.

En ik wil even doorgaan op het wel of niet re-integreren. Ook daar creëert u het verkeerde frame. U frame het zo dat als een werknemer in conflict komt met zijn werkgever, die per definitie opnieuw aan de slag zou willen gaan bij de werkgever die hem niet wilt hebben. Dat klopt niet, integendeel. In de oude regeling moet een werknemer verplicht terug aan de slag bij die gemeente die de werknemer niet wilde hebben. En die werknemer krijgt daar niets voor.

In dit geval zal een werknemer inderdaad niet opnieuw gere-integreerd moeten worden – moeten, voor alle duidelijkheid – en hij zal, conform elke andere werknemer in dit land, als hij onterecht ontslagen wordt daar een schadevergoeding voor krijgen. De vraag is of je als werknemer met het ene of met het andere beter af bent. Ik ben het er niet mee eens dat elke werknemer in Vlaanderen heel

graag, zonder vergoeding, weer aan de slag gaat bij een werkgever die gezegd heeft hem niet te willen hebben. *(Applaus bij cd&v)*

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik houd het heel kort. Eerst en vooral hulde aan de tussenkomst van Paul en zijn dossierkennis.

Ik weet dat de mensen van Groen 'cumulards' verschrikkelijk vinden, dat ze vinden dat dat niet mag. Maar in sommige debatten helpt het om vanuit de buik tussen te komen. Ik heb het voorrecht schepen van Cultuur te zijn in Kortrijk. Ik ben enorm geschrokken van hoe gemotiveerd heel veel mensen zijn: project-ingenieurs en noem maar op, die werken dag en nacht. Collega D'Haese, om op uw vraag te antwoorden: in sommige teams zitten echt wel rotte appels. Dat zijn mensen die de kantjes eraf lopen, de werksfeer totaal kapotmaken. Dat weegt op de moraal van bepaalde mensen in die teams. Als dat dan statutaire ambtenaren zijn, moet je al bijna vier advocaten rond je hebben om elk jaar opnieuw een negatieve evaluatie te doen. Tegen dat de hele cyclus rond is, is je hele team weg en heb je een slechte reputatie op de arbeidsmarkt omdat er in dat team een aantal rotte appels zitten. Collega D'Haese, snapt u het nu? *(Applaus bij de N-VA en Open Vld)*

Ten tweede: als ik kijk naar lokale besturen met statuten en barema's ... Nu ga ik hier misschien mijn boekje te buiten, maar op termijn is het mijn droom mensen te belonen op basis van prestaties. Ik hoop dat u het nu snapt, collega D'Haese, en dat wat we hier voorstellen in het belang is van veel werknemers en ambtenaren die fantastisch goed werk leveren. *(Applaus bij de N-VA en Open Vld)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Ik ben blij dat jullie de heer Ongena te hulp komen, dat is heel collegiaal van jullie. *(Opmerkingen bij de N-VA)*

Laat ons de vraag gewoon herformuleren: wat maakt het aantrekkelijker om geen recht op re-integratie te hebben om ergens te komen werken? De vraag is net dezelfde. Dus ja, de heer Ronse slaagt erin eerst toch nog even te zeggen dat hij geschrokken was van de motivatie van ambtenaren. Dat zegt eigenlijk alles over uw wereldbeeld. U ging ervan uit dat het allemaal luieriken waren ofzo, ik weet het niet. U schrikt ervan als u mensen bij openbare diensten tegenkomt die gemotiveerd hun job doen. En hopla, dan schuift u alles toch af op die rotte appels, terwijl iedereen weet dat dat de uitzondering is en dat daar mogelijkheden voor zijn. Als er de noodzaak is om te kijken hoe dat gefinetuned kan worden: 'be my guest'. Ik wil daarover spreken, ik denk dat ook de vakbonden daarover willen spreken. Maar daarover werd niet gesproken. Men schaft het gewoon af.

Voilà, de laatste keer dat ik mijn vrienden erover heb horen klagen dat het probleem op hun werk is dat hun baas de collega's niet makkelijk genoeg kan ontslaan, is redelijk lang geleden. Na twee negatieve evaluaties kun je een ontslag krijgen. Alsjeblieft, om van karikaturen te spreken.

Mijn vraag blijft vooral de volgende. Stel dat iemand op zoek is naar een job en de keuze heeft tussen verschillende jobs, waaronder een van een openbare dienst. Hij ziet een vacature en ziet staan: "kan niet gere-integreerd worden na een onrechtmatig ontslag". Op welke manier overtuigt dat die persoon om voor die job te gaan, mijnheer Warnez, mijnheer Ongena, mijnheer Ronse? Ik blijf zeer benieuwd. *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

Kris Van Dijck (N-VA): Ik wil heel kort reageren, want we hebben de argumentatie van de heer D'Haese al uitvoerig gehoord in de commissie.

Collega D'Haese heeft hier weer een bepaalde casus aangehaald en een persoon met naam en toenaam vermeld.

Mijnheer D'Haese, of mensen al dan niet voor een job kiezen, is ondergeschikt aan het statuut. *(Opmerkingen van Jos D'Haese)*

De mensen die in mijn gemeente recent van job veranderd zijn, de ene naar een andere stad en de andere naar een Vlaamse instelling, werkten in een statutair verband. De ene stapte over naar een contractueel verband in een andere stad en de andere naar een contractueel verband in een Vlaamse instelling.

Het feit dat ze statutair waren, heeft die personen er niet van weerhouden om van job te veranderen, omdat ze daar een andere uitdaging zagen. We leven in een tijd waarbij mensen van job veranderen, hun eigen horizon verruimen en nieuwe uitdagingen aangaan.

Het is ons hier te doen om een gelijkschakeling van de mensen op dezelfde werkvloer, in hetzelfde kantoor, zodat zij op dezelfde manier kunnen worden behandeld. En bovendien, zoals collega's hebben aangehaald, moeten we dit ook bekijken in het volledige personeelsstatuut dat we aan het uitwerken zijn.

Daarstraks hadden we in het debat over het onderwijs over het tekort aan leerkrachten. Wel, onze lokale besturen hebben op dit moment ook een tekort aan medewerkers. Wij willen op een flexibele manier de concurrentie kunnen aangaan, onder andere ook met de privé. Wel, geef ons die mogelijkheden. U vindt sterke lokale besturen zo belangrijk. Wel, doe het dan en geef ons de mogelijkheid om daarvoor te gaan. *(Applaus bij de N-VA en cd&v)*

De voorzitter: Eerst krijgt collega De Loor het woord, vervolgens de heer D'Haese en nadien misschien weer collega Ongena, want het is hier geen actualiteitsdebat.

De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (Vooruit): Collega Van Dijck, niemand heeft beweerd, noch hier, noch in de commissie, dat de statutaire personeelsleden niet de overstap mogen maken, dat die constant in hun functie moeten blijven. Dat heeft niemand ooit beweerd en dat is ook nooit onze stelling geweest.

Alleen hoor ik dat de leden van de meerderheid er de mond van vol hebben en vinden dat dit past in de globale hervormingsagenda die ze uitrollen. Wel, deze regering is ondertussen vier, of beter, negen jaar ver. En wat stellen we vast op het terrein, collega's? De ambtenaren zijn freelancers geworden. Gisteren trok de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) daarover nog aan de alarmbel. Heel vaak ook zijn het uitzendkrachten. Bovendien staan er 14.000 vacatures open. Collega's, daartoe heeft die globale hervormingsagenda vandaag al geleid. Ik denk niet dat dat de goede richting is, de richting die we moeten inslaan.

Wij stellen ook vast dat de gelijkschakeling van de statuten en voorwaarden altijd een gelijkschakeling naar beneden is, met minder bescherming en minder goede voorwaarden. Ook dat is niet de richting die we moeten uitgaan, zeker niet als we willen kiezen voor sterke openbare diensten, met een sterke dienstverlening voor burgers en ondernemingen.

De voorzitter: Eerst krijgt de heer D'Haese het woord en dan laat ik collega Ongena zijn betoog afmaken.

De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, ik vond het gewoon heel interessant dat de heer Van Dijck zelf naar het onderwijs wees, waar zijn eigen minister exact het omgekeerde doet om mensen te vinden: sneller het statuut toekennen, het statuut versterken. Als je het mij vraagt, is dat een van de weinige goede maatregelen die hij neemt om het lerarentekort aan te pakken binnen zijn bevoegdheid.

Ik begrijp dus niet helemaal waarom u zegt dat we moeten doen zoals in het onderwijs om meer mensen te vinden, om dan exact het omgekeerde te gaan doen bij de lokale besturen.

Maar ik eindig met een positieve noot. In feite zijn we het eens, mijnheer Van Dijck. *(Opmerkingen van Kris Van Dijck)*

Ja, dat denk ik ook. Nu wordt het gevaarlijk. In feite zijn we het eens, want u zegt net hetzelfde als ik: dat statuut veranderen gaat niet maken dat het aantrekkelijker wordt. Dat is exact wat ik hier al de hele tijd aan het zeggen ben: het feit van die ontslagbescherming zal in de war on talent geen enkel verschil maken. Dus misschien moet u proberen dat eens uit te leggen aan de heer Van Miert die daarnet is tussengekomen en de andere collega's hier.

Minister, wie weet kunnen we dat ontwerp van decreet dan nog eventjes aanpassen en die ontslagbescherming weer toevoegen of zo, want zoals u zelf aanhaalt, maakt het voor de war on talent geen bal uit. De vraag is zelfs of het hier niet het omgekeerde effect zal hebben. *(Applaus van Lise Vandecasteele)*

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Dank u wel, voorzitter, ik ben blij dat ik weer aan het woord kan komen.

Het is jammer dat collega D'Haese nog tussenkwam, want collega De Loor maakte meteen het mooie bruggetje naar mijn derde argument. Collega De Loor, u vroeg zich af wat we vaststellen op het terrein. Weet u wat we vaststellen op het terrein? Dat heel veel gemeenten stilaan afstappen van de statutaire benoeming, dat de vroegere verhouding van 60/40 ondertussen 70/30 en bij ons al 80/20 geworden is.

En weet u wat nog? Het speelt geen rol welke kleur er aan de macht is, hoor. Dat gaat van links tot rechts, van oranje tot rood, blauw en groen. Overal zien we hetzelfde gebeuren.

Hoe zou dat komen? Hoe zou dat komen? Hoe zou dat komen dat meer en meer gemeenten ook inzien dat die statutaire benoeming vooral een blok aan het been is om een modern personeelsbeleid te kunnen voeren, waardoor ze mensen een aantrekkelijke job kunnen aanbieden? Dat is gewoon de realiteit. Dat is wat we op het terrein vaststellen en waaraan dit ontwerp van decreet, samen met de andere elementen van de hervormingsagenda, helemaal tegemoetkomt, en dus eigenlijk helemaal in de realiteit past.

Ik heb ook geluisterd naar de argumenten, namelijk dat je nu misbruik zou kunnen maken, dat je mensen rapper buiten zou kunnen gooien omdat ze hun statutaire bescherming niet hebben. Nogmaals, dan blijft de vraag waarom de ene meer beschermd zou moeten worden dan de andere. Maar goed, wat misbruiken betreft, denk ik dat collega Warnez daarnet heel omstandig heeft uitgelegd dat die misbruiken nog altijd worden tegengegaan, dat er nog altijd

voldoende garanties bestaan om misbruik van ontslagrecht aan te vechten met onder andere formele motiveringsplicht, behoorlijk bestuur.

Je kunt zelfs nog altijd naar een rechter stappen. Nu is dat de Raad van State, dat is een ellenlange procedure, maar je zult naar een arbeidsrechtbank kunnen stappen die, denk ik, toch even goed ter zake kan oordelen. Ik denk dus dat er wel degelijk voldoende garanties in het ontwerp van decreet staan om ook misbruik van ontslagrecht tegen te gaan, en dat voor iedereen op dezelfde manier, of je nu statutair of contractueel bent.

Dan wat de klokkenluidersregeling betreft: we hebben die versterkt. Nog niet zo lang geleden hebben we hier een decreet goedgekeurd waarin net de klokkenluidersregeling voor lokale ambtenaren is versterkt. Ze hebben meer garanties gekregen om zich sneller te kunnen laten beschermen als ze menen het slachtoffer te zijn van een ontslag omdat ze iets aankaarten, iets aanklagen. We hebben dat zelfs ruimer gemaakt dan nodig. We hebben ons niet beperkt tot wat Europa vroeg, neen, we hebben dat verruimd. Er is dus onlangs een betere klokkenluidersregeling goedgekeurd.

Wat het argument van de VVP betreft, moet ik zeggen dat de mensen van de VVP blij zullen zijn, want het is lang geleden dat ze zo actief werden geciteerd. Maar ik vind het toch vreemd dat men altijd de VVP citeert, maar blijkbaar het advies van de VVSG niet heeft gelezen. Met alle sympathie voor de mensen van de VVP, maar ik vind het advies van de VVSG in dezen net iets belangrijker, want dat gaat over de driehonderd steden en gemeenten in Vlaanderen die dagelijks merken hoe moeilijk het is om personeel te vinden. Die zeggen heel duidelijk in hun advies dat ze dankbaar zijn. Ze zeggen 'bedankt' omdat we ze meer mogelijkheden geven, het zou zelfs nog meer mogen zijn, dat we nog meer kansen geven om een personeelsbeleid te kunnen voeren waardoor ze de juiste mensen vinden. Collega's, mochten jullie het advies van de VVSG nog niet hebben gelezen, lees het ook even en wees dan zo correct om dat dan ook te citeren, en niet enkel vast te houden aan het advies van de VVP.

Ten slotte, en daar sluit ik mee af: weet je wie hier de grote expert is? Want als je mij niet gelooft, dan moet je mij niet geloven. Er is in Vlaanderen één grote expert inzake ambtenarenrecht: Ria Janvier, professor Ria Janvier. Zij is sinds jaar en dag – ze is net met emeritaat – expert in ambtenarenrecht. Weet je wat Ria Janvier al jaren zegt? Ze zegt dat we dat zouden moeten afschaffen, want waarom zou een secretaresse die vastbenoemd aan de gemeente werkt meer waard zijn dan een secretaresse die bij de gemeente werkt en contractueel is?

Ik denk dat we daar heel lang over kunnen debatteren, maar dat is de essentie van het verhaal: waarom is de ene meer waard dan de andere? We vinden niet dat de ene meer waard is dan de andere. Wij willen één statuut, een degelijk statuut, twijfel daar niet aan, een degelijk statuut voor alle ambtenaren, en de ene hoeft niet meer waard te zijn dan de andere. Daarom zullen wij, en collega Buysse, mijn fractie zal daar ook in meegaan, dit ontwerp van decreet goedkeuren. *(Applaus bij Open Vld en de N-VA)*

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Collega's, het debat is ook gevoerd in de commissie. Op dat moment gebeurde dat door collega Aerts, maar die kan er vandaag niet bij zijn vanwege een zending naar het buitenland.

Collega Ronse, collega Aerts is een van die mensen, net als ik trouwens, die zes jaar schepenervaring heeft in de vorige legislatuur en die zich het statuut van superman aanmeet, die twee voltijdse jobs tegelijk zou kunnen combineren – net als ik, trouwens. *(Opmerkingen bij de N-VA)*

Ja, op een slimme manier. Misschien moet u er ook eens over nadenken om gedeeld leiderschap op een andere manier in uw organisatie op te nemen. *(Opmerkingen bij de N-VA)*

De voorzitter: Collega's, de heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Collega Ronse, u hebt mij daarnet uitgedaagd. U doet daar wat cynisch over, sta mij toe dat er, na mij te enerveren, een antwoord op komt. *(Opmerkingen bij de N-VA)*

Er zijn dus collega's die lokale ervaring opdoen en die dat daarna meebrengen naar het Vlaams Parlement, en niet per se het loon van parlements lid willen combineren met het loon van burgemeester of schepen. *(Opmerkingen bij de N-VA)*

Minister, collega's, ik was vorige week aanwezig in de commissie Financiën en Algemeen Beleid als gemeenteraadslid in mijn eigen gemeente. Gisteren was het gemeenteraad. We hebben opnieuw het organogram van de gemeente moeten aanpassen omdat een aantal functies al verschillende jaren niet ingevuld waren. Wij zijn ook zo'n gemeente die intussen geëvolueerd is naar een mix van contractuelen en statutairen. Collega's, ik hoor hier zeggen dat het feit dat de gemeenten evolueren aantoonde dat het niet nodig is om over statuten te discussiëren. Maar ook als je kiest voor contractuelen, krijg je vandaag die functies niet ingevuld. Ten aanzien van diegenen die nu zeggen dat het feit dat de twee modellen worden gebruikt en dat de gemeenten steeds meer contractuelen aanwerven, aantoonde dat de statutairen voorbijgestreefd zijn: ik zie die cijfers niet. Een aantal lokale besturen worstelen met een personeelstekort, zelfs al kiezen zij vooral voor contractuele aanwervingen, en zitten in de problemen.

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Ik spreek dat tegen, collega. Dat bewijst nog maar eens dat er verschillende gevoeligheden zijn tussen mensen die elke dag nog in het veld staan en als mandataris, als bestuurslid, als schepen, als burgemeester bezig zijn enerzijds en anderzijds mensen die vanuit een andere functie spreken. Wij hebben vandaag een procedure afgerond voor een algemeen directeur. Wij hebben vorig jaar een procedure afgerond voor een financieel directeur. Daar hebben we er voor de eerste keer voor gekozen om het statutaire te laten vallen en voor het contractuele te gaan. Ik kan alleen maar vaststellen dat in onze aanwervingsronde voor algemeen directeur er 48 mensen waren geselecteerd die aan dat traject begonnen zijn. Ik kan dat zwart-op-wit laten zien. Stellen dat mensen niet meer op een job afkomen als dat statutaire er wordt uitgehaald ... Algemeen directeur is nu typisch zo'n functie binnen een openbaar bestuur waar het statutaire nog gebruikt wordt. Wij laten dat vallen. Ik kan alleen maar vaststellen dat ook voor de managementfuncties de sollicitaties goed binnenkomen, dat ze niet altijd passend zijn, maar dat het contractuele de mensen er niet van weerhoudt om toch hun diensten aan te bieden aan een lokaal bestuur.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Daarmee bewijst u nu exact mijn punt. Ik heb niet gezegd dat er minder instroom zal zijn als het contractuelen zijn. Ik heb gezegd dat het verschuiven van statutair naar contractueel niet het antwoord zal zijn op de uitdagingen die gemeenten vandaag hebben. Daar kom ik straks nog op terug.

Collega Van Dijck, ik hoor u zeggen dat de loon- en arbeidsvoorwaarden er niet echt toe doen. Het gaat over de inhoud van de job. We leven in een tijd dat mensen flexibel van job kunnen wisselen en dat zij niet per se naar het statuut kijken. *(Opmerkingen)*

Misschien was 'loon- en arbeidsvoorwaarden' een verkeerde omschrijving. U verwees naar het statuut. Collega Van Dijck, het statuut gaat wel onder andere over de vrijheid waarmee je je functie als ambtenaar kunt invullen en de bescherming tegen politieke willekeur. Daar gaat het vandaag natuurlijk wel over. Als wij vanuit onze fractie bezorgd zijn over wat hier voorligt – en ik begrijp dat er nog een aantal zijn die bezorgd zijn – dan is het niet omdat wij niet inzien dat er een war on talent bezig is. Ik heb er daarnet naar verwezen: iedereen die ietwat ervaring heeft in een lokaal bestuur, weet dat dat een probleem is. Je hoeft daarvoor zelfs niet in een lokaal bestuur te zitten. Maar iedereen weet ook dat we ook in de zorgsector en ook in de onderwijssector met dergelijke knelpunten zitten. En ik kijk naar minister Weyts, die hier nu toevallig net binnenkomt – collega D'Haese verwees er daarnet ook al naar: ik heb hem nog geen enkele keer horen pleiten om het statuut van mensen in het onderwijs af te zwakken, integendeel. Ik heb hier minister Crevits nog nooit horen zeggen dat we mensen in de zorgsector sneller en gemakkelijker moeten kunnen ontslaan. Integendeel. Maar binnen lokale besturen is dit blijkbaar wel de redenering.

En dat is, collega Ronse heeft het daarnet goed bewezen, omdat er een ideologische fixatie is, een soort verwachting die ervoor zorgt dat men vindt dat mensen in een lokaal bestuur verrassen als ze daar met passie hun job doen. Minister, drie jaar geleden zaten we tijdens de covidpandemie samen in de commissie Binnenlands Bestuur. Daar hebben we iedere week opnieuw herhaald hoe binnen de lokale besturen tijdens de covidcrisis het onze ambtenaren waren die de boel rechthielden, die flexibel op dingen inspeelden, die aan de slag gingen met uitdagingen die iedere dag veranderden. En vandaag zeggen wij dat het antwoord op de vraag naar meer kwalitatieve collega's erin bestaat de ontslagrechten te versoepelen en er zo voor zorgen dat de werkgevers gemakkelijker kunnen inspelen op herstructureringen, op politieke willekeur, en hun daar voor een stukje meer ruimte in geven.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Mijnheer Vaneeckhout, dag na dag bewijst u dat Groen een kopie is van de PTB en de PVDA. U neemt nu ook die beeldspraak over als zouden wij schrikken van het feit dat mensen in een lokaal bestuur ambitieus en gemotiveerd zijn, om net kwalijk te insinueren dat we een fout wereldbeeld hebben en iedereen die voor de overheid werkt zien als minder gemotiveerd en zo. Dat is totale quatsch, die ik hier bij dezen – ook voor het verslag – formeel wil tegenspreken. Wat we gezegd hebben, is dat we dag na dag verrast zijn, verstoeld staan van hoe gemotiveerd mensen zijn. Dat heeft niets te maken met het wereldbeeld, dat heeft te maken met het feit dat die mensen werken in een vast statuut, een vast 'carcan', met heel weinig promotiekansen en heel weinig mogelijkheden tot een continuüm. Ondanks het feit toch dat men mensen heeft die men moeilijk kan ontslaan, die een rotte appel zijn in teams, zien wij mensen elke dag opnieuw die 'extra mile' geven, die minstens naast de privé mogen staan. Die kwakkel wil ik hier dus wel degelijk wegwerken.

En ten tweede: als u zegt wat de uitdaging is voor lokale besturen in de war for talent, zou ik zeggen dat u uw Vivaldimachine in gang mag steken. Ook publieke besturen kampen met serieuze tekorten en met lage instroom op veel vacatures. Dat heeft alles te maken met het feit dat uw Vivaldimachine werken ontmoedigt en niet werken aanmoedigt. Dat zien ook lokale besturen, dus alstublieft, doe er iets aan. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Collega Ronse, dan is die kwakkel bij dezen rechtgezet. En als u zoveel liefde hebt voor de lokale ambtenaren – wat ik van u

hoor – dan begrijp ik niet goed dat zorgen dat we mensen minder sociale bescherming gaan geven als het gaat over ontslagrechten, het antwoord op een aantal uitdagingen is.

Maar collega's, er zijn uitdagingen, en onze fractie is altijd heel helder geweest. Wij staan open voor een harmonisatie van het statuut van contractuelen en statutairen. Maar dat betekent voor ons geen 'race to the bottom'. Ik hoor u verwijzen naar de rechtspositieregeling die eraan komt. Men zou verwachten dat dat dan het antwoord is op alle vragen die er nog zijn. We gaan die job enorm aantrekkelijk maken door de rechtspositieregeling aan te passen. Dan zou men verwachten dat de vakbonden intussen staan te juichen, met de fanfare voorop, voor wat er voorligt, voor wat de voorbije maanden is voorbereid door de minister en de Vlaamse meerderheid op het gebied van rechtspositieregeling. Wel integendeel, ook daarvan zeggen de vakorganisaties dat dit het statuut om als ambtenaar te starten niet aantrekkelijker zal maken. Dit organiseert de concurrentie tussen lokale besturen en zal er alleen maar voor zorgen dat lokale besturen nog meer worstelen met tekorten, dat ze nog meer worstelen op die arbeidsmarkt die al zo krap is.

Dus ja, wij staan open voor een harmonisatie van die twee statuten, maar op twee condities. Ten eerste dat het echt een antwoord is op de vraag hoe we de job van de lokale ambtenaar aantrekkelijker maken, hoe we er in die war for talent voor zorgen dat lokale besturen echt de handvatten krijgen om daar een antwoord op te formuleren. Ten tweede, en minstens even fundamenteel in een dichte politieke omgeving die een lokaal bestuur vaak is: hoe vermijden we dat politieke inmenging de job van een ambtenaar minder aantrekkelijk of onmogelijk maakt? Hoe zorgen we dat een lokale ambtenaar zijn job in alle onafhankelijkheid kan doen? Er staat inderdaad omschreven dat er geen politieke willekeur of geen willekeur mag zijn bij het ontslag, en alle principes van goed bestuur blijven voorop staan. Dat zou er nog aan ontbreken, dat er ergens in een tekst zou staan dat de principes van behoorlijk bestuur niet meer van toepassing zijn. Het zou mij heel erg verwonderen dat minister Somers dat soort teksten zou laten passeren. Maar collega's, welke garantie is dat? Een herstructurering kan ook een manier zijn om aan beïnvloeding te doen. Het zal inderdaad aan een rechter zijn om daarover te oordelen. De uitvoeringsbesluiten geven de ruimte aan de minister om dat nog verder in te vullen, maar wij vinden dat dat soort omschrijvingen ook in een decreet zouden moeten staan, dat er heldere omschrijvingen zouden moeten zijn over wat daarbij beoordeeld wordt. Welke handvatten heeft een medewerker om dit soort willekeur, of misbruik van herstructureringen om mensen af te danken, tegen te gaan?

Dus nee, als het gaat over het harmoniseren van twee statuten, dan zit een ontslagregeling 'uitkleding' daar wat ons betreft niet bij. Een lokaal bestuur dat mensen wil ontslaan, kan dat vandaag al doen. Ik ben zelf schepen geweest van een lokaal bestuur dat verschillende statutaire ambtenaren heeft ontslagen, omdat er problemen waren. Een lokaal bestuur dat de moed en de krachtige aanpak heeft om dat soort dingen te doen, kan vandaag medewerkers met wie het echt niet lukt, ontslaan.

Dat vraagt gewoon een beetje consequentie en doortastendheid van een lokaal bestuur. Doe niet alsof de voorbij vijftig of honderd jaar – maakt me niet uit – nog niemand als statutair is ontslagen. Waarom is het dan nodig? Waarom moet het soepeler? Omdat het vandaag blijkbaar onmogelijk zou zijn om als lokaal bestuur uw job te doen. Terwijl een lokaal bestuur dat zichzelf ernstig neemt, ook vandaag ernstig met medewerkers om kan gaan en daar ernstig een consequentie aan kan verbinden. Met twee negatieve evaluaties kan dat.

Minister, wij blijven op dit moment op onze honger zitten wat betreft de rechtspositieregeling, die voor ons geen garantie biedt dat de harmonisatie van deze

twee statuten er een is naar boven toe, en geen race 'to the bottom'. Aan de andere kant zien wij een ontwerp van decreet dat voorligt waarin de ontslag-regeling voor statutaire ambtenaren uitgekleeft wordt. Dus het stemgedrag van onze fractie zal heel duidelijk nee zijn.

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Collega, u zegt dat het kan na twee positieve evaluaties. Als je naar heel die periode kijkt, ben je bijna drie jaar onderweg. Op drie jaar is die dienst waar hij of zij de boel verziekt, gaan lopen. Ik herhaal het heel kort, want ik zal niet meer tussenkomen: alle collega's hebben erop geduid, en u weet dat we gelijk hebben, want u hebt zelf in een zetel gezeten waar u het alle dagen hebt meegemaakt. Het is een calvarie als je die mensen buiten moet krijgen. Wij vragen hier geen speciale zaken of zaken die ontsporen, maar gewoon de gelijkstelling van statuten. Ik denk dat het met uw ervaring als lokale bestuurder maar eens duidelijk moet zijn dat hetgeen waarover we hier vandaag gaan stemmen, dringend nodig is als we verder willen met een normaal lokaal bestuur. *(Applaus bij de N-VA en Open Vld)*

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Ik weet hoe het werkt, want ik heb het zelf ondervonden, maar vandaag ligt er geen ontwerp van decreet voor dat die termijnen sneller op elkaar doet aansluiten en dat een stukje praktische aanpak van de procedure mogelijk zou maken. Vandaag ligt er een ontwerpdecreet voor dat de procedures en de redenen van ontslag uitbreidt. Een gemeentebestuur zegt "we raken van iemand niet af en zullen het een herstructurering noemen" en dat kan zomaar, de persoon mag zelfs niet terugkeren. En dan is het maar aan de rechter om te beoordelen of de beginselen van een goed bestuur zijn gehanteerd.

Dus nee, wij vinden dat geen overtuigende argumentatie om een harmonisatie op deze manier in te zetten. Dit is eenrichtingsverkeer en het uitkleden van een statuut, zonder dat daar iets tegenover staat, want de rechtspositieregeling is niet overtuigend in wat wij tot op vandaag hebben gezien. En eerlijk gezegd geven ook lokale besturen, veel vakorganisaties en ambtenaren dat vandaag aan. Ik zie dus niet op welke manier u de twee bezorgdheden gaat beantwoorden, namelijk de war on talent en de bescherming tegen politieke willekeur.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (Vooruit): Dit is inderdaad al veel gezegd, maar ik zal onmiddellijk de druk van de ketel halen en zeggen dat we met Vooruit dit ontwerp van decreet niet zullen steunen. Want ons standpunt is al vrij lang bekend. Voor Vooruit zijn statutaire functies belangrijk, maar voor deze Vlaamse meerderheidspartijen blijkbaar niet. Wij hebben dat kunnen vaststellen op Vlaams niveau, door de beslissing dat het vanaf 1 januari 2024, dus vanaf volgend jaar, onmogelijk wordt om vastbenoemd te worden en dat er enkel contractueel zal worden aangeworven. En nu zien we een ontwerp van decreet dat ingrijpt op het provinciale en lokale niveau wat betreft het versoepelen van die ontslagmogelijkheden. Ik wil wel heel duidelijk stellen, net zoals ik in de commissie heb gedaan, dat bij het manifest disfunctioneren van een personeelslid er inderdaad moet worden overgegaan tot ontslag. Ze laten hier opnieuw uitschijnen dat die tewerkstellingszekerheid absoluut is. Dat is niet het geval. Die ontslagmogelijkheid bestaat vandaag ook. Dus ook statutaire personeelsleden kunnen ontslaan worden.

Waarom is dat statuut voor Vooruit belangrijk? Omdat het het overheidspersoneel beschermt – het is al een aantal keren aan bod gekomen – tegen politieke inmenging. Het geeft ook meer bescherming om onafhankelijk te kunnen werken,

en dat is geen overbodige luxe. Ambtenaren moeten op die manier niet bang zijn voor ontslag als ze politieke druk ervaren. Met dit ontwerp van decreet wordt die bescherming afgebouwd.

Er is al een aantal keren verwezen naar de VVP, die in haar advies zegt dat die versoepeling beperkt moet blijven tot het manifest disfunctioneren van personeelsleden, en niet wanneer het de afschaffing van een dienst betreft, of een uitbesteding of privatisering.

Collega's, daar lees ik weer jullie verborgen agenda in, namelijk om op een veel gemakkelijkere manier, op basis van een uitbesteding of privatisering, af te geraken van statutaire personeelsleden. Het past in dit verhaal.

Collega Ongena, ik heb inderdaad het advies van de VVSG gelezen. Dat was inderdaad positief. We stellen wel vast dat vandaag ambtenaren meer freelancers en interimers zijn en dat er 14.000 vacatures zijn. Daarover zegt dezelfde VVSG dat dit een onrustwekkende evolutie is. Ook academici zeggen dat. Dit kadert in jullie hervormingsagenda. Jullie besturen ongeveer negen jaar met deze Vlaamse Regering en ik stel op het terrein vast dat dit het resultaat is, jammer genoeg. Ook de VVSG zegt dat het een onrustwekkende evolutie is. Jullie globale hervormingsagenda draagt helaas niet bij tot een aantrekkelijke overheid, tot aantrekkelijke lokale besturen voor de werknemers.

Collega's, ik zou nog willen focussen op twee zaken. Ten eerste de aantrekkelijkheid van de job. Het statuut draagt bij tot de aantrekkelijkheid van de job, het is belangrijk in de war for talent. Het is heel belangrijk dat die lokale besturen en provincies degelijke kwalitatieve professionele dienstverlening bieden aan burgers en ondernemingen. Niet alleen wij zeggen dat het bijdraagt tot de aantrekkelijkheid van de job, ook de Vlaamse Regering zegt dat. Ik ben blij dat de minister van Onderwijs, momenteel hier aanwezig, in het kader van de discussie over het lerarentekort het argument van de vaste benoeming net gebruikt om de job aantrekkelijker te maken.

Ten tweede, collega's, wil ik nog een woordje zeggen over het juridische aspect. Dat is vandaag nog niet ter sprake gekomen. De nieuwe ontslagregeling is juridisch niet 100 procent sluitend. Dat blijkt ook uit een aantal adviezen en de conclusie van het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing. Het gaat over de mogelijke bevoegdheidsoverschrijding die het ontwerp van decreet inhoudt, omdat het bevoegdheden van de Raad van State doorschuift naar de rechtbanken en de hoven. Om deze redenen zal Vooruit dit ontwerp van decreet niet steunen. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Collega's, ik denk dat wat er vandaag voorligt, zeker voor zij die affiniteit hebben met lokale besturen, een bouwsteen is voor een nieuw personeelsbeleid.

De uitdagingen voor lokale besturen kennen we allemaal, die zijn zeer groot. Ze vinden moeilijk personeel en niet altijd gekwalificeerde mensen, ze zitten in een war for talent. Wat we daarvoor gedaan hebben – dat is niet dit ontwerp van decreet – is de rechtspositieregeling van de lokale besturen fundamenteel gemoderniseerd. Hierdoor zijn lokale besturen vandaag in staat een personeelsstatuut uit te bouwen dat veel aantrekkelijker is voor mensen om er te komen werken. Men gaat veel meer op maat kunnen werken.

Het vroegere systeem was zeer centralistisch. Antwerpen en Duffel hadden dezelfde rechtspersoonlijkheid, hadden dezelfde rechtspositie, terwijl het twee verschillende gemeenten zijn met een totaal verschillende uitdaging. Vandaag kunnen Duffel en Antwerpen op eigen maat een rechtspositieregeling uitwerken,

en kunnen wij als lokale besturen de mensen die goed presteren, beter belonen, sneller vooruitgang laten boeken. Dat kon vroeger niet. We kunnen sneller mensen aanwerven. Vroeger was dat een lange procedure. Mensen hadden allang een job gevonden in de private sector, ook al hadden ze eerst gesolliciteerd bij een lokaal bestuur. Ze gingen dan toch maar werken in de private sector, omdat die sneller konden zeggen dat ze welkom waren. Vandaag zal dat veel sneller kunnen. We zullen een cafetariaplan kunnen aanbieden aan mensen, om op die manier ook de competitie met de private sector sneller en beter te kunnen voeren.

Dat nieuwe statuut is sinds 18 maart van dit jaar in werking. Maar dat betekent nog niet dat het al operationeel is in de lokale besturen. De lokale besturen kunnen sinds 18 maart onderhandelingen starten met de syndicale organisaties, kunnen ook een eigen rechtspositieregeling opmaken, en moeten die dan nog laten goedkeuren door de gemeenteraad.

Maar dus, mijnheer Ronse, uw tussenkomst daarnet triggerde mij. U zei dat we gemeenten toch veel flexibeler kunnen invullen. Dat zullen we dankzij deze regering, dankzij die nieuwe rechtspositieregeling, wel degelijk kunnen. Dat is een revolutionaire, meest diepgaande, verandering, van de lokale statuten van ambtenaren sinds decennia, dat ons een modern en performant wapen geeft om onze lokale besturen goed te outilleren. Iets wat de VVSG al ik-weet-niet-hoelang vraagt, een discussie die ik al 24 jaar hoor in mijn hoedanigheid van burgemeester. Het is een belangrijke verandering, die de job bij de lokale besturen van ambtenaren veel aantrekkelijker moet maken. Dat is het eerste wat we gedaan hebben. Dat ligt vandaag niet voor.

Vandaag ligt een tweede element voor. Dat tweede element is inderdaad niet bedoeld, heeft niet als ambitie, om dat werken bij een lokaal bestuur aantrekkelijker te maken. Dat zit bij die rechtspositieregeling. Hier hebben we andere ambities. Dat is het sluitstuk, andere ambities. Wat zijn die ambities? Eerst en vooral een oplossing vinden voor het feit dat er vandaag twee soorten ambtenaren bestaan die op de werkvloer vaak exact hetzelfde werk doen: contractuele ambtenaren en vastbenoemde ambtenaren. Die vastbenoemden vertegenwoordigen ongeveer 30 procent van de ambtenaren, de contractuelen 70 procent.

De gemeenten hadden kunnen beslissen dat die vaste benoeming voor hen zo belangrijk is, dat ze heel veel van hun mensen een vaste benoeming zouden aanbieden. Dat zou een keuze kunnen geweest zijn die lokale besturen autonoom kunnen maken. Ik vind het dan altijd raar, dat als men hier zegt dat het contractueel statuut een afbraak is, en dat die vaste benoeming cruciaal is, men in de gemeenten waarin men bestuurt niet resoluut gekozen heeft voor die vaste benoeming.

U mag me dat niet kwalijk nemen, want u mag hier natuurlijk veel vertellen, maar uw actie op het terrein is doorslaggevend. Hoe zegt men dat? Voorbeelden strekken ... *(Opmerkingen)*

Woorden wekken, voordelen strekken. Ik ben eens gaan kijken naar – toevallig – één gemeente waar twee criticasters van het contractuele statuut besturen. Dat is Zelzate. In Vlaanderen zijn er gemiddeld 70 procent contractuelen, in Zelzate zijn dat 83,89 procent contractuelen. *(Applaus en gelach bij de meerderheid)*

Al die mensen zitten in een slecht statuut, in een verderfelijk statuut, in een onaanvaardbaar statuut. Daar is slechts 16 procent van de mensen beschermd. Dat is onbegrijpelijk! *(Opmerkingen)*

En dan zwijg ik natuurlijk over Koekelare, 88,8 procent, Bredene, 77,8 procent. Er is toch een verschil tussen de retoriek en de praktijk op het terrein. Dat is een eerste vaststelling.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Een zeer korte vraag, minister. U weet ongetwijfeld welke partij de afgelopen jaren in Zelzate aan de macht was, die al die aanstellingen gedaan heeft. U bent daarvan op de hoogte, niet? *(Opmerkingen)*

Dat waren niet de communisten, dat waren de liberalen. Dat weten jullie allemaal, diegenen die zichzelf ook hebben bediend met dienstwagens en dat soort zaken, die volledig zijn weggestemd door de mensen.

En effectief, die mensen zitten vandaag nog in die statuten. Dat is jullie verdienste.

Minister Bart Somers: Excuseer, mijnheer D'Haese, maar dat had ik van u niet verwacht. U hebt de kans om ergens verantwoordelijkheid op te nemen. U hebt dat in Zelzate. U bent daar sinds 2019 aan de macht, u kunt perfect door herplaatsing en door te bevorderen veel van die mensen vast benoemen. Er zijn gemeenten die dat gedaan hebben, daag mij niet uit om voorbeelden te geven van gemeenten waar dat wel gebeurd is. *(Applaus bij de meerderheid)*

Maar op het moment dat je die verantwoordelijkheid neemt, blijf je niet in staat te zijn om de daad bij het woord te voegen. Daar gebeurt net het omgekeerde. Daar zijn bijna geen gemeenten met zoveel contractuelen. Een gemeente die zegt dat ze van contractuelen vaste benoemingen wil maken, kan dat perfect doen. Dat relativeert toch een klein beetje al die grote woorden die we hier horen.

Ten tweede, waar gaat het echt over? Dat is de vraag van die ontslagregeling, waarover we vandaag stemmen. Dat is niet om een job aantrekkelijker te maken, maar wel om ervoor te zorgen dat een openbaar bestuur goed kan functioneren. En wat zeggen we nu in dat ontslagdecreet? Dat we mensen zomaar kunnen buitengooien? Absoluut niet. We bepalen heel duidelijk dat bij reorganisatie, bij fusie, bij verzelfstandiging, men niet mag ontslaan. Dat is geen argument, dat kan geen motivatie zijn om mensen te ontslaan. Collega Warnez heeft ernaar verwezen, het kan niet kennelijk onredelijk zijn. Alle principes, alle beginselen van behoorlijk bestuur moeten worden nageleefd, en dat is niet meer dan normaal. Maar het is ook belangrijk om dat op te merken: het redelijkheidsbeginsel, de motiveringsplicht, het gelijkheidsbeginsel, en dergelijke meer.

Wanneer mensen vinden dat ze onterecht ontslagen worden, kan men naar de arbeidsrechtbank, net zoals alle andere mensen die in een contractueel statuut zitten. De arbeidsrechtbank kan u, indien het onredelijk of onjuist is, een schadevergoeding geven. Dat is de situatie die we nu creëren.

Nu ga ik eens kijken naar twee concrete gevallen. Ik ga daar geen namen op klevan, want ik doe dat niet graag. Dat is altijd gemakkelijk, hier een naam en een dossier lanceren, terwijl niemand weet over wie het gaat. Ik ga een abstract voorbeeld geven. Ik neem een gemeentebestuur dat te kwader trouw een ambtenaar ontslaat, met slechte bedoelingen, terwijl die ambtenaar integer is en zijn werk goed doet. Maar dat gemeentebestuur wil van hem af. Die ambtenaar is wel vast benoemd. Kan dat gemeentebestuur daar nu iets mee doen, met die ambtenaar, kan men die ambtenaar 'ambeteren'? Absoluut. Een gemeentebestuur heeft het recht om een vast benoemde ambtenaar te allen tijde, zonder zijn instemming, te herplaatsen. Dus als die ambtenaar op een bepaalde dienst zit waar hij een soort klokkenluider is, en daar van zijn neus maakt, kan een lokaal bestuur die ambtenaar op een andere dienst zetten. Men kan die aan een minder aangenaam bureau zetten, vervelende taken geven, bandwerk geven. Het bestuur kan die ambtenaar met andere woorden op alle mogelijke manieren koeioneren en wegpesten. En ongetwijfeld zijn er zulke besturen, en zijn er lokale

mandatarissen die niet integer omgaan met hun personeel, daar moeten we niet flauw over doen.

Maar we hebben daar één wapen bij gecreëerd: de klokkenluidersregeling. Dat bestond vroeger niet. Dus: een contractueel ambtenaar die vandaag in eenzelfde situatie kan terechtkomen, en dus ook weggepest kan worden, maar die men niet zomaar kan herplaatsen tegen zijn zin, heeft een wapen. Dat is die klokkenluidersregeling. Dus: zeggen dat een vaste benoeming een bescherming is tegen politieke willekeur, dat is gewoon van de pot gerukt. Dat hebben we trouwens in dossiers hier in het parlement ook gezien. Dat is geen bescherming tegen iemand die te kwader trouw omspringt met ambtenaren.

Ik geef een ander voorbeeld. Een lokaal bestuur is te goeder trouw maar wordt geconfronteerd met een slecht functionerende vastbenoemde ambtenaar. Wat kan die doen? Theoretisch kan men die ontslaan, na drie jaar. Drie jaar lang is dat iemand die stampij maakt – dat is een nieuw woord dat we tegenwoordig op filmpjes zien –, iemand die de boel naar de donder helpt. De collega uit Turnhout heeft het gezegd: een dienst kan daaraan ten onder gaan. En na drie jaar kun je misschien, misschien hopen dat je die ontslaat. Maar wie is er ondertussen het slachtoffer? Al zijn collega's, al die andere goed werkende ambtenaren, die daar gek van worden – hier staat iemand met 24 jaar ervaring – en daar vermoeid van worden. Die worden daar gefrustreerd en teleurgesteld van. En elke dag opnieuw is er die ene ambtenaar. Ik kan er mij zo enkelen voor de geest halen. Het overgrote deel van de ambtenaren functioneert goed, maar niet allemaal, net zoals ook niet alle bestuurders goed functioneren. Maar die worden daar gek van, horendol van, zeggen ze in Mechelen. Die vragen om te handelen.

En weet u wie het tweede slachtoffer is? De mensen. De burgers. De cliënten, zij die rekenen op de openbare besturen, die graag een goed openbaar bestuur hebben, in de taken die het uitvoert. Zij zijn daar het slachtoffer van, want als ze dienstverlening nodig hebben worden ze slecht behandeld, door die ambtenaar die slecht functioneert en die daar toch blijft zitten.

Wat is dan het beste? Dat je op zo'n moment afscheid kunt nemen van zo iemand. Dat is wat we moeten proberen te organiseren.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, ik vind dat dat twee interessante voorbeelden zijn, die u geeft. Ik weet niet of ze uit Mechelen komen, of van ergens anders. Maar dat is nu net mijn punt, die kwestie van dat herplaatsen. Laat ons een discussie hebben over hoe we dat kunnen verbeteren voor de statutair ambtenaren. Maar dat doet u niet. U schaft gewoon de bescherming af. En als het gaat over de kwestie van de evaluaties: ik denk dat u daar met de vakbonden een gesprek over kunt hebben om te kijken hoe dat kan gefinetuned worden. Maar dat doet u niet. U schaft gewoon het systeem af.

Dat is het probleem: het is u helemaal niet te doen om een verbetering. Dat is helemaal het punt niet. U wilt gemakkelijker mensen kunnen ontslaan, omdat u lastige mensen hebt waar u vanaf wilt, omdat u wilt kunnen privatiseren en omdat u wilt kunnen besparen. Alle andere argumenten houden gewoon geen steek, want anders was u het gesprek aangegaan met de vakbonden, in plaats van de documenten achter te houden, om voor dat soort concrete problemen een oplossing te zoeken.

Vandaag wordt er hier, in naam van de strijd tegen de rotte appels, gezorgd dat men 'délégés' kan buitengooien, maar men voorziet geen enkele regeling om ervoor te zorgen dat zij beschermd zijn, om het werk te doen waarvoor ze gekozen zijn. (*Applaus van Lise Vandecasteele*)

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: De ambitie van dit ontwerp van decreet is helemaal niet om mensen sneller te kunnen ontslaan. De ambitie is om aan de onmogelijkheid om mensen die niet functioneren uit de organisatie te krijgen een einde te maken. Dat is de ambitie van dit ontwerp van decreet, omdat de collega's eronder lijden, de dienst lijdt eronder, en de mensen lijden eronder.

Neem het voorbeeld van de herplaatsing: iemand die echt niet goed functioneert, die wil ik niet herplaatsen in mijn organisatie. Daar wil ik afscheid van nemen. Dat zijn mensen die pertinent weigeren om goed te functioneren en daar is iedereen in de omgeving het slachtoffer van. Het ergste is, dat wanneer een gemeentebestuur vandaag afscheid wil nemen van iemand die niet goed functioneert, die herplaatst moet worden. Vaak moet die zes of negen maanden later opnieuw op dezelfde positie komen, waar intussen iemand anders werkt. Dan komt die persoon opnieuw in een dienst, met een moeilijke relatie met de werkgever en directe overste en die vragen zich af of die persoon daar nu weer is. Die relatie is verzuurd, terecht of ten onrechte. Want soms zullen mensen wel eens ten onrechte ontslagen worden, dat is evident, en daar hebt u gelijk in. Maar ook die persoon moet dan opnieuw in die organisatie gaan werken, waar de baas of de directe omgeving het absoluut niet meer met hem ziet zitten. Dat is toch een totaal suboptimale oplossing? We moeten dat doen zoals we dat op alle andere plaatsen doen: naar de arbeidsrechtbank gaan. Als die persoon ten onrechte ontslagen is dan zal hij een schadevergoeding krijgen. Dat is de manier waarop onze samenleving is georganiseerd.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, het is interessant dat, wanneer u probeert te antwoorden op die concrete vraag, u de twee tegengestelde voorbeelden eigenlijk door elkaar begint te halen, om ergens uit te komen. U maakt de vergelijking met de privésector, en dat is net het probleem, want we hebben het over openbare diensten, we hebben het niet over privébedrijven. We hebben het over mensen die moeten handelen in het publiek belang.

Het punt is niet zozeer wat er gebeurt als iemand ontslagen wordt. De vraag is hoe voorkomen we onterechte ontslagen van mensen die weerwerk bieden tegen druk. En natuurlijk is die stok achter de deur van de re-integratie zeer belangrijk. Ik heb in mijn eerste tussenkomst gezegd dat er geen honderd procent garantie is, maar dat het wel zeer belangrijk is. Jullie schaffen die af, en de enige reden daarvoor is om te kunnen privatiseren, te kunnen besparen, of van lastige stemmen af te geraken.

U haalt twee voorbeelden aan. Laat ons voor het feit dat je statutairen niet kunt herplaatsen een oplossing vinden. Laat ons een oplossing vinden voor het probleem dat zij lang op hun plaats blijven zitten en hun werk niet goed doen. Maar u bent niet op zoek naar oplossingen, u wilt alleen dat ontslagrecht veranderen.

Minister Bart Somers: Nee, mijnheer D'Haese, ik ben juist heel hard op zoek naar oplossingen. Wat we doen is eigenlijk kiezen voor het statuut dat in Zelzate aan 84 procent van de ambtenaren wordt gegeven. Ja, in Zelzate heeft 84 procent van de ambtenaren dat. En nogmaals, ik ben absoluut tegenstander van het herplaatsen van mensen die niet goed functioneren. Denken dat een vaste benoeming ... Laten we het voorbeeld nemen waarbij een overheid die te kwader trouw iemand heeft ontslagen, zou worden gedwongen om die persoon te herplaatsen. Als die overheid te kwader trouw was, hoe denk je dat ze dan zal omspringen met die ambtenaar? Denk je dat dat een oplossing is voor die ambtenaar, als die overheid te kwader trouw is? Als dat een burgemeester is die de persoon echt niet meer wil hebben, en die hem te kwader trouw heeft

ontslagen, en die persoon moet dan terugkomen in die organisatie, is dat een bescherming? Dat is geen bescherming.

Mocht het een bescherming zijn, dan zou je erover kunnen nadenken. Maar het is vandaag geen bescherming tegen willekeur, omdat er zoveel andere instrumenten zijn die iemand te kwader trouw kan inzetten. Daarom moeten we naar andere instrumenten zoeken. En die hebben we, met de klokkenluidersregeling. En die hebben we, door de overheid te verplichten schadevergoeding te betalen wanneer men iemand onterecht ontslaat. Dat zijn de wegen die we nu volgen.

En dan kom ik tot mijn laatste punt, voorzitter. Dat is de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten. Die hebben een heel helder en positief advies gegeven. Er wordt hier nogal gemakkelijk verwezen naar de Vereniging van de Vlaamse Provincies. Wat leid ik daaruit af? Ik nodig iedereen die twijfelt over het nut van de provincies en de vraag of we niet eens dieper moeten nadenken of we die bestuurslaag nog nodig hebben op middellange termijn, uit om dat document te lezen en de argumentatie te lezen waarmee onze vrienden van de VVP de vaste benoeming verdedigen. Dat zijn argumenten van het verleden, waarmee voor mij eigenlijk maar één ding wordt aangetoond. Maar dat is mijn persoonlijke overtuiging. Dat kan ik moeilijk zeggen namens de regering, maar ik wil dat toch wel heel duidelijk zeggen, dat dat document mijn overtuiging dat we de provinciale bestuurslaag zo snel mogelijk moeten afschaffen ... Nadat ze ook al collaboreerde met Diyanet bij het Grondwettelijk Hof om ons decreet te vernietigen, is dat voor mij een extra argument om afscheid te nemen van de provinciale bestuurslaag. Ik dank u. (*Applaus bij Open Vld en de N-VA*)

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, u weet dat het ook het standpunt van mijn fractie is dat we de provincies moeten afschaffen, maar ik weet niet of het zinvol is om hier in een debat de mensen, die werk steken in het geven van adviezen bij ontwerpen van decreet van de Vlaamse overheid, te proberen te ridiculiseren, want diezelfde argumentatie is opgevoerd door de syndicale organisaties. U geeft natuurlijk aan een goed overleg met hen te hebben gehad, maar bent uiteindelijk op niets geëindigd.

Dat brengt mij bij de vraag die ik nog had. U zei in het begin van uw betoog dat dit er niet over gaat de war for talent te winnen. Dat gaan we niet met dit ontwerp van decreet doen, dat gaan we via de rechtspositieregeling doen, zei u. Voor mij is het zorgwekkende signaal daar wel dat de syndicale organisaties ook daarvan zeggen dat dit het niet is, dat ze dit niet nodig hebben. Ik vraag me af wat uw reactie daarop is. U zegt dat u alles daarmee gaat oplossen, en u zegt tegen collega Ronse dat u de grootste hervorming in een aantal decennia doet, maar de syndicale organisaties geven aan dat dit zorgt voor interne concurrentie tussen gemeentebesturen, dat dit ervoor zorgt dat gemeentebesturen die financieel meer ruimte hebben dan andere, elkaar kapot kunnen concurreren en dat er statutenconcurrentie ontstaat. Bent u het daarmee eens? En hoe kijkt u als bevoegd minister – en dat is misschien nog de meest fundamentele vraag – naar het verdere syndicale overleg? U hebt altijd gezegd dat u daarin wilt investeren, maar de daden zijn niet per se de woorden.

Minister Bart Somers: Mijnheer Vaneekhout, investeren in overleg wil ik absoluut doen. Ik wil ook goed luisteren naar elkaar, maar we hebben een fundamenteel verschillende kijk op dit dossier. En er geldt zoets als het primaat van de politiek. Uiteraard wil ik met de syndicale organisaties van gedachten wisselen. We hebben dat ook gedaan, en ik doe dat met respect, maar ik verschil fundamenteel van mening over hoe zo'n lokale administratieve organisatie moet worden uitgebouwd. En ik heb daarvoor de steun van heel veel mensen in de

praktijk. De VVSG, dat zijn de vertegenwoordigers van de lokale besturen, niet van die vijf andere, die vijf uit de 19e eeuw, maar die van de 21e eeuw. Die zeggen allemaal dat we dit moeten doen.

Gaat die nieuwe rechtspositieregeling alles oplossen? Neen, want er zijn twee fundamentele problemen. Het eerste fundamentele probleem is de krapte op de arbeidsmarkt. Daarvoor moeten we andere dingen doen. Collega Ronse verwijst graag naar de federale overheid, maar ik heb altijd wat de neiging om naar onszelf te kijken en te zien wat we bijvoorbeeld binnen VDAB nog kunnen verbeteren. Daar zit ook nog wel wat verbeterwerk in. Dat is een eerste zaak.

Het tweede dat we vaststellen, is natuurlijk dat sommige lokale besturen te klein zijn om een echt aantrekkelijke werkgever te kunnen blijven. Als je veel met eenpersoonsdiensten zit, is dat natuurlijk niet altijd voor iedereen een aantrekkelijke omgeving. Sommige mensen kicken daar misschien op, maar voor nogal wat mensen vandaag is dat niet altijd aantrekkelijk, met weinig promotiekansen. Dus ook daar moet je over nadenken. We hebben meer intergemeentelijke samenwerkingsmogelijkheden voorzien in de rechtspositieregeling. Dus een beetje tegen mijn eigen overtuiging in – u kent mijn overtuiging van de noodzaak om op te schalen – laten we daar ook mogelijkheden voor kleinere lokale besturen om meer intergemeentelijk samen te werken.

Maar is dat een alles oplossend probleem? Nee, zolang de arbeidsmarkt de grote krapte kent, gaan private bedrijven, maar ook overheden moeten vechten voor talent. Maar we geven hier instrumenten om dat te doen en we zorgen ervoor dat de rechtspositieregeling van een lokaal bestuur aangepast is aan de noden van vandaag. Mensen die vandaag starten op de arbeidsmarkt, worden niet opgewonden van het idee dat ze de rest van hun leven bij die werkgever moeten blijven. Die snakken niet naar die vaste benoeming. Die willen daar werken, ervaring opdoen en dan ergens anders naartoe kunnen gaan. Zelfs ik hoop dat ook veel mensen uit de private sector op een zeker moment kiezen voor dat lokale mandaat, als ambtenaar bedoel ik dan, omdat dat ons verrijkt en versterkt. Daar moet veel meer interactie komen, en dat maakt die rechtspositieregeling mogelijk. Het hangt af van de moed van een lokaal bestuur.

Hoever gaan we daarin? Ik ken lokale besturen die bereid zijn om daar heel ver in te gaan. Die gaan dat heel aantrekkelijk kunnen maken. Andere gaan dat misschien minder gemakkelijk kunnen. Die gaan altijd denken dat het spijtig is dat ze vergeten zijn om iedereen vast te benoemen volgens hun eigen partijprogramma. Er is een gemeente boven Gent die dat probleem heeft. (*Applaus bij Open Vld en de N-VA*)

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1631/3)

– *Artikel 1 tot en met 12 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

**ONTWERP VAN DECREET over de onderwijsinternaten
– 1701 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 7****Algemene bespreking**

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet over de onderwijsinternaten.

De algemene bespreking is geopend.

Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik wil vooraf twee elementen meegeven. Een eerste element is dat er nog een technische correctie nodig is. Er blijkt een foute verwijzing te staan in artikel 23, §2, tweede lid, 2°, waarin verwezen wordt naar paragraaf 2, maar dat is te ruim en bovendien een verwijzing naar zichzelf. Daarom een technische correctie die luidt: in artikel 23, §2, tweede lid, 2°, van het ontwerp van decreet moet de verwijzing naar artikel 23, §2, vervangen worden door een verwijzing naar paragraaf 2, eerste lid.

Maar om direct ook wat input te geven aan de discussie en om misschien een nieuw gegeven aan u mee te delen: dit ontwerp van decreet gaat inderdaad over internaten, eigenlijk entiteiten die voor velen een nobele onbekende zijn. Men weet bijvoorbeeld niet dat er 11.000 internen zijn, dus jongeren, kinderen die op een internaat zitten. Het zijn entiteiten die heel lang in het verdomhoekje gezeten hebben en waarbij vele voorgangers, collega-ministers van mij die thematiek ook onaangeroerd gelaten hebben. Ik begrijp dat ten volle, want wij hebben met een heel vakkundig team daar ook heel lang aan gewerkt, waarvoor grote dank.

Maar we hebben vastgesteld dat het een heel kluwen is van regelgeving en waarbij we vandaag niet alleen internaten kennen in alle maten en vormen, maar ook verschillende financieringssystemen. Er zijn maar liefst acht verschillende financieringssystemen die vandaag van toepassing zijn en die ook nogal dikwijls onrechtvaardig zijn, waarbij we inderdaad hebben moeten vaststellen dat er vandaag onrechtvaardige situaties zijn waarbij het ene internaat middelen krijgt ter waarde van 2900 euro per interne en het andere internaat 18.400 euro per interne, dus een veelvoud. Die kloof willen we dichten. Met dit ontwerp van decreet zorgen we voor een rechtvaardige en dus een gelijke financiering, waarbij er inderdaad nog afwijkingen kunnen zijn, maar objectiveerbaar, namelijk dat er een gemeenschappelijke basisfinanciering is en dat er extra financiering is op grond van objectieve elementen die inderdaad de meerkosten met zich meebrengen zoals het opvangen van internen met zorgnoden, het opvangen van kleuters of het opvangen van internen ook buiten de reguliere weekdagen en dus ook in weekends en desgevallend ook op vakantiedagen.

Daarnaast hebben we moeten vaststellen dat er ook een uiteenlopende omkadering bestond en ook dat er kwalitatief verschillende normen van toepassing waren. Wat betreft kwaliteitsvereisten bestaan er decretaal enkel voorwaarden op het vlak van hygiëne en veiligheid, en dat is het. Of binnenkort: dat was het. Er werden dus enkel bepaalde vereisten vooropgesteld op het vlak van de veiligheid van de gebouwen en de hygiëne, en verder werden er geen kwaliteitsnormen opgelegd. Daar brengen we verandering in door te werken met een duidelijk kwaliteitskader.

Maar ook op het vlak van de omkadering hebben we moeten vaststellen dat er zich heel uiteenlopende situaties hebben voorgedaan, waarbij de ene een deel van de middelen die werden toegekend door de overheid, gebruikten voor infrastructuur of werking en veel minder voor personeel, en een ander deel er een andere financieringsmethodiek op nahield. Dat leidde wel tot de situatie dat men

vandaag soms een ratio hanteert van een opvoeder voor 22 internen en soms een opvoeder voor 38 internen. Ook met die situaties willen we komaf maken, waarbij we heel duidelijk in het kader van de financiering ervoor kiezen om meer middelen te geven ten voordele van personeel, dus ten voordele van omkadering. We kunnen dat doen omdat we in 8 procent extra middelen voorzien. Heel concreet komt er 5 miljoen euro bij.

We zorgen ook voor een kwaliteitsvolle omkadering en dat men kan voldoen aan dat nieuwe kwaliteitskader. Als men die doelstelling wil realiseren, namelijk een strikter kwaliteitskader en ten gevolge daarvan een afdoende omkadering, wil dat zeggen dat we wel een zekere schaalvergroting moeten realiseren en dat internaten een minimale schaal moeten hebben van 65 internen, wat nog niet veel is. We stellen 65 internen voorop.

We weten dat dat een probleem is voor kleine internaten. Zo zijn er wel wat. Door die acht verschillende financieringssystemen genoten die in het verleden een proportioneel gezien heel voordelige financiering. Daarover hebben we de discussie gevoerd. Enkele van die kleine internaten zijn ook aan bod gekomen in de hoorzitting in de commissie Onderwijs en hebben uiting gegeven aan hun, eufemistisch gesteld, bezorgdheid omtrent de toekomst.

In de discussie in de commissie zijn we niet doof en blind gebleven voor de verzuchtingen. Ik denk dat we daar begripvol mee moeten omgaan. Daarom heb ik ook nog eens een initiatief genomen waarbij we die betrokken internaten ruimte geven voor een overgangstijd en overgangsmiddelen. In de overgangstijd moeten de internaten die niet voldoen aan de minimale schaal van 65, naar een fusie gaan, naar eigen keuze, of ze kunnen samenwerken met een multifunctioneel centrum (MFC). Ze krijgen daarvoor de nodige tijd, in die zin dat we op korte termijn enkel vragen dat ze een compromis ondertekenen, een vaste wil en intentie tot fusie, maar de praktische uitrol daarvan nog enkele jaren kan duren. We geven hun tijd, uitiem zelfs tot 2027.

Daarenboven voorzien we ook overgangsmiddelen. Ik had in de commissie al gezegd dat we 1 miljoen euro extra uittrekken, boven op de 5 miljoen euro, om te voorzien in een soort transitiebudget voor die kleinere internaten. Dat zijn heel concreet de internaten met 45 internen of minder. Ook zijn er internaten die financieel wat dreigen te verliezen, want dat heb je natuurlijk, zelfs wanneer je voorziet in 8 procent extra financiering. Je zit met acht verschillende financieringssystemen, heel uiteenlopend, wat de consequentie heeft dat je soms winnaars hebt – en je hebt in dezen veel winnaars – maar ook enkele verliezers. Die heb ik aangeschreven en uitgenodigd voor een persoonlijk gesprek. We hebben daarvoor ook een budget uitgetrokken voor internaten die verantwoorde transitiekosten kunnen aantonen, namelijk 2,3 miljoen euro om op grond van die individuele dossiers een extra financiële tegemoetkoming te voorzien.

Als ik vaststel dat het betrokken budget van 2,3 miljoen euro zelfs niet volstaat om tegemoet te komen aan de verantwoorde, gereede noden op het vlak van transitiekosten, ben ik ook bereid om extra middelen uit te trekken wanneer de dossiers echt verantwoord zijn en we er via die weg aan tegemoet kunnen komen. Zo kunnen we deze transitie voor iedereen bewerkstelligen en met alle internaten de 21^e eeuw intreden en zorgen voor een betere omkadering, kwaliteit en ondersteuning.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Collega's, vandaag ligt er een ontwerp van decreet voor dat voor een omwenteling zorgt in de wereld van de onderwijsinternaten. Want heel lang geleden, halverwege de vorige eeuw, voer deze groep in eigen wateren en zeilde zo naar een landschap met acht verschillende soorten

organisaties, die elk een eigen systematiek kenden voor het toekennen van omkadering- en werkingsmiddelen. Vandaag stemmen we dus een ontwerp van decreet dat voor het eerst een coherent, volwaardig en vernieuwd reglementair kader voor de onderwijsinternaten en hun internen vastlegt.

In opbouw en thema is het ontwerp van decreet eigenlijk te vergelijken met onderwijsdecreten, of niveaudecreten zoals er binnen het onderwijs verschillende zijn. De erkenningsvoorwaarden, omkadering, werkingsmiddelen, reglement, bestuur, het zit er allemaal in. Maar we beschouwen dit ontwerp van decreet ook als een doorstartdecreet. Want een vernieuwing van zo'n grootte brengt, zoals de minister al zei, onzekerheden en onrust met zich mee en daar zijn we echt niet blind voor. Ik geef u dus de belangrijkste speerpunten en verwezenlijkingen van dit ontwerp van decreet.

We komen tot één erkenningsvorm: het onderwijsinternaat, en een éénduidige regelgeving, wat op zich een belangrijke administratieve vereenvoudiging is. Gelijke situaties worden op een gelijke manier behandeld. Verschillen in omkadering kunnen nog wel, maar zijn dan gebaseerd op objectieve verschillen, bijvoorbeeld de doelgroepen waar de leerlingen of internen toe behoren, het moment van openstellingen waardoor sommige internaten in de weekends open zijn, en anderen helemaal niet. Die omkadering gaan we uitdrukken in één eenheid, namelijk de omkaderingsrekeneenheid, de ORE. Er zijn dus geen verschillende potjes meer met een eigen systematiek.

Met het pakket van de ORE en de ruime bekwaamheidsbewijzen heeft het bestuur de mogelijkheid om gediversifieerd personeel aan te trekken, om zo in te spelen op de behoeften van personeel en internen.

Voor die gehele financiering maken we resoluut de keuze voor het toekennen van meer omkadering. Er is dus een verschuiving van middelen bestemd voor het werkingsbudget naar middelen bestemd voor omkadering. We zorgen er op die manier voor dat alle onderwijsinternaten stevige organisaties worden, waar het bestuur beleid kan voeren, en die hun internen adequaat kunnen omringen en begeleiden.

Meer personeelsleden dan vandaag het geval is zullen onder het decreet Rechtspositie vallen. We geven dus een volwaardig statuut aan de opvoeder. Het referentiekader voor internaatskwaliteit of RiK om het makkelijker te zeggen, dat samen met de sector ontwikkeld werd, wordt nu decretaal verankerd.

Voor de jongeren van wie het verblijf past in de jeugdhulpverlening, bevat het ontwerp van decreet de basis om hun toeleiding, aanmelding en benadering op een zo goed mogelijke wijze te laten verlopen via een afsprakenkader en een ondersteuningsplan. De regeling bevat bescherming van zowel de betrokken jongeren als het onderwijsinternaat. En met nog een bijkomende overgangsmaatregel voorzien we ook bijkomende omkadering voor die jongeren. De berekening van de ORE die zij genereren, gebeurt aan de hand van dat opgemaakte afsprakenkader en dat ondersteuningsplan.

Voor de opvang op niet-schooldagen, in het ontwerp van decreet de bijkomende verblijfsdagen, stappen we over naar een toekenning van omkadering en werkingsmiddelen die nauwer aansluit bij de daadwerkelijke opvang en de bijkomende verblijfstage. Voor de schipperskinderen wordt daar bijvoorbeeld de vrijdagavond ook mee in rekening gebracht. Nu was het ook wel al de zondag; de vrijdagavond komt daarbij, zodat ze financiering kunnen krijgen voor die opvang.

De minister heeft het ook gezegd: dit ontwerp van decreet gaat gepaard met een substantiële financiële injectie van ongeveer 8 procent binnen de sector van de onderwijsinternaten. Dat betekent dat er 72 miljoen euro recurrent naar de

onderwijsinternaat gaat en 3,3 miljoen euro eenmalig met de extra maatregelen die werden genomen.

Op basis van de gesprekken van de hoorzittingen werden ook nog bijkomende overgangsmaatregelen toegevoegd aan het ontwerp van decreet. Een belangrijke maatregel is bijvoorbeeld de mogelijkheid om, mits een samenwerkingsovereenkomst, met een jeugdhulpaanbieder te werken, om dan ook te kunnen voldoen aan de financierings- en subsidiëeringsvoorwaarden zonder dat de minimum ORE-norm wordt behaald. Dat wil zeggen dat een internaat met minimaal een zestal internen, zodat op zijn minst een halftijdse directie kan worden aangesteld, een samenwerkingsovereenkomst kan aangaan met een jeugdhulpverlener en daar dus niet per se in fusie moet gaan met een ander internaat. Dus: als zij in aanmerking komen om zo'n samenwerkingsovereenkomst te maken, dan hoeven ze niet per se te fuseren met een ander internaat om toch te kunnen voldoen aan de voorwaarden.

De eigenheid van het pedagogische project wordt gevrijwaard op elke vestigingsplaats. Dat is ook heel vaak gezegd. Het is niet omdat je gaat fuseren dat je één pedagogisch verhaal moet vertellen, één reglement, één afsprakenkader. Ieder internaat op eigen vestiging kan dit blijven doen op zijn manier met een eigen internatsreglement.

Door te werken met vestigingsplaatsen wordt ook de warme huiselijke sfeer van die kleine entiteiten gevrijwaard. Die kan behouden blijven. Daarom ook heeft de Raad van State beaamd dat een fusie niet noodzakelijk leidt tot een aantasting van de onderwijsvrijheid van de betrokken instellingen.

Onderwijsinternaten die verblijven aanbieden voor leerlingen uit het basisonderwijs, gaan ook voor tussenkomsten voor infrastructuur kunnen vallen onder de reglementering voor basisonderwijs. Zij kunnen dus ook een subsidie van 70 procent krijgen, waar dat nu 60 procent is. Tijdens de commissiebespreking hebben we ons afgevraagd waarom dat alleen voor hen zou gelden. We hebben toen ook gezegd dat, aangezien de infrastructuur wat buiten dit ontwerp van decreet zit, we dit zouden meenemen naar de toekomst, en dat dit is wat we voorlopig al kunnen doen. Het is een eerste stap in de goede richting.

Een belangrijke bijkomende overgangsmaatregel is ook dat besturen gedurende acht schooljaren de kans krijgen om ORE's om te zetten naar werkingsbudget. We doen dat omdat we vroeger die hele pot van werkingsmiddelen hadden waarmee het internaat alles moest organiseren. Bepaalde besturen hebben zich dan financieel geëngageerd, ze hebben investeringen gedaan die ze nu nog volop aan het afbetalen zijn. Als ze merken dat ze iets comfortabeler zitten om die investeringen en afbetalingen verder te organiseren door ORE's tot een bepaald percentage van 30 procent om te zetten naar werkingsbudgetten, dan kan dat ook binnen dit ontwerp van decreet en krijgt men acht schooljaren om zich te herorganiseren naar de huidige regelgeving.

Er worden ook twee maatregelen toegevoegd die specifiek gericht zijn op het effect van het werkingsbudget door de toekenning van het transitiebudget. Dat is wat de minister daarnet vertelde over de specifieke kleine internaten. Ik geef een voorbeeld. Voor de onderwijsinternaten met minder dan 45 internen wordt een transitiebudget toegekend om de overgang van het ene naar het andere systeem, naast de andere overgangsmaatregelen die er al zijn, nog te faciliteren.

Internaten die niet meteen tot een fusie kunnen komen, moeten wel een fusiecompromis maken zodat zij een planning hebben naar de toekomst toe. Zij kunnen rekenen op genadejaren en moeten pas een aantal jaren later voldoen aan de huidige afspraken.

Vers van de pers is wat de minister juist kwam te vertellen en dat wil ik ook nog eens expliciet aanhalen, want we hebben die kleine internaten allemaal gehoord in de hoorzitting. Die waren toen erg bezorgd. Ze gaven ook een aantal terechte bezorgdheden aan. Ik ben ook blij om te vernemen dat zij opnieuw zijn aangeschreven, dat zij opnieuw uitgenodigd zijn om berekeningen te maken om hun bezorgdheden met de minister te bespreken, en dat daar – naar ik goed heb begrepen – een extra budget voor is voorzien nog boven op alles wat we al hebben gegeven. Nu is er nog een extra budget voor hen die echt in de problemen komen, dat kunnen aantonen en op die manier toch nog extra ondersteuning kunnen genieten.

Dus, ik herhaal collega's, dat dit ontwerp van decreet beschouwd wordt als een doorstartdecreet. Dat wil zeggen dat we een grote omwenteling gaan doen binnen de organisatie en financiering van onze onderwijsinternaten. We willen dat nu in voege laten treden, maar we willen ook kort op de bal spelen. We nemen een grote stap, we beseffen dat daar bezorgdheden bij komen en dat nog niet alles een sluitend antwoord heeft gekregen. Het is belangrijk, ook voor die internaten, om in gesprek te blijven met de minister en zijn kabinet, zodanig dat we echt oprecht tijdig kunnen bijsturen als dat nodig is.

Er is echt wel goed geluisterd naar de verzuchtingen van onze internaten. We engageren ons om vinger aan de pols te houden. We hopen op een nieuw tijdperk met allemaal florerende onderwijsinternaten. *(Applaus bij N-VA en van Gwendolyn Rutten)*

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Minister, collega's, ik wil starten met een vergelijking – het beleidsdomein Sport is jullie niet onbekend – met een nieuwe trainer die een ploeg moet proberen te maken van een bont allegaartje van individuele spelers, elk met zijn eigen plunje, elk met zijn eigen gewoontes. Dat is natuurlijk een klus die je niet op een paar weken kunt klaren. Daar kruipt meestal meer dan één seizoen in.

U bent alvast begonnen met voor iedereen een geregelde omkadering te voorzien en met alle voetballers het zelfde truitje te geven om ten minste eenheid te brengen, zodat de spelers als groep toonbaar voor de dag kunnen komen. Laten we stellen dat die operatie een goede start is, maar met uw 'one size fits all' hebt u vooral de kleinere internaten toch wat ongelukkig gemaakt. U hebt daar ook zelf naar gerefereerd.

Zij moeten in veel gevallen met zijn tweeën in één T-shirt van maatje 65 kruipen om te mogen meespelen. Op de hoorzitting is duidelijk gebleken dat ze het daar bijzonder moeilijk mee hadden. Ook uw uitlating dat uw vorige truitje echt wel te klein was en dus niet meer van deze tijd is, heeft best wel wat kwaad bloed gezet, want ze hadden er jarenlang probleemloos in gespeeld.

Dat een directeur nu twee internaten moet beheren tegen dezelfde vergoeding als voordien – wel met een ander titeltje – valt evenmin in goede aarde. Als het Vlaams Belang hadden we dus wel wat redenen om kritisch te kijken naar dit ontwerp van decreet. Anderzijds zien we ook wel de voordelen. Mevrouw Krekels heeft er een heel deel opgesomd: een erkenning als volwaardige sector, een betere omkadering die los staat van de werkingsmiddelen, een gelijk spelveld, enzoverder.

Het amendement van de meerderheid dat nog werd toegevoegd in de commissie, om binnen de twee jaar een grondige evaluatie te voorzien, is een kleine geruststelling, net als de extra infovergadering die eind deze maand nog gepland staat. We hebben zeker ook begrip voor die internaten die wel tevreden zijn met

de regeling en we snappen dat het ontwerp van decreet voor hen best zo snel mogelijk wordt gestemd.

We willen hen zeker niet tegenhouden, maar wat de timing betreft, moet alles vanaf 1 september ingaan, en nu wordt dit ontwerp van decreet pas half juni gestemd. Dat is eigenlijk principieel te laat. Dat zou vroeger moeten kunnen gebeuren om zich beter te kunnen voorbereiden.

Daarnaast blijven we aandringen op een individuele begeleiding en ondersteuning voor die kleine internaten die de transitie niet, of niet helemaal, zagen zitten, met een deskundige kleermaker die op hun maat kan werken om er waar nodig een mouw – of desnoods zelfs twee mouwen – aan te passen.

Wij zouden het bijzonder jammer vinden dat we niet elk internaat zouden kunnen laten meespelen. De zorgnoden voor veel van die kinderen zijn immers bijzonder groot. Hen naar Welzijn transfereren als het internaat ermee zou stoppen – en ik hoop dat het bij eentje blijft – lijkt ons nefast. Dat zal alleen maar leiden tot nog langere wachtlijsten en een hogere kost voor de samenleving.

Na deze stemming ligt het in jullie handen om elk internaat dat het nodig heeft, zo snel mogelijk een helpende hand te reiken. Ik heb dat in de commissie ook al gezegd. De zomervakantie staat voor de deur en de personeelsleden willen weten waar ze aan toe zijn. In september moeten de nieuwe internaten in de nieuwe constellatie van start kunnen gaan. Wij houden u graag aan uw belofte om nu nog in extremis extra middelen ter beschikking te stellen als echt zou blijken dat een internaat te veel zou verliezen bij deze hervorming. Ik denk dat de hoorzitting voor de meerderheid toch ook een heilzaam effect heeft gehad. Ik hoop dan ook, minister, dat jullie daar oren naar hebben en dat in de vakantie de laatste plooiën ook nog kunnen worden gladgestreken.

Zoals we in de commissie hebben gedaan, zullen we ons hier ook onthouden bij de stemming.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Collega's, minister, van alle ontwerpen van decreet mag worden verwacht dat ze enige ambitie uitstralen, dat ze een duurzaam antwoord kunnen bieden op de uitdagingen die zich aandienen. Dit ontwerp van decreet is inderdaad ambitieus. Ik citeer het ontwerp van decreet over de onderwijsinternaten even: "Het Ontwerp beoogt de onderwijsinternaten een eigen hedendaagse regelgeving te geven. Op die manier worden de onderwijsinternaten erkend als een volwaardige sector binnen onderwijs."

Het is al gezegd dat deze sector inderdaad met een grote diversiteit in het veld stond, met heel veel verschillende internaten, heel veel verschillende manieren van organiseren en financieren. Daar zou werk van worden gemaakt.

Het kostte bloed, zweet en tranen om tot dit ontwerp van decreet te komen. Dat is niet verwonderlijk want we hadden de ambitie om een aantal zaken te vereenvoudigen en op elkaar af te stemmen. De lat voor dit ontwerp van decreet lag zeer hoog. Het was de bedoeling om één erkenningsvorm – het onderwijs-internaat – met één geldende regeling voor de omkadering te kunnen voorleggen. Ook het werkingsbudget zou afgestemd worden tot er één manier is om werkingsbudget te kunnen genereren. Er was ook een grote beweging die streeft naar een groter beleidsvoerend vermogen. Al die zaken samen zorgden ervoor dat dit ontwerp van decreet tot stand brengen geen sinecure was.

Er zijn een aantal zeer ingrijpende wijzigingen voorgesteld. Gelukkig hoeft de eerste versie van een ontwerp van decreet niet de laatste te zijn. We hebben een

lange weg afgelegd. Er is heel veel geluisterd, ook naar discussies binnen de meerderheid. We hebben een aantal betekenisvolle aanpassingen kunnen doen. We hebben ruimte gemaakt voor overgangsmaatregelen en er zijn extra middelen voorzien.

Ik zal niet alles herhalen, maar met het feit dat het werkingsbudget verhoogd is van 1200 naar 1300 euro per interne, het feit dat er een transitiebudget is van 1 miljoen euro voor de internaten onder de 45 internen, en het bijkomende budget van 2,3 miljoen euro voor de internaten die kunnen aantonen dat er budgettaire uitdagingen zijn, kunnen we op die manier als het ware tegemoetkomen.

Minister, vanuit onze fractie hebben we inderdaad getracht om door middel van een amendement een antwoord te bieden op de internaten die nog niet echt gerustgesteld waren. Het is fijn om vanuit de oppositie te horen dat men dit als een tegemoetkoming voorstelt ten aanzien van de vragen van onder andere de kleine internaatsverstrekkers. Dat amendement zorgt ervoor dat er wordt geëvalueerd, dat we de vinger aan de pols houden en dat er geen enkel internaats moet sluiten. Dit was de afspraak, ook binnen de meerderheid: dat we een ontwerp van decreet zouden voorleggen dat ervoor zorgt dat geen enkel internaats moet sluiten.

Maar zodra je knoppen hebt gemaakt, is het niet zo evident om daar in een ontwerp van decreet aan te draaien en is het niet evident om het aan te passen. We hebben dat getracht. Minister, vanuit onze fractie hebben we heel vaak gevraagd om extra middelen te voorzien.

Naast het amendement is er nu nog de mogelijkheid om het transitiebudget van 1 miljoen euro en de 2,3 miljoen euro bijkomend budget nog aan te vullen, zodat de internaten met problemen, of die kunnen aantonen dat er budgettaire problemen zijn, niet in de kou staan. Ik denk dat dat een gevolg is van te blijven hameren op dit feit, om te blijven vragen dat we die doelstelling toch zeker niet uit het oog verliezen.

Minister, collega's, ik denk dat het ook gepast is om op dit moment allen die zich inzetten voor de internaten ook oprecht te bedanken. We hadden een gesprek met de inspectie. Daaruit bleek dat ook zij aangeven dat internaten een belangrijke functie hebben om het onderwijsrecht van elk kind te garanderen. Ik denk dat het belangrijk is om dat hier te onderstrepen.

Maar minister, u kwam daarnet met een nieuwsje, met wat extra middelen. Er is nog iets wat de sector vraagt. Er is nog iets waar de sector – bijna allemaal, van kleine tot grote internaten – vragende partij voor is. Het is niet iets wat we hier in het parlement kunnen beslissen, maar dat via een besluit van de Vlaamse Regering (BVR) moet worden geregeld. Ik denk dat het de bedoeling is, collega's, minister, dat we de directeurs van de internaten ook maximaal ondersteunen en dat we hen ook ondersteunen in de cruciale rol die ze moeten spelen om dit ambitieuze decreet ook goed te keuren of uit te voeren. We zijn er niets mee dat we hier de lat hoog leggen, maar dat er op het terrein mensen zijn die het moeten uitvoeren en die zich eigenlijk niet gewaardeerd voelen.

Dus minister, vanuit onze fractie nog heel uitdrukkelijk de vraag om via een BVR ook zorg te dragen voor de directeurs die dit alles moeten waarmaken. Maar duidelijk is dat wij vanuit onze fractie, met de extra maatregelen die er gedurende het proces nog bij gekomen zijn, met het amendement en de extra middelen, overtuigd ja kunnen zeggen op dit ontwerp van decreet. *(Applaus bij cd&v)*

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Ik ga kort zijn, voorzitter, het met korte zinnen proberen, maar u kunt daar na afloop over oordelen.

Collega's, de realiteit is dat onderwijsinternaten voor sommige mensen onmisbaar zijn, door hun job in het buitenland of door de uren die zij moeten draaien. Dan is het ongelooflijk belangrijk dat hun kinderen op dat moment de best mogelijke begeleiding kunnen krijgen, de best mogelijke startkansen kunnen krijgen om hun toekomst vorm te geven.

Die internaten zijn enorm belangrijk. Een internaat is meer dan een hotel voor jongeren. Nee, een internaat is een opvangplaats voor jongeren, waar zij op een goede manier begeleid worden in hun onderwijs. Dat moet op een veilige en goede manier, en de huidige regelgeving is verouderd. Ze dateert van begin jaren 80, zoals ikzelf, en u ziet dat er sleet op begint te komen.

Er zijn heel wat hiaten, men heeft acht verschillende erkenningsvormen, verschillende financieringsvormen, dus er was een noodzaak aan uniformisering, die ook al door de vorige sprekers is aangehaald.

Wij hebben dus één erkenningsvorm, één systematiek van financiering, en gelijke situaties worden gelijk gefinancierd. Dat is ook de manier waarop men iets kan doen wat ervoor zorgt dat de internaten ook de volgende jaren op een goede manier kunnen blijven bestaan. Dat is belangrijk aan dit ontwerp van decreet. Dit zorgt namelijk voor een toekomstperspectief voor onze internaten.

Daarjuist is al uitgelegd door de vorige sprekers dat de gehele omkadering vandaag wordt uitgedrukt in één omkaderingsrekeneenheid – Koen Daniëls zou dat als 'ORE' afkorten – waarmee het bestuur van dat internaat op een autonome manier personeel kan aanwerven. Dat is belangrijk. Wij geven in dit ontwerp van decreet duidelijk aan dat wij geloven in de autonomie van die internaten om zelf de beslissingen te nemen op welke manier zij besturen, op welke manier zij met hun personeel omgaan en met andere woorden het geheel organiseren.

Het belangrijkste is dat we weten op welke manier we een goede doorstart hebben, dat de financiering juist zitten en vooral dat de jongeren op een zo goed mogelijke manier worden begeleid. Ik denk dat dit ontwerp van decreet daaraan tegemoet komt. Ik begrijp dat er heel veel ongerustheid was. Ik denk dat het ontwerp van decreet en de discussies die daarrond gebeurd zijn, een groot deel van die ongerustheid hebben kunnen wegnemen. Ik denk dat het nu aan het decreet is om die laatste ongerustheid van de kleinere internaten weg te nemen, en dat het er vooral om gaat op welke manier er op een professionele manier voor onze jongeren gezorgd kan worden. Ik denk dat de voorkeur van een ieder in deze vergadering zou moeten wegdragen. (*Applaus bij Open Vld en van Karolien Grosemans*)

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Wat hier voorligt is 'une fausse bonne idée', iets wat in het begin heel aantrekkelijk en verleidelijk lijkt, maar waaraan bij nader inzien heel wat perverse en onverwachte neveneffecten zijn verbonden. Ik wil inderdaad toegeven dat toen ik u hoorde spreken over het ontwerp van decreet dat voorlag, zeker de eerste keren, ik dacht dat die doelstellingen wel goed zaten. U zegt dat u de kwaliteit wilt verbeteren en voor een kwaliteitskader wilt zorgen. Wie kan daarop tegen zijn? U zegt dat u ook wilt zorgen voor een modernisering van de regelgeving, want de regelgeving die er vandaag is, bestaat sinds 1980. Dat is ook een goed idee. Vandaag worden gelijke situaties ongelijk behandeld, en wie zou ertegen zijn om dat soort misstoestanden, die trouwens volledig legaal waren omdat de wetgever ze toeliet, weg te werken? Maar hoe concreter het werd, hoe meer u ons kwijtraakte. En ik ga u ook zeggen waarom. Ik denk dat er drie

elementen zijn die een probleem lijken. U hebt vandaag een aantal bijstellingen aangekondigd. In alle eerlijkheid begrijp ik niet goed dat als u er al werk van wilde maken vanuit het regeerakkoord en daar in 2020 mee bent begonnen, u daar nu nog in allerijl, na de stemming, nog werk van wilt maken. Als het goed komt, ben ik de eerste om u te feliciteren, maar daar ben ik niet van overtuigd.

Wat zijn onze drie grote bezwaren? Eerst en vooral dat u de internaten dwingt om vandaag van een norm van 30 naar 65 te gaan. U zegt dat dat nog steeds niet groot is, maar u weet toch ook wel dat vandaag veel internaten klein en fijn zijn, ingebed zijn in een school, daar een huiselijke sfeer creëren en ook het leerrecht van een aantal leerlingen op die manier mogelijk maken. De internaten van vandaag zijn niet meer die van vroeger. Er zijn vandaag heel wat kwetsbare scholieren en kinderen die daar hun plek vinden. Waarom zou een groter internaat per se beter zijn? U hebt ons daar niet van kunnen overtuigen. En dat is niet omdat ik dat zeg. Bij het beluisteren van de hoorzitting, hoor ik toch wel dat de fusie van de kleine internaten waar u op aandringt, niet realistisch is. Vandaag zijn de internaten vaak ingebed in scholen en maken ze gebruik van hun diensten. U zult zeggen dat dat niet de bedoeling is, maar het gebeurt vandaag wel, vaak tot ieders tevredenheid.

Wat is de ratio van de norm van 65? Waarom geen 50, 60 of 75? U hebt ons niet kunnen overtuigen. Het lijkt wat op los zand gebaseerd, dus daar stellen we ons bijzonder veel vragen bij, vooral omdat er zelfs na het amendement van de meerderheid, door kleine internaten werd gezegd dat er de laatste jaren heel wat pistes voor een fusie onderzocht zijn, maar dat die geen uitzicht boden op een duurzame toekomst. En dat is toch wel zorgwekkend, ook al zegt u dat we ze een paar genadejaren gaan geven en dat het ook goed is als ze een compromis afsluiten. Maar ultiem moeten ze tot een fusie komen, en dat is vaak uitstel van executie.

Op dat punt hebt u ons dus niet kunnen overtuigen, vooral ook omdat de Raad van State heel duidelijk was. Ze zeiden in hun advies dat "het de piste opwerpt om te onderzoeken of het doel om tot een zinvolle en kwaliteitsvolle werking van het onderwijs te komen, ook niet kan bereikt worden met minder verregaande maatregelen", dus niet per se een fusie, maar een samenwerking, niet voor enkele jaren, maar voor de komende tien tot vijftien jaar, zonder te moeten overgaan tot een fusie. Dat is één belangrijk element waar u ons niet hebt kunnen geruststellen: u dwingt tot een fusie waar men vandaag echter zegt dat het kleeft hun niet past.

Een tweede element is de impact op een aantal regio's. De provincie Limburg en delen van het Hageland worden bijvoorbeeld gekenmerkt door een aantal kleine internaten. Werd dat vooraf ingeschat? U zegt wel dat ze mogen afkomen, dat u met hen wilt praten en dat er een helpdesk is, maar als u al zo lang aan dit ontwerp van decreet werkt ... Ik geef toe dat de mensen die hieraan gewerkt hebben dat allicht met hart en ziel hebben gedaan, maar vanuit de realiteit van de kleine internaten geeft dat evenmin een oplossing.

Ten derde zijn er de werkingsmiddelen. Ik weet dat het ontwerp van decreet voorziet in een verschuiving van de werkingsmiddelen naar omkadering. Vroeger moest men de werkingsmiddelen voor een stuk gebruiken voor personeel, nu hoeft of kan dit niet meer. Maar de werkingsmiddelen zijn superbelangrijk: voor de maaltijden, voor het poetsen, voor de verwarming, voor de elektriciteit en andere diensten. We horen in de hoorzitting dat wat vandaag voorligt, de 1300 euro per leerling, absoluut onvoldoende is. Meer nog, bij een fusie van externe internaten genereren die extra leerlingen, wegens de fusie, minder werkingsmiddelen dan voordien. Ik begrijp dit helemaal niet, ook al zegt u dat bijsturing

mogelijk is. Ik vind het nogal slordig om daar nu mee af te komen, net op het moment van de stemming.

Er blijven nog een aantal vragen onbeantwoord. Misschien valt er wel wat te zeggen voor een schaalvergroting. Dan is de vraag of de fusieconstructie voor veel internaten niet te complex is. Waarom kan dat niet eenvoudiger via samenwerkingsverbanden? Ik heb daar geen afdoend antwoord op gekregen.

Heel wat internaten balanceren vandaag op de grens van wat vandaag de norm is: 65 internen. U zegt dat u twee genadejaren voorziet indien ze daaronder zouden vallen, maar kunnen het geen drie, vier of vijf jaren zijn? Sommige internaten, sommige richtingen, zijn immers nogal modegevoelig. Het ene jaar heeft men wat minder internen, het andere jaar wat meer. Het zou toch jammer dat wegens een conjuncturele daling van een bepaalde opleiding, een internaats moet sluiten. Dat begrijp ik in alle oprechtheid ook niet.

Een derde vraag is waarom de impact van de kleine internaten zo laat is opgemerkt. Ik heb het al gemeld in onze bezwaren, maar ik begrijp niet waarom u dat niet vroeger hebt opgemerkt. U bent al jaren bezig met dit ontwerp van decreet. Een van de sprekers op de hoorzitting zei dat ze teleurgesteld was dat ze pas aan het einde van het besluitvormingsproces gehoord werd.

Over de functie van de internaatsbeheerder die directeur wordt – hij mag dus zijn naamkaartje veranderen – wil ik opmerken dat het toch goed zou zijn indien hij vergoed zou worden als directeur van een groot internaats. Ik heb begrepen dat hier werk van wordt gemaakt. Wij steunen dat in elk geval ook.

Een laatste vraag betreft de mogelijke renovatieverplichting voor gebouwen. U weet – want u hebt dat zelf beslist in de Vlaamse Regering – dat als er gebouwen worden overgedragen in een fusieconstructie, het nodig zal zijn om gebouwen uit de scholen te lichten en naar een nieuw geheel te gaan. U pleitte daarvoor. Het gevolg is wel dat er een renovatieverplichting rust op die gebouwen. Wij staan er, voor alle duidelijkheid, helemaal achter, maar dan moeten de middelen helemaal mee evolueren. Ik zie nergens dat die middelen voorzien zijn, zullen zijn, of er misschien ooit in de toekomst werk van zal worden gemaakt.

Dus samenvattend: dat dit ontwerp van decreet, waarvan de initiële doelstellingen zeker verdedigbaar waren – een kwaliteitskader, een betere omkadering van personeel, en ook het wegwerken van ongelijkheden – nu dit effect heeft, vinden we extra jammer. We betreuren dat de meeste kleine internaten morren, en ook vandaag nog zeggen dat ze zullen sluiten. Er zullen er nog sluiten, en er is er al eentje gesloten. In Limburg hebben ze dat recent aangekondigd. Dat vinden wij onverdedigbaar. Voor dit bloedbad willen wij niet mee verantwoordelijk zijn.

Kunnen de doelstellingen die ik net benoemde – een kwaliteitskader, het wegwerken van ongelijkheden – niet gehaald worden zonder die ongewenste neven-effecten? Ik stel me oprecht die vraag. Ik heb die vragen gesteld, maar heb er geen antwoord op gekregen, en om al die redenen zullen wij met volle overtuiging tegen dit ontwerp van decreet stemmen. (*Applaus bij Groen*)

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik wil gewoon nog even kort reageren op iets wat ik toch wel fundamenteel fout vind, namelijk dat kleine internaten gezegd zouden hebben dat ze helemaal op het einde pas betrokken zijn in het hele proces. Dat klopt natuurlijk niet. Deze oefening is in 2020 begonnen, en die is eigenlijk begonnen met een bevraging, een bevraging van alle internaten, inclusief de kleine. Er zijn door hen ook een aantal vragen gesteld, en die hebben daar allemaal een antwoord op gekregen.

Toen is men het hele denkproces begonnen over hoe we dat moesten aanpakken, al die grote verschillen. Gaandeweg worden dingen concreter. Men heeft ook berekeningen gevraagd. Men heeft ook gevraagd aan internaten om inzicht te geven in hun uitgaven. Natuurlijk was het voor sommige internaten die verweven waren in scholen niet altijd evident om te zien wat ze specifiek in het internaat staken en wat in de school. Daar was een heel grote verwevenheid.

We hebben dus niet altijd meteen de juiste antwoorden gekregen. Als er dan meer en meer duidelijkheid komt, de berekening van de ORE's, de omkadering ... Dan komt er bij iedereen meer zicht. Dan bekijkt men dat nog eens. Dan berekent men dat nog eens. Men komt gaandeweg tot nieuwe inzichten, ook bij de internaten zelf. Ik meen toch begrepen te hebben dat er heel kort op de bal gespeeld is geweest. Tot op het einde hebben we getracht tegemoet te komen aan de bezorgdheden, die vaak ook bij de internaten pas naar het einde toe zichtbaar werden.

Dus ik wil hier toch een klein beetje een kanttekening maken. We hebben iedereen proberen mee te nemen, maar het is uiteraard een proces geweest, niet alleen aan de politieke kant, maar ook aan de kant van de internaten. En samen, denk ik, zullen we nog een heel proces verder moeten gaan als dit gestemd is.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik wil daarop repliceren. Dat waren niet mijn woorden, maar dat was een citaat uit de hoorzitting. Ik ben niet verantwoordelijk voor wat daar gezegd werd, natuurlijk. Maar als ik hoor dat men daar zegt dat de impact hiervan hen nu pas helemaal duidelijk wordt, dan is dat toch wel vreemd. Als de minister nu ook zegt dat hij nog aan bijsturing zal doen ...

Ik omarm dat natuurlijk, maar ik vind dat wel vrij laat in het proces om daar nu nog mee af te komen. Wij waren er voorstander van, net als collega Vandenberghe, om dit ontwerp van decreet even op te schorten, eerst alle pijnpunten bij te werken, en dan eventueel een jaar laten volle gas te starten met een decreet waar mogelijk iedereen achter zou kunnen staan.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Minister, collega's, dit is een heel belangrijk ontwerp van decreet voor de onderwijsinternaten. In de commissie hebben we heel gevarieerd, maar ook heel deftig gediscussieerd. Dat was ook nodig. Toen de minister tijdens de voormiddag een toelichting gaf, had ik de indruk – toen het middag werd, voor de hoorzitting – dat er een draagvlak was gecreëerd bij de mensen van de internaten, dat de mensen op de hoogte waren, dat ze tevreden waren.

Het was een ongelooflijk koude douche, toen wij in de namiddag dan die hoorzitting hadden, dat die mensen eigenlijk niet wisten van welk hout pijlen te maken. Dat was bijzonder confronterend. Het debat was inderdaad nodig in de commissie. Ik had ook gehoopt dat we wat meer tijd zouden nemen. Een decreet kan maar slagen op het werkveld als je draagvlak hebt, als het gedragen wordt door de mensen die ermee aan de slag moeten, als het gedragen wordt door de mensen die het moeten uitstralen, die het moeten meenemen. En dat is er niet, of dat is er toch op zijn minst onvoldoende.

Dus ik vrees een beetje – ik hoop van niet – dat door dat er nu rap door te willen krijgen, het ontwerp van decreet een stuk zijn doel zal missen. Wij hebben vanuit onze fractie ook de positieve punten opgenoemd. We zijn daar ook telkens mee gestart. Het is goed dat er een eigentijds karakter wordt gecreëerd, en een

eigentijds kader daarbinnen. Onderwijsinternaten worden erkend als een volwaardige sector binnen het onderwijs.

Het is ook goed dat er één erkenningsvorm ingeschreven is, met een nieuwe omkaderingsvorm, namelijk de omkaderingsrekeneenheden (ORE's). Er is het statuut van de internaatmedewerkers, met duidelijke arbeids- en loonvoorwaarden, die nu gelijk worden gesteld voor alle internaten.

Ook positief is dat er bij de financiering rekening gehouden wordt met de verschillende groepen, zoals kleuters, jongeren met jeugdhulp en jongeren met een verslag buitengewoon onderwijs. Vroeger werden ze door de onderwijsinspectie enkel gecontroleerd op bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Nu hebben ze een referentiekader voor internaatkwaliteit. Dat is een duidelijk kwaliteitskader waaraan de onderwijsinternaten moeten voldoen. Dat zijn positieve punten in het ontwerp van decreet, die ik ook namens mijn fractie zeker en vast wens op te noemen.

– Joke Schauvliege, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.

Maar dan zijn er ook onze bezorgdheden, de punten die anders kunnen of anders moeten. Op 25 mei 2023 werd er in de commissie Onderwijs van het Vlaams Parlement een hoorzitting gehouden waarbij de internaatbeheerders uit verschillende netten een toelichting gaven over de concrete gevolgen van het nieuwe ontwerp van decreet op hun werking. En het was ontluisterend. Ik heb het daar net al gezegd: de kritiek was unisono. Er werd letterlijk gezegd dat dit ontwerp-decreet een bloedbad zal zijn voor de sector. Dat is een citaat, het is niet ik die dat zeg. Dat werd niet gezegd door één aanwezige, maar door verschillende mensen. Er werd ook gezegd dat deze meerderheid wereldvreemd is, vanuit kabinetten beslist, en geen voeling heeft met het werkveld. Dat werd mondeling gezegd, en ik heb ook dergelijke mails gehad, van mensen die dagelijks in deze sector bezig zijn.

Naar aanleiding van die vernietigende hoorzitting heeft de meerderheid een amendement ingediend waarin ze zeggen dat ze tegen eind 2025 alles zullen evalueren, of zullen kijken of de toegekende middelen voldoende zijn. Jammer voor de meerderheid, maar met een belofte van evaluatie betaal je als internaat geen facturen. En nu zeggen dat we dan maar gaan wachten tot ze doodbloeden, en dan zeggen dat er geen probleem is? Ik vind dat cynisch. Ik kom daar straks nog op terug, want die mensen die op die hoorzitting aanwezig waren, hebben heel open hun balans meegegeven. Veel mensen zeiden dat het een van de meest emotionele hoorzittingen geweest is die ze hebben meegemaakt. Die zeiden letterlijk: "Wij komen er niet." Ik kom daar straks op terug.

Uit de getuigenissen bleek ook dat het voorgestelde werkingsbudget van 1300 euro per interne, zoals opgenomen in artikel 36 van het ontwerp van decreet, absoluut ontoereikend is. Ik heb dat niet gezegd, dat kwam tot uiting bij de internaten, ook in het mailverkeer dat ik binnenkreeg. De Vlaamse Regering zegt dat ze wel meer omkadering geven. Zo moet je geen personeel met werkingsbudget aanstellen, luidt het. Goed, fijn. Maar is het de bedoeling dat het personeel dan instaat voor de betaling van de energiefacturen? Is het dan de bedoeling dat die mensen instaan voor het betalen van de maaltijden van de kinderen? U knikt, minister, maar met hun budget komen ze niet toe. Neen. Ik weet wat er leeft op het werkveld, ik probeer dat hier gewoon als volksvertegenwoordiger te verwoorden. Ik weet dat u dat niet altijd graag hoort, maar u had echt aanwezig moeten zijn bij die hoorzitting.

Wat is de kern van het probleem? Al jaren besparingen door onderindexering op de werkingsmiddelen. In de hoorzitting werd gezegd – weer een citaat, minister, dus u moet niet van neen schudden naar mij – dat er sinds 2008 30 procent

koopkrachtverlies is. Daardoor zitten internaten op hun tandvlees. Dat is niet uitgevonden door mij; die mensen hebben open en eerlijk hun punt gemaakt.

Ik geef een voorbeeld. Zo zei een internaat tijdens de hoorzitting dat men van 150.000 euro – de personeelskosten zijn daar al van af – naar 91.000 euro gaat. Dat is 59.000 euro minder aan werkingsmiddelen. Water, elektriciteit, gas en maaltijden zijn duurder geworden. Je moet geen rekenwonder zijn om die analyse in de juiste context te kunnen plaatsen.

1300 euro werkingsmiddelen per interne is voor hen absoluut onvoldoende. 1665 euro per interne is het absolute minimum, zeiden ze. Van de ouders een extra persoonlijke bijdrage vragen is niet mogelijk. Veel ouders zijn niet kapitaalkrachtig genoeg. Daarom dienen wij straks ook een amendement in dat de werkingsmiddelen verhoogt naar 1665 euro.

Er is nog een heel belangrijk statement dat ik gehoord heb op die hoorzitting. Ik ga het een klein beetje op flessen trekken, maar ik bedoel het niet zo. Vele jaren geleden, toen ik klein was, waren het vooral kinderen van zelfstandigen die op internaat gingen. Ja, dat is zo. Dat is al lang geleden, ik ben intussen 52 jaar. Maar nu merken we dat er veel kinderen op een internaat verblijven die eigenlijk een heel moeilijke thuissituatie hebben. We hebben ook zo een internaat in Bredene, Koninklijk Werk IBIS. Er zijn jonge kindjes die daar moeten blijven. Als ze daar niet blijven, dan worden ze gewoon aan hun lot overgelaten in de maatschappij, en worden ze al op jonge leeftijd vogelvrij verklaard. Dat kan toch nooit de bedoeling zijn. Die last komt er dus ook nog eens bij, minister.

Dit ontwerp van decreet is wel een zegen – de collega's hebben het ook al aangeduid – voor de grote internaten. Die zijn terecht blij, dat is waar, want de norm komt op 65 internen te liggen. Maar de kleine internaten worden – ik citeer een internaatsbeheerder – “verdrongen”. Citaat: “De minister schijnt niet te beseffen dat de zorgvragen waarmee de internaten te maken krijgen hoog zijn.”

De rationalisatienorm is te hoog, wat leidt tot sluiting of gedwongen fusies, die soms ook niet werkzaam zijn. Het internaat in Herk-de-Stad heeft al laten weten na dit schooljaar te sluiten. De rationalisatienorm gaat van 30 naar 65. Waarom?

– Liesbeth Homans, voorzitter, treedt als voorzitter op.

Waarop is dat cijfer gebaseerd? Dit zullen louter papieren fusies zijn, denken wij, waarbij internaten elkaar niet zullen kennen, maar wel met minder middelen en met maar één directeur moeten werken. Zijn alternatieven over samenwerkingsverbanden voldoende onderzocht? Dat is de vraag. Zie ook het advies van de Raad van State, minister. Waarom is enkel voor de piste van fusie gekozen? Dat zijn allemaal zaken – ik ben blij dat u het in uw tussenkomst ook aangehaald hebt, collega Danen – die wij gevraagd hebben, op een constructieve manier. Ik houd soms weleens emotionele tussenkomsten, maar we hebben het op een constructieve manier gedaan, met de vraag om het allemaal nog wat grondiger uit te zoeken en geen kunst- en vliegwerk te doen, zodat we klaar zijn met het huiswerk.

Dit ontwerp van decreet zet ook in op schaalvergroting, wat maakt dat de omkeringseenheden wel degressiever zijn. Is dat de manier om schaalvergroting te stimuleren? Inzetten op schaalvergroting, maar hoe groter, hoe minder.

Waarom krijgen internaten niet extra voor leerlingen uit het lager onderwijs? Een intern uit het eerste leerjaar vraagt mijns inziens toch wat meer ondersteuning bij het huiswerk en andere zorgen dan een intern uit het secundair onderwijs.

In het ontwerp van decreet wordt nu gesproken over een afsprakenkader en een ondersteuningsplan om de samenwerking met Welzijn vorm te geven. Collega

Krekels heeft dat ook duidelijk aangehaald in de commissie. Maar in de praktijk zeggen de internaten: "Ondersteuning vanuit Welzijn? Die mensen zijn overwerkt. Ze hebben geen tijd." Daar komt dus in de praktijk weinig van. Op papier is het allemaal heel mooi en haalbaar, maar dit zal ondersteuning op papier worden, collega's. Er zal misschien een uurtje iemand langskomen. Maar kijk naar Welzijn: die problematiek komt ook elke week aan bod, niet alleen in het onderwijs, maar ook in het plenaire debat en in de commissies. Op papier is het allemaal goed, maar in de praktijk zal er heel weinig van in huis komen.

De onderwijsinternaten lossen voor een deel de wachtlijsten en onderinvesteringen door Welzijn op. Ze bieden kinderen die thuis niet terechtkunnen, een warme omgeving. Dat zijn kinderen uit een kwetsbare context, waar we extra aandacht aan moeten blijven besteden. Wat doet Welzijn? Sinds 2011 is de dagprijs vanuit Opgroeien, die de internaten krijgen, niet meer geïndexeerd. Het is weeral die zwakkere groep die in de problemen komt. Waar moeten deze kinderen naartoe als er internaten sluiten? Ze kunnen nooit bij Welzijn terecht, want daar zijn er gigantische wachtlijsten, die nu al niet meer te overbruggen zijn. Opnieuw, minister, laat u, met uw Vlaamse Regering, de meest kwetsbaren in de steek, en ik neem u dat kwalijk.

De lockdown in 2020 heeft aangetoond welke schade kinderen ondervonden door verplicht in de moeilijke context van een gezin te moeten blijven. Hoe erg de begeleiders op het internaat ook hun best doen, ze kunnen uiteraard niet altijd bieden wat de jeugdzorg kan. Dat is zeker geen kritiek, dat is gewoon een objectieve vaststelling. Ze hebben daar de middelen niet voor, en ook niet altijd de expertise en de omkadering. De minister zegt dan: "We moeten een lijn trekken. Onderwijs is Onderwijs, Welzijn is Welzijn."

Maar ondertussen zitten die leerlingen wel in die onderwijsinternaten, want welzijn kampt – ik herhaal het nog een keer – met megalange wachtlijsten. Dus wat u aan hen zegt, minister, is dat u hen een beetje bijkomende omkadering geeft, maar dat ze voor de rest hun plan moeten trekken. Maar de ondersteuning is onvoldoende in vergelijking met waar deze jongeren recht op hebben.

Onze fractie, minister, verwacht van de Vlaamse Regering beleid. Ga alstublieft met uw collega Crevits rond de tafel zitten en zorg dat de wachtlijsten worden weggewerkt. Dat is een Vlaamse bevoegdheid, iets wat jullie moeten oplossen. Dat zal ook de internaten ten goede komen.

Collega's, ik zal nog een ultieme oproep doen aan de minister. Ga opnieuw naar het werkveld, doe uw huiswerk opnieuw, zorg voor verbinding met de internaten, zorg voor verbinding met de scholen, zorg voor verbinding met de personeelsleden en vooral voor een veel ruimer draagvlak, want nadien, minister, zal dit ontwerp van decreet, uw ontwerp van decreet, veel meer kans op slagen hebben. Als we dit vandaag goedkeuren, brengt u de internaten gewoon volop in de problemen. En dat kan toch nooit de bedoeling zijn. *(Applaus van Ludwig Vandenhove en Johan Danen)*

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Voorzitter, collega's, minister, er zitten een aantal positieve punten in dit ontwerp van decreet. Verschillende collega's hebben ze al overlopen. Ik ga ze niet herhalen, maar wel kort samenvatten. Eén: het is positief dat internaatmedewerkers erop vooruitgaan, met een volwaardig statuut. Twee: het is positief dat er nu eindelijk een duidelijke rechtspositie wordt uitgewerkt. En drie: het is ook positief dat het ontwerp van decreet de regelgeving voor internaten moderniseert. Daar was dringend nood aan.

Die positieve punten ondersteunen wij, maar er staan ook een aantal zaken in het ontwerp van decreet waar wij niet akkoord mee gaan. Ik hoor dat de minister nu een aantal beloftes doet om de gevolgen van die nieuwe regels te verzachten, maar voor ons is dat onvoldoende. Ten eerste wordt het minimumaantal kinderen op internaat opgetrokken van dertig naar 65. Kleine internaten zullen moeten fuseren met andere internaten of zullen, als dat niet lukt, de deuren moeten sluiten. Zo kreeg ik een getuigenis van een beheerder van een klein internaat uit mijn provincie. De instelling zal de deuren mogelijkerwijze moeten sluiten. Personeel van dat internaat zal hopelijk elders wel aan de slag kunnen, maar wat met de kinderen? Het internaat heeft altijd bewust een kleinere schaal aangehouden om een familiale sfeer te creëren. De verantwoordelijke houdt haar hart vast voor de jongeren die moeten opgaan in een grotere structuur.

Ten tweede wordt er een volledig nieuw financieringssysteem uitgewerkt met een basistoelage gebaseerd op het aantal jongeren op het internaat. Voor sommige internaten betekent dat, zoals al uitgebreid is toegelicht, een grote vermindering van hun middelen, waardoor het onzeker is of ze open kunnen blijven. Wij vrezen dan ook dat dit ontwerp van decreet zal leiden tot een vermindering van het aantal internaatplaatsen in Vlaanderen en – geen detail voor ons, natuurlijk – dat de prijzen voor een plaats zullen toenemen.

En tot slot, ten derde: zowel de Vlor, de vakbonden als de koepels met internaten maken zich ernstig zorgen over dit ontwerp van decreet en de snelle inwerking-treding ervan. Ze vrezen dat de krappe transitieperiode problemen kan en zal veroorzaken.

Collega's, minister, vanwege die bedenkingen zullen ook wij tegen dit ontwerp van decreet stemmen. (*Applaus bij de PVDA*)

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik zal kort op enkele puntjes ingaan. Ten eerste: de positie van de directeur. Er is een vraag naar een loonsverhoging voor de directeurs. Voor alle duidelijkheid, dat is traditiegetrouw materie voor een cao. In de afgelopen cao is ervoor gekozen om het beschikbare budget te gaan besteden aan vervangingen in de internaten in plaats van aan een loonsverhoging voor de beheerders. Ongetwijfeld zal dat bij een volgende cao ter sprake komen. Ik denk dat daar gerede vragen voor zijn. Anderzijds moet je ook wel erkennen dat er voor heel veel beheerders, annex directeurs, van internaten door dit ontwerp van decreet ook niets verandert. Waar de verandering wel zit, is voor diegenen die naar een fusie gaan, waarbij een van de beheerders vervolgens zal functioneren als directeur. Maar dit ontwerp van decreet genereert ook extra middelen, waarbij de internaten in kwestie die middelen ook naar eigen inzichten kunnen besteden.

Twee, ik hoor hier de kritiek waarbij men enerzijds vanuit de oppositie zegt dat er zeer goede elementen in zitten, maar je kunt niet zeggen: "Ja, het is goed, we gaan werk maken van meer kwaliteit, van meer personeelsomkadering, van meer professionalisering, van een gelijke, rechtvaardige financiering, maar alles moet bij het oude blijven. Je mag niet raken aan wat diegene hebben vanuit het verleden op basis van die acht verschillende financieringssystemen en aan de schaal mag je ook niet raken." Vandaag de dag – sorry, je moet dat durven te zeggen – kun je niet de ambities realiseren op vlak van het kwaliteitskader, op vlak van een professionalisering zonder een zekere schaal in aanmerking te brengen, zonder dat je je verzekerd weet van de beschikbaarheid van bijvoorbeeld enkele opvoeders. Dat moet je durven te zeggen.

En ja, die transitie is geen leuke boodschap. Je kunt niet iedereen die wat weigerachtig staat ten opzichte van een traditie, zomaar gelijk geven. Ik denk dat we die stap gewoon moeten zetten, en we zorgen ervoor dat die transitie, die

overgang geleidelijk kan gebeuren. We zorgen ervoor dat men tijd heeft en extra budget. We wijzigen niks aan de systematiek. Het is niet alsof men nu plots wijzigingen gaat aanbrengen. Nee, we willen soelaas brengen, omdat we vaststellen en omdat we weten, ook bij voorbaat, dat als je van acht verschillende financieringssystemen naar één financieringssysteem gaat, daar niet alleen winnaars zijn, die je niet hoort, maar ook verliezers, die je vanzelfsprekend wel hoort. Net om aan die bezorgdheid tegemoet te komen, zorgen we ervoor dat er een transitiebudget ter beschikking is. En trouwens – dat was ik nog vergeten te zeggen – nog los van de transitietermijn die uiteindelijk kan gelden tot 2027, voorzien we daarnaast ook in de mogelijkheid om 30 procent van de toegekende middelen voor personeel desgewenst nog om te zetten in bepaalde perioden voor een andere bestemming. Ook daar is een zekere souplesse om die transitie en defecten van die transitie wat te milderen.

Maar als het gaat over het financieren moet je wel appels met appels en peren met peren vergelijken, want, mijnheer Vandenberghe, u haalt alles door elkaar. Wanneer je de som – en dat hebben we ook voor elk internaat gedaan – maakt van de toegekende middelen op basis van die acht verschillende financieringsystemen in het kader van zowel het personeel als de werking, en als je dan de vergelijking maakt, is de totaalsom 5 miljoen euro plus. Er komt 5 miljoen euro bij. Dat is 8 procent dat erbij komt. Zo moet je de vergelijking maken, en dus niet het ene budget met het andere vergelijken. Het gaat hem over de totaliteit.

Tot slot is er de referentie naar kleine internaten die zouden willen sluiten. Dit ontwerp van decreet biedt net voor die kleine internaten die ofwel onder de huidige norm zitten – want vandaag is er ook een norm, namelijk van dertig, en er zijn verschillende internaten die daar vandaag onder zitten of die flirten met die drempel –, die op 35 zitten of daarrond een redding, een oplossing op voorwaarde, de enige voorwaarde, dat ze inderdaad willen gaan samenwerken. Die fusie moet zich zelfs niet onmiddellijk realiseren, concretiseren. Daarvoor geef ik nog tijd tot 2027. We vragen enkel dat men een samenwerkingsovereenkomst, een compromis sluit, net in functie van een latere fusie. Opnieuw: het is een geleidelijke overgang, begripvol. Wanneer u zegt dat deze regelgeving, dit ontwerp van decreet bepaalde regio's veel meer treft dan andere omdat in betrokken regio's meer kleine internaten zijn, dan zijn dat net ook de regio's waar veel meer opportuniteiten zijn voor fusies en voor samenwerking en waar men meer op elkaar kan afstemmen. Ook daar is het maar hoe je het bekijkt.

Ik denk dat we deze transitie absoluut moeten doen, in functie van een betere ondersteuning, meer middelen voor de internaten, maar daartegenover staat ook dat we zeggen dat het ook naar meer omkadering moet gaan en ook ten voordele van een kwaliteit, waarbij we nu ook effectief een kwaliteitskader vastleggen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1701/6)

– *Artikel 1 tot en met 22 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

Op artikel 23 heeft minister Ben Weyts een technische correctie voorgesteld. Is het parlement het hiermee eens? (*Instemming*)

– *Artikel 23 wordt zonder verdere opmerkingen aangenomen.*

– *Artikel 24 tot en met 35 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

Er is een amendement op artikel 36. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1701/7)

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

– *Artikel 37 tot en met 172 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Marino Keulen, Paul Van Miert, Karin Brouwers, Rita Moors, Martine Fournier en Bert Maertens tot wijziging van artikel 23 en 27/1 van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

– 1617 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 3

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Marino Keulen, Paul Van Miert, Karin Brouwers, Rita Moors, Martine Fournier en Bert Maertens tot wijziging van artikel 23 en 27/1 van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Minister, collega's, we hebben hierover een heel serene bespreking gehad in onze commissie Mobiliteit. Het gaat hier puur over een technisch decreet, een reparatiedecreet. Voorzitter, het heeft eigenlijk te maken met de minister die ons net heeft verlaten, Ben Weyts, die in zijn vorig leven toen hij nog de portefeuillehouder was van Mobiliteit en Openbare Werken, institutioneel buiten de lijnen had gekleurd en zich had begeven op het terrein van de federale bevoegdheid, de basisvoorwaarde om in zijn partij Vlaams minister te kunnen worden. Hij heeft daarmee een getuigenis van grote politieke moed afgelegd, maar niettemin zaten we daarmee met een juridisch probleem en dat wordt bij deze rechtgetrokken, gerepareerd, omdat wij hier werken via de rijscholen en dat is een Vlaamse bevoegdheid.

Tegelijkertijd zorgen we ook dat een stukje 21^e eeuw wordt geïntroduceerd, namelijk met de attesten voor degenen die die cursussen volgen, en dat zijn degenen die ervoor opteren om als vrije begeleider aan de slag te kunnen gaan, ouders als begeleider van hun kinderen bijvoorbeeld. Aan de mensen die die cursus volgen, worden digitale attesten afgeleverd en het wordt mogelijk gemaakt dat voor die digitale attesten een retributie in rekening kan worden gebracht. Dat wordt hier allemaal in dit reparatiedecreet geregeld.

Heel belangrijk was natuurlijk wel dat we hier ook de toestemming moesten krijgen van de Gegevensbeschermingsautoriteit. Hier worden uiteraard heel wat data gestockeerd. Wie volgt die cursussen, waar, wanneer en voor welke duur? Daar heeft de Gegevensbeschermingsautoriteit dan eigenlijk een standaardadvies afgeleverd. Dat moeten we vooral zo interpreteren dat de Gegevensbeschermingsautoriteit geen bezwaren heeft tegen de regeling zoals we die hier aan ons parlement voorleggen, voorzitter en goede collega's.

We hebben nu dus een robuuste juridische onderbouwing. We geven daarmee aan iedereen alle kansen. Je hebt een publiek dat inderdaad opteert voor de klassieke erkende rijsscholen. Anderen doen dat via de vrije begeleiding. Dat kan nu allemaal. Degenen die de cursus volgen om als vrije begeleider aan de slag te gaan, moeten daar geen examen voor afleggen. Ze moeten wel aanwezig zijn en krijgen dus inderdaad een goede vorming geboden. Dat lijkt me een goede zaak te zijn. We repareren hier iets. Dat was absoluut nodig, en is ook nuttig. Ik denk dat dat ook de taak is van een parlement. Je schrijft niet elke dag geschiedenis, maar moet er wel voor zorgen dat je reglementering robuust is en dat wordt bij dezen geboden, voorzitter. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): De heer Keulen heeft op een heel mooie manier gezegd dat minister Weyts 'broddelwerk' heeft afgeleverd in de vorige legislatuur. Dat was niet alleen op dit vlak zo, met De Lijn was dat ook het geval. We ruimen daar vandaag nog steeds de brokken van.

Ik wil toch kort even tussenkomen over de fond van de zaak, omdat ik niet begrijp dat deze meerderheid de drempel voor het halen, en in dezen begeleiden bij het behalen, van een rijbewijs opnieuw hoger wil maken. Weten jullie hoe duur het vandaag is om een rijbewijs te halen op jezelf? Als je afgestudeerd bent en meteen een auto nodig hebt om te gaan werken, weten jullie hoeveel je dan moet betalen? Cursus theorie: 157 euro. Toen ik op school zat, kon je dat nog gratis krijgen. Examen theorie: 16 euro, als je er in één keer door bent natuurlijk. Dat was bij mij ook nog gratis. 20 uur rijles: 1611 euro. Kosten van een voorlopig rijbewijs: 26 euro. Praktisch rijexamen: 58 euro. Kosten definitief rijbewijs: nog eens 26 euro. En dan is het nog niet gedaan, want binnenkort moet je ook op terugkommoment na zes maanden: 120 euro. Beste collega's, allemaal samen kost dat 2014 euro. Dat is toch niet normaal. Als je dat dus niet kunt betalen en wat meer tijd hebt, kun je je ouders vragen je te leren rijden. Maar dat willen jullie nu dus ook moeilijker en duurder maken.

Met de PVDA denken we dat je de drempel om een rijbewijs te halen, net naar beneden moet halen. Want als je vandaag in de haven van Antwerpen of op een industriegebied in Limburg moet gaan werken, geraak je er gewoon niet met het openbaar vervoer. Je hebt de auto dan nodig. Maak dat toegankelijker in plaats van de drempel te verhogen, dan ga je het alleen maar veiliger maken. We zullen dit voorstel van decreet daarom niet goedkeuren. *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1617/1)

– *Artikel 1 tot en met 3 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Katrien Schryvers, Bert Maertens, Marino Keulen, Tine van der Vloet, Karin Brouwers en Marius Meremans over een betere mobiliteit voor mensen met een verminderde mobiliteit – 1622 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 6

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van Katrien Schryvers, Bert Maertens, Marino Keulen, Tine van der Vloet, Karin Brouwers en Marius Meremans over een betere mobiliteit voor mensen met een verminderde mobiliteit.

De bespreking is geopend.

Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Collega's, we vinden mobiliteit altijd heel vanzelfsprekend. Wat we daarbij vaak vergeten is dat het voor veel mensen helemaal niet zo vanzelfsprekend is. In onze samenleving zijn er immers heel wat mensen die om diverse redenen beperkt zijn in hun mobiliteit. Dat kan tijdelijk zijn, door een ongeval of ziekte, of permanent door bijvoorbeeld een handicap of leeftijd. Mobiel zijn is echter essentieel zodat mensen kansen hebben op het vlak van opleiding, tewerkstelling en ontspanning. Zo maakt mobiliteit ook onlosmakelijk deel uit van inclusie.

Met dit voorstel van resolutie benoemen we een aantal concrete maatregelen om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk mensen zo zelfstandig mogelijk en vlot van punt A naar punt B kunnen geraken. We focussen daarbij op het openbaar vervoer en op de deelmobiliteit die steeds meer aan belang wint.

Collega's, er zijn natuurlijk al heel wat initiatieven en beleidsmaatregelen die hierop inzetten, maar wat vaak ontbreekt, is het zich echt in de plaats stellen van mensen met een beperking om zo genoeg de reflectie te kunnen maken van wat er nodig is om hen kansen op mobiliteit te geven. Als je dat doet, weet je bijvoorbeeld dat het nodig is dat niet alleen voertuigen of haltes toegankelijk zijn, maar dat het bijvoorbeeld ook nodig is dat chauffeurs aandacht hebben voor mensen bij wie het afstappen niet zo vanzelfsprekend gaat. Dan weet je dat het bijvoorbeeld ook nodig is dat er parkeerplaatsen zijn voor fietsers, voor driewielers of rolstoelfietsen aan Hoppinpunten. In het voorstel van resolutie wijzen we daarbij ook op wat lokale besturen daaraan kunnen bijdragen en hoe Vlaanderen hen daarin kan ondersteunen.

Belangrijke elementen in het vervoer op maat waarnaar we evolueren zijn het flex- en het flexplusvervoer. Wij vinden het absoluut noodzakelijk dat het mobiliteitsaanbod voor mensen met een beperking nadien ook minstens even toegankelijk en uitgebreid blijft als het nu is en dat de huidige diensten voor aangepast vervoer binnen het kader van het flexplusvervoer ook kunnen blijven werken met vrijwilligers.

Er is een heel concrete vraag die ik al een aantal jaren stel, namelijk dat die diensten ook zouden kunnen gebruikmaken van de busstroken. Die diensten vervoeren immers mensen die vanwege hun beperkte mobiliteit geen gebruik kunnen maken van het geregeld openbaar vervoer. Als je het openbaar vervoer en die taxi's die busstroken laat gebruiken, zou ik echt niet weten waarom de diensten voor aangepast vervoer dat niet zouden kunnen. Ik ben dus heel blij dat dit is opgenomen in het voorstel van resolutie.

De deelmobiliteit is nog zo'n thema. Het staat hoog op de politieke agenda en overal zien we projecten van deelauto's en deelfietsen ontstaan, maar ook

daarbij ontbreekt het aan voldoende aandacht voor aangepaste fietsen en aangepaste auto's.

Collega's, vorige week vrijdag was ik er in mijn eigen gemeente nog getuige van hoe enkele initiatiefnemers samen met voorzieningen voor mensen met een zorgnood de Velodroomfabriek hebben opgezet. Dat is een fantastisch project waarbij ook mensen met een zorgnood kunnen genieten van een fietstocht, bijvoorbeeld vanuit een rolstoelfiets, een duofiets of een driewieler. De samenloop met dit voorstel van resolutie was wel heel toevallig, maar het sterkt me toch nog meer in de overtuiging dat we hier echt op moeten inzetten. Als we deelfietsen promoten, is het toch maar normaal dat we er ook voor zorgen dat daar aangepaste fietsen bij zijn en dat daarvoor voldoende grote fietsparkeerplekken beschikbaar zijn?

Evengoed moeten we ervoor zorgen dat mensen met een beperking of een handicap hun aangepaste voertuig op een zelfde manier ter beschikking kunnen stellen van andere mensen met een mobiliteitsbeperking. Het is toch niet oké als mensen dit om fiscale redenen niet zouden kunnen doen?

Tot slot is het belangrijk dat de nodige informatie tot bij de juiste doelgroepen geraakt. We vragen een overzichtelijk informatieaanbod van aangepaste en voorbehouden parkeerplaatsen en begrijpelijke informatie, ook voor mensen met een auditieve of visuele beperking over de doorkomst en de toegankelijkheid van voertuigen van het openbaar vervoer.

Collega's, een aangepast mobiliteitsbeleid kan heel veel mensen meer op weg helpen. Het gaat daarbij niet alleen over toegankelijke voertuigen, maar ook over een comfortabele omgeving, bereikbare haltes en informatie die voor iedereen helder en toegankelijk is.

Ik dank alle collega's die zich mee achter dit voorstel van resolutie hebben gezet en ik hoop dat we hiermee weer een steentje kunnen bijdragen aan meer inclusie. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Voorzitter, collega Schryvers heeft dit voorstel van resolutie en het belang ervan zeer goed toegelicht. Ik ga haar werk niet overdoen. Groen sluit zich zeer graag aan bij dit voorstel van resolutie dat de toegankelijkheid van vervoer in het algemeen en zeker ook van openbaar vervoer terecht onder de aandacht brengt.

Ik denk dat het belangrijk is dat we er als parlement op toezien dat de minister ook met dit voorstel van resolutie aan de slag gaat. We zijn zeer blij dat de collega's bereid zijn om het voorstel dat we met Groen hadden gedaan – een eigen voorstel van resolutie om een geschillencommissie in te richten bij De Lijn die als opdracht heeft om de klachten die binnenkomen van reizigers met een handicap over de toegankelijkheid van De Lijn te behandelen binnen een commissie waar ook vertegenwoordigers van reizigers met een handicap vertegenwoordigd zijn – ook op te nemen in dit voorstel van resolutie.

Dat is heel belangrijk. De collega heeft afdoende geschetst dat er nog heel wat hiaten zijn op het vlak van toegankelijkheid. Bij reizigers van De Lijn – waarbij bijvoorbeeld de bus niet stopt wanneer ze aan een halte in een rolstoel zitten, of die problemen ondervinden met het gebruik van de oprijplaat waarbij de chauffeur zegt dat die daarbij niet mag helpen terwijl dat wel zijn of haar taak is – zijn dergelijke klachten nog altijd zeer aanwezig.

Het is heel belangrijk dat die mensen daar een afdoend antwoord op krijgen, iedereen, niet alleen de mensen die een mail sturen naar politici. Zo was er de

vraag die vier gedupeerden samen met Unia hebben gesteld. Zij hebben De Lijn voor de rechter gedaagd en een van hun vragen is om zo'n geschillencommissie in te richten en ervoor te zorgen dat reizigers met een handicap daarin vertegenwoordigd zijn. De minister heeft zich daar in het verleden al toe geëngageerd, maar door dit hier ook in het voorstel van resolutie op te nemen, denken we dat we ook richting De Lijn en de minister nog eens extra duidelijk maken dat dit echt iets is wat zeer snel ingericht moet worden. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Heel kort, dit is een voorstel van resolutie dat inderdaad vooral een duidelijk politiek signaal wil geven. Goede collega's, inclusie, iedereen moet meedoen, en uiteraard is mobiliteit daar een heel belangrijk instrument voor.

We hebben dat ook echt puur politiek gehouden. We hebben niet te veel operationele maatregelen erin vervat, want dan krijg je natuurlijk een eindeloze reeks. In feite is het signaal op zichzelf heel belangrijk, zodat we dan een breed draagvlak hebben voor die inclusieve aanpak.

Het voorstel van resolutie heeft een beetje een bijzondere naam. Het klinkt een beetje als een alliteratie: voorstel van resolutie met betrekking tot een betere mobiliteit voor mensen met een verminderde mobiliteit.

Er is de opening naar de collega's van Vooruit en Groen, waarmee we zeggen dat als we daar samen voor kunnen gaan dat nog een krachtiger signaal is.

Mobiliteit is inderdaad een hefboom in de samenleving, ook voor mensen met een verminderde mobiliteit om te kunnen meedoen. Dat vind ik ook een belangrijke reden om actief met politiek bezig te zijn. *(Applaus bij Open Vld, cd&v en Groen)*

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Collega's, mensen met een beperking verdienen net als iedereen om gewoon deel uit te maken van onze samenleving. Ik bedoel gewoon dat ze niet al te speciale zaken moeten ondervinden om te kunnen deelnemen aan onze maatschappij en dus ook om het openbaar vervoer te nemen. Dat is belangrijk en het moet hen mogelijk maken om op een zo normaal en gewoon mogelijke manier, mee van ons openbaar vervoer te genieten.

Ik denk dat we daar als Vlaamse overheid al heel wat inspanningen leveren, toch de lokale besturen, maar het kan altijd beter. In die context is dit voorstel van resolutie denk ik zeer passend, waarin we het hebben over een aantal heel operationele zaken die we willen versterken en die we verder ingang willen laten vinden. Als parlementsleden kunnen we ons echter niet altijd bemoeien met het echt operationele op het terrein. Ik denk dat daar een rol ligt voor de minister, en zeker ook voor de lokale besturen in dit dossier.

Ik denk dat we met dit voorstel van resolutie vandaag, als we dit hopelijk unaniem zullen goedkeuren, vooral een belangrijk maatschappelijk signaal geven. Dat is voor mij het belangrijkste in dezen, dat wij hier en nu allemaal zeggen dat mensen met een beperking ook zoals iedereen gebruik moeten kunnen maken van ons openbaar vervoer en daarbij geen beperkingen mogen ondervinden.

Ik denk dat we daarmee opnieuw een stapje kunnen zetten.

Dank u wel aan de collega's, om dit mee uit te werken, en ook aan de collega's van de oppositie, die ongetwijfeld ook dit voorstel zullen steunen. *(Applaus bij de meerderheid en Groen)*

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (Vooruit): Wij zijn uiteraard ook voorstander van meer en beter toegankelijke mobiliteit voor mensen met een beperking. In dit voorstel van resolutie worden een aantal relatief vrijblijvende zaken aan de Vlaamse Regering gevraagd. Alleen is het wel jammer, collega's, dat het beleid van deze Vlaamse Regering vandaag in de praktijk voor alle Vlamingen alleen maar leidt tot minder mobiliteit in plaats van meer. Ons openbaar vervoer gaat er alleen maar op achteruit in plaats van vooruit. Maar, collega's, we zullen dit voorstel van resolutie wel goedkeuren, want we zijn voor betere mobiliteit voor mensen met een beperking.

Het zou nog beter zijn mochten jullie allemaal ook het initiatief nemen om te zorgen voor een globale verbetering van onze mobiliteit en voor een beter en kwalitatief openbaar vervoer. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de stemming over het amendement en de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

VLAAMS INSTITUUT VOOR VREDE EN GEWELDPREVENTIE

Benoeming van een lid van de raad van bestuur

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is overeenkomstig artikel 7 van het decreet van 7 mei 2004 houdende oprichting van een Vlaams Instituut voor Vrede en Geweldpreventie bij het Vlaams Parlement de benoeming van een lid van de raad van bestuur van dat instituut, ter vervanging van mevrouw Merel Selleslach, ontslagnemend, die was benoemd op voordracht van het vrijwillig samenwerkingsverband van Nederlandstalige vredesorganisaties.

Namens het samenwerkingsverband wordt bij mail van 22 mei 2023 de heer Wim Vandewiele voorgedragen.

Vraagt iemand hieromtrent het woord? *(Neen)*

Aangezien het aantal kandidaten overeenstemt met het aantal toe te wijzen plaatsen, verklaar ik de heer Wim Vandewiele benoemd tot lid van de raad van bestuur van het Vlaams Instituut voor Vrede en Geweldpreventie.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Thijs Verbeurgt, Hannelore Goeman, Hannes Anaf en Conner Rousseau over het vrijgeven van de volledige lijst inzake consultancyopdrachten van de Vlaamse Regering – 1749 (2022-2023) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft mevrouw Hannelore Goeman bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Thijs Verbeurgt, Hannelore Goeman, Hannes Anaf en Conner Rousseau over het vrijgeven van de volledige lijst inzake consultancyopdrachten van de Vlaamse Regering.

De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): "Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra?" *(Opmerkingen)*

Dat zei een wijs man ooit: "Hoelang nog zult u ons geduld misbruiken, Jan Jambon?" (*Gelach*)

Op 9 mei ontvingen wij – ik als vraagsteller en collega D'Haese – een onvolledige lijst. We zijn ondertussen een maand verder. In ons voorstel van resolutie vragen wij met spoed de vrijgave van het volledige antwoord, de volledige lijst van consultancyopdrachten van de Vlaamse Regering. Het heeft lang genoeg geduurd. Het is hoog tijd voor volledige transparantie. Voorzitter, ik denk dat de spoed duidelijk is. (*Applaus bij Vooruit en Groen*)

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Voorzitter, wij zullen de spoedbehandeling niet goedkeuren om de volgende twee redenen.

Ten eerste werd het parlementaire controlerecht niet onmogelijk gemaakt. Er werd al heel wat informatie verschaft. Minister Diependaele heeft technische achtergrondinformatie verschaft. Minister-president Jambon heeft twee interpellaties beantwoord. Er is ook de mogelijkheid gecreëerd om naar het kantoor van de griffier te gaan, om daar de documenten in te kijken, en dit voor onbepaalde duur.

Ten tweede zou ingaan op het voorstel van resolutie betekenen dat al die persoonsgegevens zouden worden gepubliceerd. Dat kunnen we natuurlijk niet toelaten. Dat is niet conform onze wetgeving en ook niet conform de Europese wetgeving.

De voorzitter: Collega, beperk u tot de spoedbehandeling.

Annabel Tavernier (N-VA): De administratie stelt alles in het werk – en, zoals men mij heeft aangegeven, liever gisteren dan vandaag – om die documenten conform de GDPR-wetgeving (General Data Protection Regulation) te maken. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Voorzitter, ik wil daar kort op reageren. Dat is natuurlijk de echte uitholling van de parlementaire democratie en het controlerecht. Als antwoord op een vraag zeggen dat men voor onbepaalde tijd in het bureau van de voorzitter die lijst met – ik herhaal het nog eens – 135.000 regels mag controleren ...

De voorzitter: Het achterkamertje van de griffier!

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Ik heb in het bureau van de griffier ...

De voorzitter: Van de voorzitter, zei u. (*Opmerkingen van Thijs Verbeurgt*)

Maar ja, dat ze maar niet allemaal bij mij staan!

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Als ik naar uw bureau mag komen, voorzitter, heb ik dat er misschien nog voor over. (*Gelach*)

Laat ons wel helder zijn, collega's. U stelt een schriftelijke vraag en een maand na het antwoord hebt u nog altijd geen beschikking over de lijst die u zou moeten worden toegekend.

De voorzitter: Maar dat is duidelijk, collega.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): De spoed, voorzitter, is dat we daardoor ons parlementair werk niet kunnen doen. Dat de collega's van de meerderheid zich daarbij neerleggen, vind ik werkelijk alle schande voorbij. (*Applaus bij Vooruit en Groen*)

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Dan stemmen wij bij zitten en opstaan over het voorstel tot spoedbehandeling.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel wensen aan te nemen, wordt verzocht op te staan.

Dat lijkt me vrij duidelijk te zijn.

Het voorstel tot spoedbehandeling is niet aangenomen. Derhalve blijft het voorstel van resolutie naar de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie verwezen.

Het incident is gesloten.

Voorstel tot het verlenen van voorrang in commissie

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Op basis van het reglement vraag ik voor mijn voorstel van resolutie de agendering in de eerstvolgende vergadering van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie, zodat wij ons daar in de commissie ten gronde over kunnen uitspreken. Ik vraag aan de collega's van de meerderheid om op zijn minst de snelle agendering in de commissie te steunen.

De voorzitter: Collega Verbeurgt, het is uw volste recht volgens het reglement om dat te vragen, maar daar moet over gestemd worden. *(Opmerkingen)*

Collega Verbeurgt doet een voorstel tot het verlenen van voorrang in de commissie. Daar moet over gestemd worden, tenzij iedereen het erover eens is. *(Opmerkingen)*

Oké, aangezien iedereen het erover eens, hoeft er niet gestemd te worden.

Het incident is gesloten.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het Provinciedecreet van 9 december 2005 en het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur, wat betreft de beëindiging van de hoedanigheid van het statutaire personeelslid – 1631 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 3

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet tot wijziging van het Provinciedecreet van 9 december 2005 en het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur, wat betreft de beëindiging van de hoedanigheid van het statutaire personeelslid.

Stemming nr. 2

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

- 98 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
- 58 leden hebben ja geantwoord;
- 22 leden hebben neen geantwoord;
- 18 leden hebben zich onthouden.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

93 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
55 leden hebben ja geantwoord;
20 leden hebben neen geantwoord;
18 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Ik heb mij onthouden bij deze stemming en zal me ook onthouden bij een aantal andere stemmingen vanwege een stemafspraken met collega Philippe Muyters. (*Applaus bij de meerderheid*)

ONTWERP VAN DECREET over de onderwijsinternaten – 1701 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 7

Aangehouden stemmingen

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 7, van Steve Vandenberghe, Hannelore Goeman en Thijs Verbeurgt, op artikel 36 van het ontwerp van decreet over de onderwijsinternaten.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

99 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
23 leden hebben ja geantwoord;
58 leden hebben neen geantwoord;
18 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 36.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

99 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
58 leden hebben ja geantwoord;
23 leden hebben neen geantwoord;
18 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 36 aan.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 5

Ziehier het resultaat:

99 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
58 leden hebben ja geantwoord;

23 leden hebben neen geantwoord;
18 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN DECREET van Marino Keulen, Paul Van Miert, Karin Brouwers, Rita Moors, Martine Fournier en Bert Maertens tot wijziging van artikel 23 en 27/1 van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer – 1617 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 3

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet van Marino Keulen, Paul Van Miert, Karin Brouwers, Rita Moors, Martine Fournier en Bert Maertens tot wijziging van artikel 23 en 27/1 van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer.

Stemming nr. 6

Ziehier het resultaat:

94 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
73 leden hebben ja geantwoord;
21 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Katrien Schryvers, Bert Maertens, Marino Keulen, Tine van der Vloet, Karin Brouwers en Marius Meremans over een betere mobiliteit voor mensen met een verminderde mobiliteit – 1622 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 6

Stemming over het amendement

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 8, van Stijn Bex, Katrien Schryvers, Bert Maertens, Marino Keulen en Els Robeyns, op het voorstel van resolutie van Katrien Schryvers, Bert Maertens, Marino Keulen, Tine van der Vloet, Karin Brouwers en Marius Meremans over een betere mobiliteit voor mensen met een verminderde mobiliteit.

Stemming nr. 7

Ziehier het resultaat:

98 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
98 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement aan.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie.

Stemming nr. 8

Ziehier het resultaat:

99 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
99 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 21 juni 2023 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

– De vergadering wordt gesloten om 20.34 uur.

BIJLAGEN

Aanwezigheden**Aanwezig**

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Johan Deckmyn, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Bart De Wever, Filip Dewinter, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Els Robeyns, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Ludwig Vandenbroucke, Steven Vandeput, Maurits Vande Reyde, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Onno Vandewalle, Orry Van de Wauwer, Kris Van Dijck, Loes Vandromme, Jeremie Vaneckhout, Bart Van Hulle, Karl Vanlouwe, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Kurt Vanryckeghem, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Thijs Verbeurgt, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın.

Afwezig met kennisgeving

Staf Aerts, Bart Claes, Inez De Coninck, Stijn De Roo, Gwenny De Vroe, Joris Nachtergaele, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Bruno Tobback, Wilfried Vandaele, Sam Van Rooy: door het Vlaams Parlement toegestane zending;

Annick De Ridder, Philippe Muyters: familieverbod;

Roosmarijn Beckers, Sihame El Kaouakibi, Andries Gryffroy, Ilse Malfroot, An Moerenhout, Tine Van den Brande, Frieda Verougstraete-Deschacht: gezondheidsredenen.

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers**Stemming nr. 1:****JA-stemmen:**

Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Stijn Bex, Filip Brusselmans, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Hannelore Goeman, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Els Sterckx, Freya Van den Bossche, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Onno Vandewalle, Thijs Verbeurgt, Maxim Veys

NEEN-stemmen:

Koen Daniëls, Maaïke De Rudder, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Liesbeth Homans, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Rita Moors, Katrien Partyka, Gwendolyn Rutten, Joke Schauvliege, Nadia Sminate, Annabel

Tavernier, Jeroen Tiebout, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 2:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Allessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Jean-Jacques De Gucht, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Conner Rousseau, Chris Steenwegen, Freya Van den Bossche, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneeckhout, Thijs Verbeurgt, Maxim Veys

ONTHOUDINGEN:

Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Wim Verheyden, Suzy Wouters

Stemming nr. 3:

JA-stemmen:

Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Conner Rousseau, Katia Segers, Chris Steenwegen, Freya Van den Bossche, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneeckhout, Thijs Verbeurgt, Maxim Veys

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Allessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Jean-Jacques De Gucht, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van

Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Wim Verheyden, Suzy Wouters

Stemming nr. 4:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Jean-Jacques De Gucht, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Kerkels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Conner Rousseau, Katia Segers, Chris Steenwegen, Freya Van den Bossche, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneeckhout, Thijs Verbeurgt, Maxim Veys

ONTHOUDINGEN:

Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Wim Verheyden, Suzy Wouters

Stemming nr. 5:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Jean-Jacques De Gucht, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Kerkels, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van

Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Conner Rousseau, Katia Segers, Chris Steenwegen, Freya Van den Bossche, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneckhout, Thijs Verbeurgt, Maxim Veys

ONTHOUDINGEN:

Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Wim Verheyden, Suzy Wouters

Stemming nr. 6:

JA-stemmen:

Hannes Anaf, Imade Annouri, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Allesia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Els Robeyns, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Maurits Vande Reyde, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneckhout, Kurt Vanryckeghem, Thijs Verbeurgt, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Lise Vandecasteele, Onno Vandewalle, Wim Verheyden, Suzy Wouters

Stemming nr. 7:

JA-stemmen:

Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allesia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke

De Vreese, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Els Robeyns, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Maurits Vande Reyde, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Onno Vandewalle, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Thijs Verbeurgt, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 8:

JA-stemmen:

Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loo, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Sofie Mertens, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Els Robeyns, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Onno Vandewalle, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Thijs Verbeurgt, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın